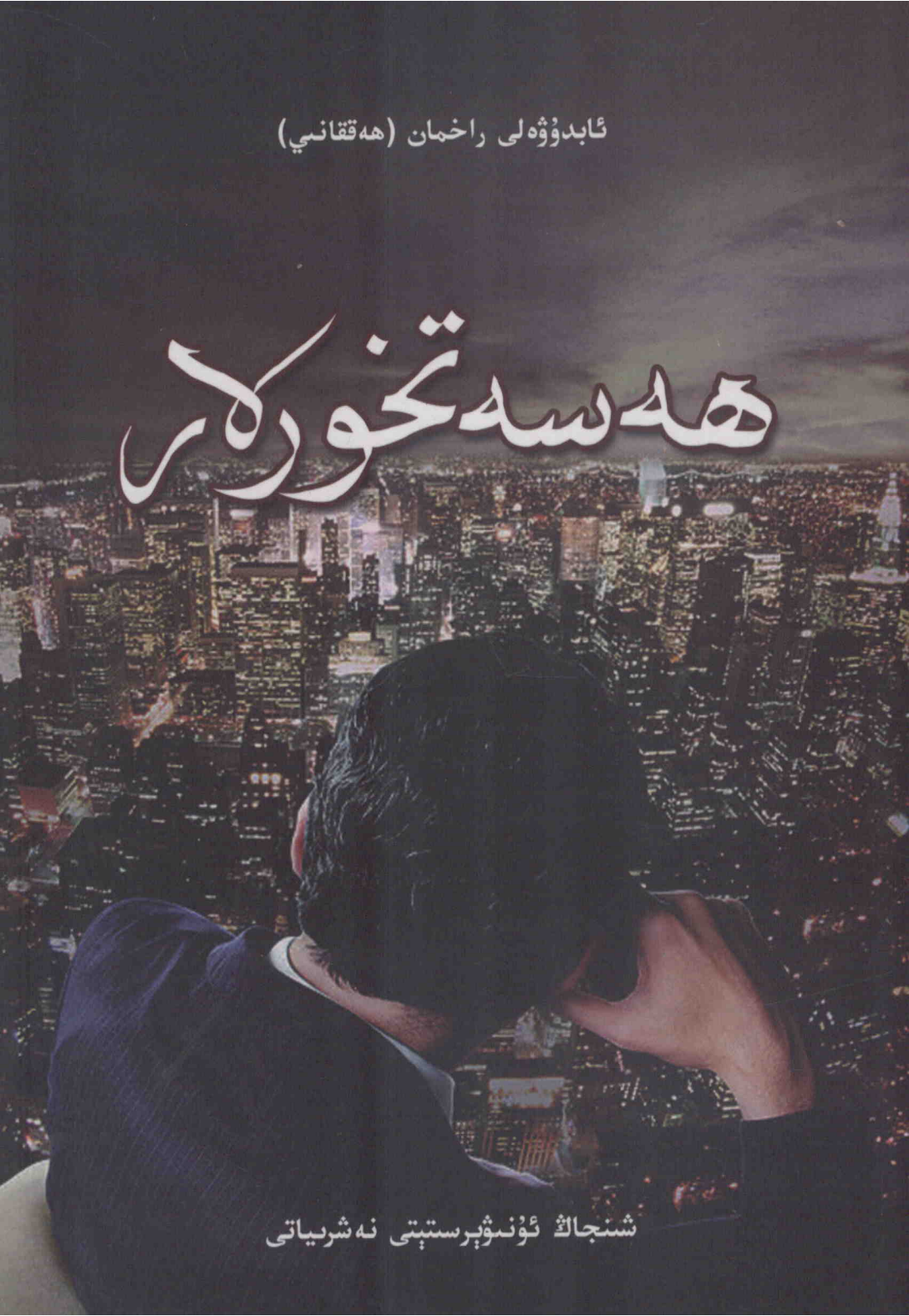
ئابدۇۋەلى راخمان (ھەققانىي)

ھەسەتخور كار

شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى

شائىر، كومپوزىتور ئابدۇۋەلى راخمان (ھەققانىي) 1950 -يىل 1 -ئاينىڭ1 - كۈنى كەلپىن ناھىيەسىدە مەرىپەتپەرۋەر زات ئابدۇراخمان ئامان ئائىلىسىدە تۇغۇلغان. 1956 -يىلىدىن 1964 -يىلىغىچە باشلانغۇچ ، ئوتتۇرا مەكتەپلەردە ئوقۇغان. 1964 -يىلىدىن 1969 -يىلىغىچە (14ياش ۋاقتىدىن باشلاپ) كەلپىن ناھىيەلىك سەنئەت ئۆمىكىدە مۇزىكانت بولۇپ ئىشلىگەن. 1969 -يىلى سەنئەت ئۆمىكى تارقىتىۋېتىلىپ ، 1973 -يىلىغىچە يېزىغا چۈشۈپ دېھقان، يېزىلىق كىنو ئەترىتىنىڭ كىنو قويغۇچىسى،تەشۋىقات ئەترىتىنىڭ خادىمى بولۇپ ئىشلىگەن.

ياخشىلارنىڭ يولىغا ھالڭ-ئورىلار قازغان ھەسەت،
تۆھمىتى - غەيۋەتلىرىنى ناغرا قىپ چالغان ھەسەت.

شان قۇچۇپ ماڭسا بىراۋلار، ھەر قەدەم ئىلگىرىلىسە،
كەينىدىن شۇملۇق پىلانلاپ، ئەگىشىپ ماڭغان ھەسەت.

تۇرغۇسى كەلمەيدۇ جىمجىت، بولسا يۇرت ئەمىنلىكى،
ئۆم - ئىناقلىق باغلىرىغا، زاغ بولۇپ قونغان ھەسەت.

ئىت كەبى كارۋانغا ھاۋشىپ ئۆتمىكى ئادەتىمكىن،
پەيلى شۇملار كۆڭلىدە جاي - چاڭگىنى تىزغان ھەسەت.

پىتنە - تۆھمەت، مەردنى مەنزىل يولىدىن توسقان قاچان،
ئەمدى توختاتغەيۋىتىڭنى لەنەتكە قالغان ھەسەت.

«ھەسەت» ناملىق شېئىردىن ئېلىندى.

ئابدۇۋەلى راخمان (ھەققانىي)

ھەسەتخورلار

(ساتىرىك شېئىرلار)

شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

嫉妒：维吾尔文/阿不都外力·热合曼著. - 乌鲁木齐：新疆大学出版社，2011.4

ISBN 978-7-5631-2467-1

I. ①嫉… II. ①阿… III. ①讽刺诗 - 诗集 - 中国 - 当代 - 维吾尔语（中国少数民族语言） IV. ①I227

中国版本图书馆CIP数据核字(2011)第047185号

责任编辑：阿不里米提·卡德尔

责任校对：阿达来提·牙合甫

嫉妒

（讽刺诗集）

阿不都外力·热合曼 著

新疆大学出版社出版

（乌鲁木齐市胜利路14号 邮编：830046）

新华书店经销

乌鲁木齐隆益达印务有限公司印刷

开本：880mm×1230mm 1/32 8印张

2011年4月第1版 2011年4月第1次印刷

ISBN 978-7-5631-2467-1

定价：22.00元

ئاپتور ئىجادىيەت ئۈستىدە

ئاپتور پېشقەدەم ئەدىب، جامائەت ئەربابى توختى سابىر بىلەن بىللە

ئاپتور پېشقەدەم ماتارىپچى، شائىر ئەھەت ئامان بىلەن بىللە

ئاپتور ئاتاقلىق شائىر، تەرجىمان ئىمىن ئەھمىدى بىلەن بىللە

ئاپتور ئەدەبىي تەرجىمان، تەتقىقاتچى تەلئەت ئىبراھىم بىلەن بىللە

ئاپتور «شىنجاڭ ئۇيغۇرلىرى» گېزىتىنىڭ باش مۇھەررىرى، ئالىي مۇھەررىر مىجىت تۇرسۇن بىلەن بىللە

ئاپتور ياش شائىر، يازغۇچى ئەنۋەر قۇتلۇق نەزەرى بىلەن بىللە

ئاپتور ئائىلىسىدىكىلەر بىلەن بىللە

ئاپتوردىن

مېنىڭ بۇ چەت تاغلىق يۇرتتا تۇغۇلۇپ ياشاۋاتقىنىمغا يېرىم ئەسىردىن كۆپ ۋاقىت بولۇپ قالدى. مېنىڭ باشقا قەلەمداشلارىدەك ئالىي مەكتەپ ئوقۇش تارىخىم، دىپلومۇم يوق.

جەمئىيەت نۇقتىسىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، بىزدە ئەدەبىيات - سەنئەتكە ھېرىسمەنلىك ئىرسىيتى بار ئوخشايدۇ دەپمۇ قالمەن. چۈنكى بوۋامنىڭ دادىسى توختاخۇن قازى ۋە بوۋام ئىمانقۇلى خەلپىتىمنىڭ خەلق ئارىسىدا ئاغزاكى تارقىلىپ ئېيتىلىپ كېلىۋاتقان، تاغام ئەھمەت ئاممانىنىڭ ھەر دەرىجىلىك مەتبۇئاتلاردا ئېلان قىلىنغان شېئىرلىرىنى كۆرۈپ تۇرۇۋاتىمەن. ئەمدى بۇ «ئوت»نىڭ ماڭا تۇتاشقانلىقى دەل شۇ ۋەجدىن بولسا كېرەك.

مەن 14 ياش ۋاقتىمدىن باشلاپ ناھىيەلىك سەنئەت ئۆمىكىگە خىزمەتكە ئورۇنلىشىپ تا ھازىرغىچە مۇزىكانت، دېھقان، ئوقۇتقۇچى، يېزا باشلىقى، ئىدارە باشلىقى بولۇپ ئىشلىدىم. خەلقىم بىلەن جاپالىق تۇرمۇش قاينامىلىرىدا بىللە قاينىدىم. بۇ جەريانىدا جەمئىيەتنىڭ ھەر قايسى قاتلاملىرىدا كۆرگەن، ئاڭلىغان، بىلگەنلىرىمنى نەزەردىن ساقىت قىلمىدىم. ئىجادىيەت تۇرمۇشتىن كېلىدۇ دېگەندەك، بۇ مەزگىللەردە شېئىرىي ئىجادىيەتكە ئىنتىلىپ ئادەملەرنىڭ شادلىقى، قايغۇسىغا تەڭ شېرىك بولۇشنى ھەۋەسكارلىق بۇرچۇم دەپ قاراپ، ئۇلارنىڭ دەردى، پىكرى، ئارزۇ - ئارمانلىرىنى ئاددىي، چۈشىنىشلىك، پەردازسىز، دەل ئەكس ئەتتۇرۇشكە تىرىشتىم.

مەن كۆپەك ساتىرىك شەئىرلارنى يېزىش بىلەن شۇغۇللىنىپ، بۇ يولدا بەزىلەرنىڭ دوقلىرىغمۇ دۇچ كەلدىم. لېكىن چۆچۈپ كەتمىدىم. ئەكسىچە ساتىرامنىڭ ئۆز تەسىرىنى كۆرسەتكەنلىكىدىن تولىمۇ پەخىرلەندىم.

مېنىڭ قارىشىمچە، بىر پارچە ساتىرا بىر تال نەيزە. ئۇ كىشىلەردىكى چىرىكلىك، ئاچ كۆزلۈك، قۇۋلۇق، پىتىنخورلۇق، ئىناقسىزلىق، ئىسراپچىلىق، ھەشەمەتچىلىك، ھۇرۇنلۇق، ئەخلاقسىزلىق، خۇشامەتچىلىك، شەكىلۋازلىق قاتارلىق رەزىل ئىللەتلەرگە شىددەتلىك ئوت ئاچىدۇ ۋە پاك، ئادىل، ھەققانىي، سەمىمىي، ئەخلاقلىق، دۇرۇس كىشىلەرگە ھۆرۈر بېغىشلايدۇ. ئەسەرلىرىم بۇ نۇقتىغا يېقىنلاشسا ئىنتايىن رازى بولاتتىم...

كىرىش سۆز

1

مەۋجۇدىيەت سەپىرىدە ئۇچرىغانلىكى تۇرمۇش ھادىسىلىرىدىن مەنە ئىزدەشكە خۇمار بولغان ئادەم چىن مەنىسىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، ئۆزىنى سەنئەتكە بېغىشلىغان «نامسىز» سەنئەتكار! ئۇ 55 يىلدىن ئارتۇق ھايات سەرگۈزەشتىسىدە خاراكتېرىدىكى سالماقلىق بىلەن ئەدەبىي ئىجادىيەتتىكى سوغۇق قانلىقنى بىر گەۋدىگە ئايلاندۇرۇپ، ھاياتنى، سەنئەتنى، تۇرمۇش ھەم ئىجادىيەتنى ھارارەتلىك يۇرىكىدە قىزغىن سۆيۈپ، رايونىمىز سەنئىتى، جۇملىدىن ئۇيغۇر ئەدەبىياتى ئۈچۈن تېگىشلىك تۆھپىسىنى قوشتى!

كېچىنىڭ جىمجىت قاراڭغۇلۇقىدا، كۈندۈزنىڭ تىنىق ھەم شاۋقۇن - سۈرەنلىرىدە، سەھرانىڭ پاكىز ھەم ھالال سەھەرلىرىدە، بەختكە چۆمگەن ئائىلىسىدىكى شېرىن دەقىقىلەردە سەنئەتكارغا خاس مەنىۋى قىيافەت بىلەن سەنئەت ئىشقىدا ئوت بولۇپ ياندى. ئۇ شېئىر بىلەن مۇزىكىنى، تۇرمۇش بىلەن ئېپىزوتنى، ھەققانىيلىق بىلەن خىزمەتنى، كومپوزىتورلۇق بىلەن قىسمەتنى بىر ماھىر مونتاژغا ئوخشاش بىر گەۋدىگە ئايلاندۇرۇپ، ئۆزگىلەر بىلەن «ئوقۇر» تالاشمىغان ئوتتۇرا تەپەككۇرلۇق سەنئەتكارغا ئايلاندى. ئۇ ھاياتلىق ئالمىدە رەقىبىگە ئىنساب، دوستىغا نۇسرەت تىلەش بىلەن بىرگە، بارلىق ئادەملەردىن ئۆز

مەنسىگە تويۇنغان چىن دوستلۇق، ئوتلۇق مۇھەببەت، ئىنسانىي كامالەتكە ئۇلتاشلىق كەيپىيات ئىزدىدىكى، بىرمۇ ئادەمدىن ئۆز شەخسىيىتىگە چوغ تارتمىدى. ئۇنىڭ سەنئەت ئىجادىيىتىدە ناخشا تېكىستى، مۇزىكا، ئېپىزوت، پۈبلىستىك ماقالە، ساتىرىك ئەسەر ئاساسىي سالماقنى ئىگىلىگەن. ئۇنىڭ ئىجادىيىتىدىكى بۇ خىل كۆپ لىنىيە ھەم كۆپ قىرلىقنى خىزمەت ھاياتىدىكى ئوخشاش بولمىغان ئىش تەقسىماتى بىلەن مۇناسىۋەتلىك دەپ قاراشقا بولىدۇ. 20 يىلدىن ئارتۇق سەنئەتكە بېغىشلانغان سەھنە ھاياتى ئۇنى بالا سەنئەتچىدىن قابىل سەنئەت تەشكىلاتچىسىغا ئايلاندۇردى.

ئۇ بۇ جەريانىدا «كەلپىن ئۆرۈكى»، «سۆيدۈم»، «كۈندە باھار»، «رازىيە»، «گۈلسارىخان» قاتارلىق 250 پارچىدىن ئارتۇق ناخشا، ئېيتىشىش، لەپەر، ئۇسسۇللۇق ناخشا تېكىستلىرىنى يازدى ھەم مۇزىكىسىنى ئۆزى ئىشلىدى. «قۇدىلار سۆھبىتى»، «مېيىپلار رېستورانىدا»، «ساۋاتسىزنىڭ سالام خېتى» قاتارلىق 70 پارچىدىن ئارتۇق ئېتوت ـ ئېپىزوتلارنى يېزىپ مۇڭەپپەقىيەتلىك ھالدا سەھنىگە چىقىرىپ، ئۇيغۇر ناخشا ـ ئۇسسۇل ۋە ئەلنەغمە سەنئىتىگە تېگىشلىك تۆھپىسىنى قوشتى، ئۆز ئىجادىي ناخشىلىرى ئاساسىدا كەسپىدىشى غېنى ھامۇت بىلەن بىرلىشىپ «ئەقىدەم شۇ» ناملىق VCD، ئۇنىڭلغۇ ناخشا پىلاستىنكىسى نەشر قىلدۇرۇپ كۆرۈرمەنلەرنىڭ ياخشى باھاسىغا ئېرىشتى. ئۇ سەنئەت ساھەسىدە ئىشلىگەن 20 يىل جەريانىدا مەركەز، ئاپتونوم رايون، ۋىلايەت، ناھىيە تەرىپىدىن 22 قېتىم مۇكاپاتلاندى. ئۇ ھازىر ئاپتونوم رايونلۇق مۇزىكانتلار جەمئىيىتى، خەلق ئەدەبىيات ـ سەنئەتچىلەر جەمئىيىتى، ئاقسۇ ۋىلايەتلىك يازغۇچىلار جەمئىيىتىنىڭ ئەزاسى. بىزنىڭ پۈتكۈل ھۆرمەت تۇيغۇمىزنى ئۆزىگە قارىتىۋاتقان بۇ ئادەم كىم؟ بۇ ئادەم تۆت

ئەتراپى كۆيۈك تاغلار بىلەن قورشالغان، سىرتىدىن قارىغاندا كىشىگە دىماغنى ئاچچىق قىلىدىغان چۆل پۈرىقى بىلەن تولغان، ئەپسانە - رىۋايەت تۈسى قويۇق، تاغ بۆلاق يۈرتى – كەلپىندە ياشاپ ئەدەبىي ئىجادىيەت بىلەن شۇغۇللانغان ئەدىب ھەم سەنئەتكار ئابدۇۋۇلى راخمان (ھەققانىي) دۇر!

– ھەقىقىي مەنىدىكى سەنئەتكارغا ئايلىنىش ئۈچۈن بىلىم يۈرتلىرىدا ئىلىم تەھسىل قىلىپ، ئەدەبىيات-سەنئەتكە مۇناسىۋەتلىك نەزەرىيەۋى بىلىملەرنى ئىگىلەش بەكمۇ مۇھىم ئىكەن. مەن مۇشۇ كۈنلەردە ئۆتۈپ كەتكەن ھاياتىمنى ئەسلەپ ئۆز گۆشۈمنى ئۆزۈم يېگۈدەك بولۇپ كېتىۋاتىمەن، — دەيدۇ 55 يىلدىن ئارتۇق ھاياتىدىن كەمتىرانە خۇلاسە چىقارغان ئەدىب ھەم سەنئەتكار ئابدۇۋۇلى راخمان (ھەققانىي) ئىنى دوستى كەمىنە مۇئەللىپكە.

ئىچكى قاتلىمغا چوڭقۇر سەمىمىيەت يوشۇرۇنغان بۇ سۆز شۇبھىسىزكى، ئۇنىڭ ئەدىبلىكىدىن كۆرە، ئادىمىيلىك ساپاسىنىڭ قانچىلىك ۋەزىندە ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاپلا قالماي، مۇھىمى بىز ياشلارنىڭ ئادەملىك بىلەن ئادىمىيلىكنىڭ مۇناسىۋىتىنى قانداق بىر تەرەپ قىلىشىمىزنىڭ توغرا يولىنى كۆرسىتىپ بەرگەنلىكىگە قايىل بولماي تۇرالمايمىز. ئۇنىڭ بۇ سۆزىنى يەنە ئىنچىكە ئويلىنىدىغان بولساق، ئۇنىڭدا مىللىي ئەدەبىيات بىلەن مىللىي سەنئەتكە بولغان ئاشقانە ھېسسىياتى چاقناپ تۇرىدۇ. تالانتلىق شائىر ۋە يازغۇچى ئابدۇرېھىم ئۆتكۈر «يازغۇچى مەمتىمىن ھوشۇرغا ئوچۇق خەت» دېگەن ئەسىرىدە «سەمىمىيەت – ھەر بىر ھەقىقىي ئىنساندا، بولۇپمۇ پۈتۈن بىر مىللەت، پۈتۈن بىر جەمئىيەتكە مەنسۇب ئۇزۇق بېرىدىغان سەنئەتكاردا كەم بولسا بولمايدىغان بىر ئالىي پەزىلەت» دەپ ئوتتۇرىغا قويۇپ، سەنئەتكار بىلەن سەمىمىيلىكنىڭ دىيالېكتىك

مۇناسىۋەتىنى يېڭىچە قىممەت قاراشقا ئىگە قىلىپ شەرھلەيدۇ.

دەرھەقىقەت، بىزدە ئەدىبلىك يولىنى تۇتقانلار بولۇپمۇ سەنئەت ساھەسىدە ياشاۋاتقانلارنىڭ كەڭ ئاۋام قەلبىدىكى ئوبرازى قانچىلىك؟ بەزى سورۇنلاردا ئوقۇرمەنلەرنىڭ «بىر قىسىم ئەدىبلەرنى كۆرمەي ئۇلارنىڭ ئەسىرىنى كۆرگەن ياخشى» دېگەن سۆزلىرىنى ئاڭلاپ تۇرىمىز. بىزدە «شامال چىقمىسا دەرەخ لىڭشىمايدۇ» دېگەن بىر پەلسەپىۋى ھېكمەت بار. گەپنىڭ ھەقداسىنى ئېيتقىنىمىزدا، سەنئەتكارنىڭ ئەخلاقى ئاۋام ئەخلاقىغا قارىغاندا نەچچە ھەسسە ئۈستۈن بولۇشقا تېگىشلىككى، ھەرگىز تۆۋەن بولسا بولمايدۇ. بۇنىڭ سەۋەبى شۇكى، سەنئەتكارغا تىكىلىدىغان كۆز جىق!... ئابدۇۋەلى راخمان (ھەققانىي) بۇ نۇقتىدا ئۆزىگە قاتتىق تەلەپ قويۇپ كېلىۋاتقان چىن ئىنسان ھەم ھەقىقىي مەنىدىكى سەنئەتكار!...

2

ئۇيغۇر شېئىرىيىتىنىڭ تىنىمسىز ئۆركىشىدە ھاسىل بولغان مەنىلەر خەزىنىسىدە ساتىرىك شېئىرلارنىڭ ئىگىلىگەن نىسبىتىنى ھەرگىز تۆۋەن مۆلچەرلىگىلى بولمايدۇ. كۆپ قىرلىق ئىجادىيەت ئىشتىياقىغا ئىگە ساتىرىك شائىر ئابدۇۋەلى راخمان (ھەققانىي) نىڭ «ھەسەتخورلار» سەرلەۋھىلىك ساتىرىك شېئىرلار توپلىمى كۇندىن - كۇنگە رەڭدارلىشىۋاتقان ئۇيغۇر شېئىرىيىتى گۈلزارلىقىدىكى ئۆزگىچە رېتىم، ئۆزگىچە رەڭ، ئۆزگىچە پۇراقتا ئىگە قىلىنغان شېئىرىيەت مۇنبىرىمىزدىكى تونۇلغان شائىرلاردىن ئادەتتىكى ھەۋەسكارلارغىچە سوزۇلغان شېئىرىي تەپەككۇرلۇق مۇساپىدىكىلەر، جۇملىدىن دەۋرىنىڭ تۇرلۈك كۆرۈنۈشلىرىنى شېئىرىيەتتىن ئىبارەت تۇيغۇ ئەينىكىدە كۆرۈشكە

خۇمار بولغان ئوقۇرمەنلەر قاتلىمىغچە ئەستايىدىل كۆرۈشكە، مۇلاھىزە قىلىشقا ھەتتا تەتقىقاتچىلار تۇرلۈك نۇقتىلاردىن ناھايىتى ئىنچىكىلىك بىلەن تەتقىق قىلىشقا تېگىشلىك بولغان توپلامدۇر!

ساتىرا ئەسلىي ماھىيەتتىن ئېلىپ ئېيتقاندا، ئاۋام خەلقنى تەربىيەلەش مائارىپى!

ساتىرادا شائىر تەرىپىدىن پىششىقلانغان سەلبىي ئوبراز، چىن مەنىسىدىن قارىغاندا، بىز ساۋاق يەكۈنلەشكە تېگىشلىك «تەجرىبە ئېتىزى».

ھۆرمەتلىك ئوقۇرمەن، سىز ھايات تىزگىنىگىزنى ئەقىلدە كونترول قىلالامسىز ياكى ھېسسىياتتىمۇ؟ سىز ئەقىل تىزگىنىگىزنى نېمىدە كونترول قىلماقچى بولسىڭىز مەنىلەر دېڭىزىدا ئۆز خاسلىقى بىلەن ئۆزگىچە نۇر چېچىپ تۇرغان «ھەسەتخورلار»غا ئىشتىراك قىلىڭ!...

چۇقانىنىڭ تېشىدا ئەمەس ئىچىدە ۋارقىراشقا كۆنۈپ قالغان مەسئۇلىيەتچان شائىر ئابدۇۋەلى راخمان تۇرمۇشقا بولغان سادىقلىقى بىلەن ئىجادىيەتكە بولغان سەزگۈرلۈكىدە ئۆزىنىڭ شائىرلىق مەجبۇرىيىتىنى سانغا ئەمەس، سۈپەتلىك ئەسەرگە بېغىشلىغان، خاسلىققا ئېرىشكەن شائىر. تۇرمۇش كۆزىتىشىگە بولغان ئىنچىكىلىك ئابدۇۋەلى راخمان ساتىرالىرىنىڭ مەزمۇن دائىرىسىنى بېيىتتى. شائىر تۇرمۇشنىڭ ئەڭ ئىنچىكە تەرەپلىرىدىنمۇ قانداق ياشاشقا بولغان ئۆگۈت شولىسىنى كۆرەلىدى.

ئۇنىڭ شېئىرلىرىدا بىر ئاچچىق بار، بۇ «ئاچچىق» روشەنكى، سىياسىي تۈزۈلمىگە بولغان زەردە ئەمەس، بەلكى مەركەزنىڭ توغرا سىياسىتىنى ئۆز ئاۋازى بىلەن يەتكۈزمىگەن، تېخىچە ئىدىيەسىنى ئازاد قىلالمىغان بىر قىسىم «يەرلىك ئەمەلدار»لارغا

بولغان ئاۋام - خەلقنىڭ غەزەپ - نەپرەتلىك ھېسسىياتى. شائىردىكى ئىنچىكىلىك تۇرمۇشتىكى ھەربىر رەڭ ئۆزگىرىشلىرىدىن كېرەكلىك بولغان مەنە دۇردانىلىرىنى بايقاشتا ئۆز رولىنى جارى قىلدۇرغان بولىدۇ. ناۋادا سىز ئۇنىڭ باشقا ساتىرالىرىغا شۇڭغۇپ باقمىدىغان بولسىڭىز، ئېھتىمال ئۆزىڭىز ئويلاپ يېتەلمىگەن نۇقتىلاردىن ئاچچىق بىلەن تولغان ئۆزگىچە ھۇزۇرغا ئېرىشمەي قالمايسىز!؟...

بىر ئۆمۈرلۈك ئازاب سالدى، ئەمەل خۇمارى،
تاما قىلسام نېسىپ بولماي بولدۇم بىچارە.
تولا قاتراپ ئەمدى كەتتى پۇتنىڭ مادارى،
بولۇپ قالدىم ھەسەتخورنىڭ شۇڭا «ئىلغار»ى.
بويۇم يەتمەي ئۈزۈملەرگە، ئېغىز پۈرۈشكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.
—— «قاندىكى ئىشكەن»دىن

خاراكتېر - ئىنسانىي مۇكەممەللىكنىڭ بەلگىسى! ئىنسان مۇكەممەللىكنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن ھامان ئۆز خاراكتېرىنىڭ پىسخىك دوختۇرى، ئۆز خاراكتېرى ئۈستىدە كۈرەش قىلغۇچى، ئۆز خاراكتېرىنىڭ دىياگنوزچىسى بولالىغاندىلا، ئاندىن ئۆز ۋۇجۇدىدىكى «كىر»لارنى تازىلاش سالاھىيىتىگە ئىگە بولۇش بىلەن بىرگە، توغرا بولغان خاراكتېرنى يۈكسەلدۈرۈش ئىمكانىيىتىگە ئېرىشكەن بولىدۇ. بىز بۇ بىر كۈپلەت شېئىردىكى لىرىك ئوبراز «مەن»نىڭ روھىيەت ئالىمىنى تەكشۈرىدىغان بولساق، روھىي «گۈمران» لىق بىلەن تولغان، ھايات ھەقىقەتلىرىنى ئۆز ئازغۇنلۇقى بىلەن چۈشىنىشكە كۆنۈپ كەتكەن، ئىنسانىي ھۆرمەت بىلەن ئىنسانىي قىممەتنى تامامەن روھىدىكى ئەخلەتكە كۆمۈپ تاشلىغان «ئەمەل قۇلى»نى

ئۇچرىتىمىز. بىز تېخىمۇ چوڭقۇرلىساق، لىرىك ئوبراز «مەن»نىڭ ئەتراپىمىزدا كۆپلۈكىدىن، مۇنداق پىروتوتىپىنىڭ قەدەمدە بىر يولۇقۇپ تۇرىدىغانلىقىدىن ھەرگىز گۇمان قىلمايمىز. ھايات مەقسەتلىرىنى قايرىپ قويۇپ، بۇلغانغان خاراكتېرنىڭ ئۇنسىز قۇربانلىرىغا ئايلىنىپ كەتكەن بۇنداق «روھىي ئەخلەت» لەرنى قانداق قىلىش كېرەك؟

بۇ سوئالغا پەقەت شائىرلا ئەمەس، پۈتكۈل جەمئىيەت جاۋاب بېرىشى كېرەك.

يېزىپ چىقسام بۇ ئۆمرۈمدىن شۈكى خۇلاسەم:
ئىكەن بارلىق رەزىللىكلەر مەندە مۇجەسسەم،
مۇرادىم شۇ، ياخشىلارنى چاپىناپ يەۋتسەم،
خەقنى تىللاپ يېزىپ داستان كۇندە ئېبەرتسەم،
ئەي خالايىق مەندە نىيەت شۇنداق چىگىشكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.
—— «قاندىكى ئىشكەن» دىن

پىرولېتارىيات ئەدەبىياتىنىڭ ئاساسچىسى ماكسىم گوركىي «ھەقىقەتنى سۆزلەش ھەممىلا ئادەمگە نېسىپ بولۇۋەرمەيدۇ» دېگەن ئىكەن. قارىغاندا، ساتىرامۇ بارلىق شائىرلارغا نېسىپ بولۇۋەرمەيدىغان ئىجادىيەت خاسلىقى ئوخشايدۇ. بىز نېمىشقا بۇنچە ئاچچىق سۆزلەشكە خۇمار بولۇپ قالدۇق؟ ھاياتقا بولغان مەسئۇلىيەت ئېھتىمالى بىزنى شۇنداق سۆزلەشكە ئادەتلەندۇرگەندۇ؟!

بىزدىكى بىر پاجىئە شۈكى، تالاي ئاچچىق سۆزلەر ئېيتىلغان بولسىمۇ، بۇ سۆزلەرنىڭ بىزگە ھېچقانداق ئىز قالدۇرمايى، چىرايىمىزنىڭ كۇندىن - كۇنگە پارقىراپ تۇرۇشى! ... قاندىكى بۇزۇلۇش بىر دەۋرلىك روھىي چىرىكلىكتىن كېلىپ چىقىدىغان

هادىسە ئەمەس. مۇھىمى، ئۇ ئىرسىيەت تەكرارلىقىغا ئىگە. بىز لىرىك ئوبراز «مەن» گە قانداق دىياگنوز قويىمىز؟ سوغۇق قانلىق بىلەن مۇلاھىزە ئېلىپ بارغىنىمىزدا، بۇ ئوبرازغا، مەزكۇر ئوبرازنىڭ پىروتوتىپىغا دىياگنوز قويۇشىمىز ئۈچۈن ئالدى بىلەن ئۆز روھىيىتىمىزنى، ئۆز خاراكتېرىمىزنى، ئۆز قەلب دۇنيارىمىزنى ئەتراپلىق تەكشۈرۈپ چىقىشىمىز مۇھىمدەك قىلىدۇ. چۈنكى خاراكتېر قۇرۇلۇشى ئىنسان مەۋجۇتلۇقىدا ئەڭ مۇھىم بولغان قۇرۇلۇشلارنىڭ بىرى. خاراكتېرنىڭ قان بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى ئىنسان پسىخولوگىيەسىدىكى تۇپكى مەسىلە. كەلگۈسىدىكى مەۋجۇتلۇقىمىز ئۈچۈن «قان» ئۆز ساپلىقى بىلەن ھايات تىمىزنى رەڭدار مەنىلەرگە پۈركىشى كېرەك. بىز شائىر كۆتۈرگەن بۇ قامچىنىڭ ئاۋازىدىن شائىرنىڭ ھاياتقا بولغان شائىرلارغا خاس مۇھەببىتىنى كۆرسەك، ئۆزىمىزگە قايتىپ كەلگىنىمىزدە ئۆز يۈرىكىمىزنىڭ قانغا تولغان ئاچچىق قىسمىتىنى سەزمەي قالمايمىز...

شائىرنىڭ تىل بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىدە شائىر ئابدۇۋۇھلى راخمان (ھەققانىي) جانلىق خەلق تىلىدىن ئۇنۇملۇك پايدىلىنىپ، شېئىرنىڭ تەپەككۇر گىرادۇسى بىلەن ئاۋامنىڭ تەپەككۇر گىرادۇسىنى جىپسىلاشتۇرغان. شائىر نېمىشقا بۇ يولنى تۇتىدۇ؟ بىر نۇقتىدىن شائىر خەلق ئېغىز ئەدەبىياتىدىن ئۆمۈرلۈك ئوزۇق ئالغان بولسا، يەنە بىر نۇقتىدىن شائىر ئۆز ئەمگىكىنىڭ تەپەككۇر جەھەتتىن ئاۋام تەپەككۇرىنىڭ سىرتىدا قېلىشى، ئۆزى ياراتقان مەنە قىيامىلىرىنىڭ تەشنا دىللارغا ئۆز «تەمى» بىلەن سىڭەلمەسلىكىنىڭ ئالدىنى ئېلىشتىن ئىبارەت مەسئۇلىيەت تىل جەھەتتىكى شۇ خىل تاللاشنى تەقدىم قىلغان. قاراڭ:

چالا قويماي ھېچ ئۆينى، ئىشىك چەككەن باغاقلار،
بىر - بىرىگە ئۇلىشىپ، زاپاس تەگكەن باغاقلار.

كۆپ قىسمىنى مائاشنىڭ ئېلىپ كەتكەن باغاقلار،
ئىزا تارتىش - نومۇسنى تەرك ئەتكەن باغاقلار.

ئىشتىن كەلسەك تۇرۇپسەن، زەنجىرلەرگە قىسىلىپ،
كۆڭۈل ئاياپ يول ماڭدۇق، كەتتى ئاياغ تېشىلىپ.
نەگە بارار ھەشەمەت مۇنچۇالا كېڭىيىپ،
نورمالىلىقنىڭ چېكىدىن ھالقىپ كەتكەن باغاقلار.
... ...

—— «باغاقلار» دىن

كۆرۈپ تۇرۇپتىمىزكى، بىز نەقىل ئالغان ئىككى كۇپلېت شېئىر «ھەسەتخورلار» دېگەن توپلامنىڭ تىل ئالاھىدىلىكى، سۆزلەرنىڭ بىر - بىرىگە جىپسىلىشىشى، شائىر ياراتقان تىل مۇھىتى، رېتىمىنىڭ ئىچكى قاتلىمىدىن ئۆرلىگەن شېئىرىي ئاھاڭدارلىق... قاتارلىق تەرەپلەردە بىزنى تولۇق ئاساس بىلەن تەمىنلەيدۇ. شۇنى قىستۇرۇپ ئۆتىمىزكى، مەزكۇر توپلامدىكى ساتىرىك خۇسۇسىيەتكە تويۇنغان ھەرقانداق بىر شېئىر ياكى ھەرقانداق بىر كۇپلېت ۋەياكى ھەرقانداق بىر مىسرا، شېئىرىي تىللىق ئالاھىدىلىك جەھەتتە يۇقىرىدا بىز ئەسكەرتىپ ئۆتكەن ئەسكەرتمىدىن چەتنىمەيدۇ.

خوش، ئابدۇۋەلى راخمان (ھەققانىي) قانداق شائىر؟

بىز يا ئۇنداق، يا مۇنداق سۆپەتلەرنى بەرگىنىمىزدىن كۆرە، شائىرنىڭ ئۆزى ھەققىدىكى ئىزاھاتىنى ئاڭلاش بىلەن بۇ كىرىش سۆزنى خاتىمىلەشنى مۇۋاپىق كۆردۇق.

«تىلى ھەسەل، دىلى زەھەر» مەككارنى كۆرسەم،
نەزمەمنى تىغ - نەيزە قىلىپ ئامان قويمايمەن.

ئەمما سېخىي، كۆڭلى دەريا مەردانە بولسا،
مەن تەۋرەنمەس جېنىم بىلەن مەڭگۈ قوغدايمەن.
—— «مەن شۇنداق شائىر» دىن

«ھەسەتخورلار» بىزدىن ئەتراپلىق تەتقىقات تەلەپ قىلىدۇ. توپلامغا كىرگۈزۈلگەن ساتىرالار بىر - بىرىدىن ئاچچىق! شۇنى ئەسكەرتىمىزكى، بىر قىسىم شېئىرلار مۇئەييەن دەرىجىدە سەنئەتلىك نۇقسانلاردىن خالىي بولالمىغان، بولۇپمۇ بىر قىسىم ئۇقۇملاشقان تىللار ئەسلىي مەنىسى بىلەن چەكلىنىپ قېلىپ، شائىرنىڭ روھىي قاتلىمىدىن تويۇنغان سەنئەتلىك ھېسسىيات سۈمۈرەلمىگەن. ئىشىنىمىزكى، ئابدۇۋەلى راخمان بۇنىڭدىن كېيىنكى ئىجادىيىەت ئەمەلىيىتىدە بۇ «نۇقسان» لارغا يول قويمايدۇ. يەنە كېلىپ كەلگە تەتقىقاتچىلارنىڭ ۋە باشقا ئىخلاسمەن ئوقۇرمەنلەرنىڭ ئوخشاش بولمىغان تەكلىپلىرى بولغىنىدا، ئۆز سەمىمىيىتىگە تېخىمۇ چۆكۈۋاتقان شائىر قوبۇل قىلماي قالمايدۇ!؟...

شاھىپ ئابدۇسالام نۇربەگ
2011 - يىل 1 - مارت

مۇندەرىجە

يەرلىك مەسئۇلات 1
بىر مەسىكە تېز سىزما 3
دوستۇمغا 4
ئەجەب زېرىكتىم «ئەتە كېلىدۇ» دىن 5
ئەمدى يوق 7
تۆت كوچا 9
تۇيۇقسىز كەل «باھالاش» 10
قاندىكى ئىشكەن 12
سايلىغانمۇ؟ 18
ياشانغاننى ھۆرمەتلە 20
ئانامكەن 21
مەنمەنلىك 23
ئاداشلار 24
ئۇلۇغ 26
كەتتىڭ 27
ئوخشايدۇ 30
ماھىر 32
ۋېچىركا 34
ئابرۇيۇڭنى سېتىپسەن 36
يىگىتلەر 38
مىڭ توۋا 40

بەش بالاڭنى قويۇپ بار..... 42
ئايرىمخانا..... 43
پۇلغا ئامراقلار..... 45
پاپپاق 47
رەڭلىك سورۇن 49
شۇنداق جاۋاب قىلامدۇق 51
ھەيرانمەن 53
شەكىلۋاز 55
كەپ تۇرساڭلار باشلىقلار..... 57
باغاقلار 59
خۇشامەت 60
غەيۋەتخور..... 62
چېقىمچى (I) 64
ئىچەرمەن 66
ھەسەتخورغا..... 68
پايدىسىز 69
بىنادىكى قوشنىلار 70
پىنھان جاي..... 72
كەيپىلىك..... 74
يىغىن ئاچتىم 76
چاي بېرىپ..... 78
مۇھىم 80
يالغان گەپلەر 82
نائەھلى..... 84
ھەسەت 86
خالىي 87

شۇم ئېغىز 89
ئۇمىدىم 91
كۆرگۈم يوق 92
سىڭلىم 93
ھەسەتخورلار ئەجەبكەن 95
كەينىمدىكى غەيۋەتلەر 97
ئىت ۋە چىنار 99
مەن شۇنداق شائىر 100
پىخسىق 101
قەبرە 102
ئادەم 103
ئىغۋا ئامبىرى 104
گەپ توشۇمچى 105
باشلىقنىڭ دوستى 107
بىر شائىرغا 108
بىلگىن 109
باي دوستۇم 110
دوست - يارەن 112
دەيمەن 113
تاپتىم ئاخىرى 114
باشقۇرۇش ھەققى 115
كۆڭۈلچەك 118
زورلىما! 120
غىڭشىماڭ 122
ۋاقىتلىق 123
پاراخور 124

نادانلىقنىڭ ئالامىتى 126
ساختا 128
نەسىھەت ۋە لەنەت! 129
ئەخمەق چاغلىرىم 131
چېقىمچى(II) 133
تېرىكمە 134
باردۇر 136
گۈزەل 137
ئۆي سالسام 138
توي قىلسام 140
داۋالانسام 142
بىر چىرىكنىڭ «خىزمەت خۇلاسە»سى 143
دەرسەن 145
بەزىدە 147
ئەي تەھرىر 148
كەپتەر بىلەن قۇشقاچ سۆھبىتى 150
قىينالما 152
رېستوران 154
دېھقاندا 156
ئەتىسى 158
سەھرايىم 160
تاياقچى ئەرگە 161
ئاجايىپ! 162
نارازى 164
ھۇرۇنلۇق 166
بۇ ئۆيدە 168

بازاردۇر 170
ئۇستىرام 172
ھاكىم بولساڭ شۇنداق بول 173
ئايرىلدۇق 175
قانداق گەپ بۇ؟ 177
بىر قاسساپقا 178
ئۆزگەردى 180
سازەندە 182
نېسىپچىلىك 183
سان - ساناق 184
ماختىما 185
بىر ئەخلاقسىزغا 186
ئاغرىنىپ 187
يازغىنىم يازغان 189
ئەل بىزار 191
سازچىمەن 192
ماختىنىپ 194
ئۇرۇمچىگە چاقچاق 195
سەھرا 198
ھايات دېگەن 200
ۋەكىل بول 202
سازلىرىم 204
شوپۇرلار 206
گېزىتنىڭ زارى 208
ھەي... بالىلار 210
ناتايىن 212

قېنى بىز..... 214
«قۇشقاچلار» 216
بەزىلەر..... 218
مۇشۇنداقلار بار تېخى 220
غەيۋەتلەر 222
يىراق بول 224
كۈلمەڭلار ئەي خالايىق!..... 226
مەندە بار..... 228
هارام پۇل 229
پارچىلار..... 231

يەرلىك مەھسۇلات

ھوقۇق تاپتىم مىڭ تەستە، كۈنۈم ئۆتتى راھەتتە،
كېلىپ ئامەت ھەر ياقتىن، ياتتىم گويا جەننەتتە.

بېرىپ كېتەر ھەر كىملەر خىزمەتلىرىدىن دوكلات،
تۇز تېتىيمەن ھەر كۈنى كېلىپ يەرلىك مەھسۇلات.

مەن يېمىسەم بۇرنىنى، باشقا ھېچكىم يېيەلمەس،
بۇنچىلىكنى باشقىلار «پارا ئالدى» دېيەلمەس.

ئېيتىپ بەردىم غۇلجىغا «ئىلى تېچۇي»، «سۇ ماي» دەپ،
يەنە تورپاق گۆشىدىن، ئالغاچ كەلسۇن ئالتاي، دەپ.

سالام دەپتىم بىرسىگە، كەلدى قۇمۇل قوغۇنى،
پەيزاۋاتتىن كەپتۇ ھەم ئۇنىڭدىنمۇ يوغىنى.

خاسىڭ كەپتۇ توقسۇندىن، قارا شەدىن ھەم بورا،
داڭلىق كورلا نەشپۈتى ماڭا بولدى زەپ دورا.

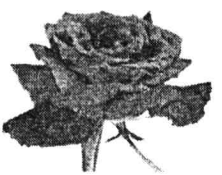
كىيەي دەپتىم قۇلاقچا، بولسا كۈچا كۆرپىسى،
خىيالىمنى بىلگەندەك، يېتىپ كەپتۇ نوچىسى.

ئوخشىدى دەپ ئاڭلاپتىم، بايدا ياڭيۇ ـ سامساقنى،
ئاڭلىغىنىم كەپ بوپتۇ، قوشۇپ سېمىز تورپاقنى.

يەنە كەلدى ئاۋاتتىن مۇسەللەستىن تۇك - تۇڭلاپ،
ئەنجۇر - ئانار قەشقەردىن كېلىپ تۇردى ھال سوراپ.

ئەۋەتىپتۇ خوتەندىن، ئېسىل گىلەم، گۈلقەنتتىن،
كىممۇ خۇشال بولمىسۇن، كۈندە ياغقان بەرىكەتتىن.

سەمرىپ قالدىم يەپ تۇرغاچ، ئازلا كۈندە سۆڭگەچتىن،
تۇتمىسىكەن ئەل ھەققى، بىر كۈن قىزىلئۆڭگەچتىن!

بىر مەستكە تېز سىزما

رەستىدە مەست بوپ يۇرۇپسەن، شۇنچە ئىچەمسەن پەسلىشىپ،
كۇن - تۇنۇڭ مەشغۇل قاۋاقتا، ھىدلاپ يۇرەمسەن پەسلىشىپ.

دۇگدىيىپ كەچلەردە توڭلاپ، ئۆيسىز - ماكانسىز لالمىدەك،
ئەقلىدىن ئازغان مىسالى تۇزدە تۇنەپسەن پەسلىشىپ.

كىم ئىدىڭ كىم بوپسەن ئەمدى، ئىزدە ئۆزۇڭنى ئەي نادان،
ئەسلى پاك جىسمىڭنى بۇلغاپ لايغا مىلەپسەن پەسلىشىپ.

پەن - بىلىم، نۇردىن يىراقلاپ كەتمىگىن ئۇنچە ئۇزاپ،
مەڭگۇگە ئاچچىق ھاراقنى دوست دەپ ئىچەمسەن پەسلىشىپ.

ئىچكىنىڭ قان - ياش بىلەمسەن ئۆيدە ئايالىڭ زارۇزار،
بالىلىرىڭ ئاچ - توق شۇ دەم، كەيپ سۇرەمسەن پەسلىشىپ.

ئەنسىرەپ ئىزدەر دادىڭ ھەم چەكسىز ئاناڭنىڭ قايغۇسى،
ئەجرىگە مەست بوپ جاۋابنى شۇنداق بېرەمسەن پەسلىشىپ.

ئىللىتىڭ مىللەت يۇزىگە تەگكۇزدى زەپمۇ رەزگى داغ،
ئەل ئارا ئابرۇي - ئىناۋەت، رەتتىن چۈشەمسەن پەسلىشىپ.

يېڭىدەك قاپسەن ئورۇقلاپ، رەڭگىڭ ساماندەك سارغىيىپ،
قەدىرسىز ھاڭگىت پېيى بوپ ئىڭراپ تۇگەمسەن پەسلىشىپ.

دوستۇمغا

ئەمەلدىن چۈشكىنىڭ مەيلى، نەزەردىن چۈشمىسەڭ دەيمەن،
ئاۋامنىڭ كۆڭلىدە ساندىن - تىزمىدىن ئۆچمىسەڭ دەيمەن.

سامانلىق ئاچقۇچى تەگسە شاراقشىپ كەتكىنىڭ نېمە؟
خۇدۇڭنى يوقتىپ ئەلدىن يىراقلاپ كەتمىسەڭ دەيمەن.

مۇشەققەت دەستىدە تەرلەپ گۆھەرلەر قازغىنىڭ ئەلا،
خۇشامەت پۇرستى پەملەپ ئېگىزلەپ ئۆتمىسەڭ دەيمەن.

دىلىڭدا باشقىچە مەقسەت، چىرايىڭ نە ئۈچۈن مۇجمەل؟
كۆڭۈلنى تۇز تۇتۇپ مەڭگۇ مۇغەمبەر كۇلمىسەڭ دەيمەن.

پەلەكىڭ ئوڭ كېلىپ كۆككە - بۇلۇتقا يەتسىمۇ باشىڭ،
پادا باققاندىكى دوستنى ئۇنتۇمايي ئەسلىسەڭ دەيمەن.

ئېلىپ ئوبداننى يانپاشقا «ئەجەبمۇ كەلدى پۇرسەت» دەپ،
كېيىنچە سەنمۇ چۈشكەندە ئىزادىن ئۆلمىسەڭ دەيمەن.

چىقاردا قۇش بولۇپ چىقتىڭ، لېكىن پەگاھقا چۈشمەك تەس،
ئاداققى كۈنگىچە دوستۇم يامان كۈن كۆرمىسەڭ دەيمەن.

ئەجەب زېرىكتىم «ئەتە كېلىك» دىن

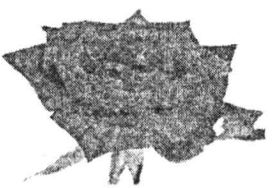
ھاجىتىم چۈشتى بىر خىزمەتچىگە،
كۈندە كېلىمەن خۇددى پەتىگە،
ئەجەبمۇ تارتتى ئىشنى كەينىگە،
كۈندىلا ماڭدىم قالدىم جەبرىگە،
ئەجەب زېرىكتىم «ئەتە كېلىك» دىن.

سېنىڭدىن ئاداش مەن بەك ئالدىراش،
زەپ ئەلەم بولدى كۈندە قاتىراش،
خىيالىك بارمۇ نەپتىن قاچىلاش،
(دان ئىزدەپ توخۇ كەبى تاتىلاش)
ئەجەب زېرىكتىم «ئەتە كېلىك» دىن.

«ئەتە» دېگىنىك قايسى بىر «ئەتە»؟
بەرگىن ئوچۇقراق «ئەتە» دىن شەپە،
سەن بىر مۇلازىم نېمانچە ئەركە،
تەشكىل «قىل» دېسە سۆزەيسەن نەگە.
ئەجەب زېرىكتىم «ئەتە كېلىك» دىن.

يولۇقتۇمۇ يا شاللاق خوتۇنغا،
تىلى كۆنۈككەن «ئەتە چوقۇم»غا،
بارغاندەك ھاردىم خۇددى ئوتۇنغا،
چىقتى قاپارتقۇ ئىككى پۇتۇمغا،
ئەجەب زېرىكتىم «ئەتە كېلىك»دىن.

بوپ قالمايلى بىز «ئىش تەگكۈسىز خەق»
بەزىدە خەقنىڭ دېگىنىمۇ ھەق.
سېنىڭ نېسىكەن ھاجەتمەنلىڭ نەق،
بۇ ئاچقۇچ سەندە تۇرمايدۇ بەرھەق.
ئەجەب زېرىكتىم «ئەتە كېلىڭ» دىن.

ئەمدى يوق

بىر تەكەببۇر مەنسىپىدىن چۈشتى ھاي - ھاي ئەمدى يوق،
ئۆچرەت كۈتكەن كۆتۈرمەككە تەخسە چاي - پاي ئەمدى يوق،
مەخسۇس چوغدەك ھازىرلانغان سىرلىق ساراي ئەمدى يوق،
«ئەسسالام» دەپ قول باغلاشقان خۇشخۇي چىراي ئەمدى يوق،
نازلىنىپ ئالدىدا تۇرغان ھۆسنى گۈل - ئاي ئەمدى يوق.

مەنسەپ بىرلە مەست - ئەلەس بوپ ئۆز - ئۆزىنى بىلمىدى،
ئىززىتىنى قىلسا دوستلار ھېچ كۆزىگە ئىلمىدى.
ئۆزگىنىڭمۇ كۆڭلى بار دەپ ھۆرمىتىنى قىلمىدى،
بەرى، ئاسمان ئەسقاتمايتتى، پەسكە چۈشتى «ئىم» دېدى،
ئەل - ئاۋامنىڭ قەلبىدە خاس ئاتا بىر جاي ئەمدى يوق.

چىن ئىشەنسەك پاك ئۇنى دەپ يۈردى مەنپەئەت قەستىدە،
داڭ چىقاردى نەپسىخورلۇق - پارىخورلۇق كەسپىدە.
شۇملۇقى ماراپلا يۈردى كۆلكىسىنىڭ كەينىدە،
ھاجەتمەنلەر تاپقىنىنى سۇڭلاپ تۇردى پەيتىدە،
تولدى پەيمان، كەتتى پۈرسەت مۇنداق گۆش - ماي ئەمدى يوق.

كەيپى - ئىشرەت ئىچرە كەزدى، ئالچاڭشىدى كىرىلىپ،
ساختىلىقتا ئۆتتى ئۆمرى مەئىشەتكە بېرىلىپ،
رېستورانىنىڭ ئىلمىكىگە قالدى نەپسى ئىلىنىپ،
سەزگۈ - ئەقلى بىرلە كۆيدى داپەنجىگە مىلىنىپ،
مول زىياپەت، تانسا - مەشرەپ «دىلكۈي» «تاشۇاي» ئەمدى يوق.

سومكا بىرله ئۆيگه كىرسه كىمكى بولسۇن كەل دېدى،
ئەسسالامنى كۆرسه نەپسىز ياتتى «ۋاي - ۋاي بەل» دېدى.
«ئوغلاق گۆشى بولسا ئەردى، بەلده سوغۇق يەل» دېدى،
قىزىل بولاق پۇلنى كۆرسه «ئىشىك جەزمەن هەل» دېدى،
كۆڭلى - كۆڭسى كەڭرى مۇنچه قايدا ئۇ باي ئەمدى يوق.

ئەلگه سادىق بولغىنىدا، دەپ يازاتتىم غەمگۇزار،
شەخسىيەتچىل ئىللىتىدىن ئەكسىچه يۈرت بەك بىزار،
ئىشتا باشلامچى دېسەك ئۇ، ئەسلى ئىكەن ئىش بۇزار،
«پاك - دىيانەتلىك ئۆزۈم» دەپ ئولجىنى تىنماي يىغار،
يەل - يېمىش، تۇرلۇك سەرەمجان، هەر يازدا بۇغداي ئەمدى يوق.

تۆت كوچا

ھەر قاچان مەردانغا تالىق، نامەردكە ئاشماس تۆت كوچا،
نەپسىخور ئاچ كۆزنى ھەرگىز قويىنغا ئالماس تۆت كوچا،
ئاق كۆڭۈل خالىسقا ئامراق ياخشىغا قانماس تۆت كوچا،
تۇلكىلىك، ئەگرى نىيەتلىك، قۇۋلۇق سىغالماس تۆت كوچا،
پىتىنسخور شۇملارغا ھەر چاغ پىنھان بولالماس تۆت كوچا.

ھەر كۈنى ھىدلاپ ـ سوكۇلداپ نەپلەرگە ماڭغاندىن كۆرە،
كىمنىدۇر كولاپ ھەمىشە ئەربابقا چاقماندىن كۆرە،
زاغ كەبى ئىزدەپلا ئولجا، تەييارنى تاپقاندىن كۆرە،
سازچى مۇڭ ياڭراتسا مەيلى ۋىجدانىنى ساتقاندىن كۆرە،
سەن ئەجەب ئاشكارا دوقمۇش، ئوغرى ماڭالماس تۆت كوچا.

ئوغرى ئۆچ ئايدىڭغا، كۈنگە، مەيدانغا ـ كەڭرى رەستىگە،
چۈشكىدەك گۆردەك قاراڭغۇ چەت ـ چەت بۇلۇڭلار قەستىگە،
تاپسا خۇش يالماپ ـ بۇلاڭلاپ بىر نەپنى تويماس نەپسىگە،
خىلۋەت جاي بەكرەك قولايمىش ئەگرى نىيەتلەر كەسپىگە،
مەقسىتى ھەرگىزمۇ سەندە ئىشقا ئاشالماس تۆت كوچا.

تۇيۇقسىز كەل «باھالاش»

«باھالاش»قا تاقابىل تۇرار بولدۇق قېرى - ياش،
ئاتلىنارمىز جان تىكىپ، تەرلەپ، پىشىپ ئالدىراش.
قىزىپ كېتەر تازىلىق، سۈرتۈش، ئېرىتىش، ئادالاش،
كۆرەر بولساڭ راست ھالەت، تۇيۇقسىز كەل «باھالاش».

كېلىپ تۇرار پات - پاتلا، ھەيۋە بىلەن گۈلدۈرى،
«سىلىشتۇرۇپ باھالاش، تەكشۈرۈش» نىڭ خەۋىرى.
يورۇق كۈندۈز يېتىشمەي، ئىش قوشىمىز كەچلىرى،
كۆرەر بولساڭ راست ھالەت، تۇيۇقسىز كەل «باھالاش».

يېپىيېڭى بىر تۈس ئالار، مەھەللىمىز باشقىچە،
نامرات ئۇچ كۈن «باي بولار» ئۆي - بىساتى ئاشقىچە.
(تامدا گىلەم، قوتاندا لىق چارۋا سەن يانغىچە)
كۆرەر بولساڭ راست ھالەت تۇيۇقسىز كەل باھالاش.

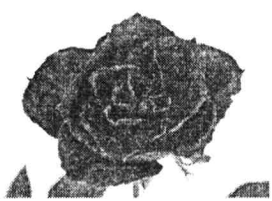
«ئالىم» بولار بىر كۈندە، ساۋاتسىزلار سېنى دەپ،
پەرۋاز قىلار كۆكلەردە، قاناتسىزلار سېنى دەپ.
«پەلتۇ» كىيەر خۇرۇمدىن چاپانسىزلار سېنى دەپ،
كۆرەر بولساڭ راست ھالەت، تۇيۇقسىز كەل «باھالاش».

كاتتا تاماق جابدۇلار چۈشكە، كەچكە، ناشتاڭغا،
مەسئۇل بولار نەچچىسى ناردىن، كاۋاپ، سامساڭغا.

تىزىملايمىز قانچە رەت خانىم قىزنى تانساڭغا،
كۆرەر بولساڭ راست ھالەت، تۈيۈقسىز كەل «باھالاش».

كەلدىڭ مانا بىلىندى جىمى ئىشلار ياخشىدەك،
قىلدى شەكلۈ سىھرىمىز سىنى رازى قىلغۇدەك.
كەلسەڭ پۈقرا سىياقى، ھەق كۆرەتتىڭ «كاڭشى» دەك،
كۆرەر بولساڭ راست ھالەت، تۈيۈقسىز كەل «باھالاش».

كەتتىڭ ئەمدى كۆرۈپ باق، مەھەللىمىز ئەپتىنى،
«پىلسىرات» تىن ئۆتكەنلەر چاقتى تەبرىك قەنتىنى.
راستكەن زادى تاش قېلىپ، ئېقىن سۈنىڭ كەتكىنى،
كۆرەر بولساڭ راست ھالەت، تۈيۈقسىز كەل «باھالاش».

قاندىكى ئىشكەن

(بىر پىتىنخور تىلىدىن)

ئىش - ئەمەلىم ياخشىلارغا ئورا قېزىشكەن،
پىتىنە - پاسات ئۇرۇقىنى يۇرتقا چېچىشكەن،
ئۇ ئادەمنى بۇ ئادەمگە تىنماي چېقىشكەن،
جەڭگى - جېدەل پىلتىسىگە ئوتلار يېقىشكەن.
ئۆم - ئىناقلىق خىسلىتىدىن يىراق قېچىشكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

قارغىش ئەتمەي كۈنۈم ئۆتسە خۇمارىم كەتمەس،
ئۆم - ئىناقلىق، دوستلۇق دېسە خىيالىم يەتمەس،
قىلۇر تۆھمەت - غەيۋەتلەرگە ئېغىزىم ھەۋەس،
دىل ئازارمەن بۇ دۇنيادا گۇناھىم پەۋەس،
ئۆزگىلەرگە ئىللىقلىق يوق ۋۇجۇدۇم قىشكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

كىم بەختىيار بۇ ئالەمدە تىللاپ چىقمەن،
نەشتەر سانجىپ خۇن - باغرىنى تىلغاپ چىقمەن،
شۇملۇق تىلەپ ياخشىلارغا، قارغاپ چىقمەن،
ئامەتلىكلەر دۇقۇشقاي دەپ يىغلاپ چىقمەن،
راست سۆزلىسەم ئاپەتكەنمەن ئەل - يۇرتقا چۇشكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

بارچە گۈناھ مەندە تۇرۇپ باردىم دەۋاغا،
كىم بىلمەيدۇ تارقالغانىنى بۇسۇم ھاۋاغا،
بەز ئەپقاچسا قارا مۇشۇك چۈشتۇم ساماغا،
كىرىپ ئالسام خوپ بولاركەن ئەسلى كامارغا،
ۋىجدانىمنى ئەسكى نەپكە ئۆزۈم تېگىشكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

شەيتان مېنى يېتەكلەپتۇ قالتىس ئازدۇرۇپ،
خەققە نېچۈن ئۇسسۇدۇمەن بېشىم دەز تۇرۇپ،
نېمە كەپتۇ تېپىشماقنى بۇگۈن يەشتۇرۇپ،
ئۆچكە كەبى بۇ كۆتۈمنى يەنە سەزدۇرۇپ،
مېنىڭ ئىشىم خەقنى ئۇنداق - مۇنداق دېيىشكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

مەندەك يۈزسىز تېپىلماسكەن كەڭرى ئالەمدىن،
نومۇسسىز گەپ تارقايدىكەن يۈزسىز ئادەمدىن،
سەسكىنىپتۇ خەلقىئالەم رەزىل ۋاستەمدىن،
(ياخشىلارغا تۆھمەت ئارتىش «ئەقىل - چارەم» دىن)،
پىتىنخور يوق ئايماق - يۇرتلار ئەجەب تىنچكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

مېھرىبانلىق، ئۆم - ئىناقلىق يوق مەندە پەقەت،
ياتلار تۇگۈل تۇغقانغىمۇ، زەررىچە شەپقەت،
ئۇخلىماستىن تۇن - تەڭلەردە چېكىمەن ھەسرەت،
زەپەر قۇچسا كىمكى ئەگەر قىلىمەن ھەسەت،
بۇ ئۆمرۈمدە قىلغان كەسپىم پىتنە تېرىشكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

تەخسىكەشلىك قىلىپ ئۆزۈم خەققە دۆڭگەيمەن،
خۇشامەتنى نەق ۋايىغا يەتكۈزەلەيمەن،
(كاداك ئىتتىن پىستە بولۇپ ئۆزگىرەلەيمەن)
چوڭامغا تىل تەگكۈزگەننى شۇئان چىشلەيمەن،
كەسپىم ماختاپ ئەمەلدارنى پات - پات يېزىشكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

نېسىپ بولدى بىر ئۆمۈرلۈك خۇمسا - نامەردلىك،
خەقنى غاجاپ ھېس قىلىمەن بەكمۇ راھەتلىك،
ۋاقتىم ئۆتمەس غەيۋەت قىلماي مىنۇت - سائەتلىك،
بوپ قاپتىمەن ئۆزۈم شۇنداق ئەسكى ئادەتلىك،
شۇڭا ئىشىم غەيۋەت ئىزدەپ قاتراپ يۈرۈشكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

«پېتىمسىز» دەپ داڭقىم چىقىپ تايىنىم قالمىدى،
ئەل ئىچىدە ياخشى ئېتىم - نامىم قالمىدى،
كۈنۈ تۈنلەر خەقنى غاجاپ ھالىم قالمىدى،
شۇڭا ئۆيدە جانان بىرلە كارىم قالمىدى،
ئۇقسام پەسنىك ھالى شۇنداق خاراب ئىمىشكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

بىر ئۆمۈرلۈك ئازاب سالدى ئەمەل خۇمارى،
تاما قىلسام نېسىپ بولماي بولدۇم بىچارى،
تولا قاتراپ ئەمدى كەتتى پۇتنىك مادارى،
بولۇپ قالدىم ھەسەتخورنىك شۇڭا «ئىلغار»ى،
بويۇم يەتمەس ئۇزۇملەرگە ئېغىز پۈرۈشكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

ئۆزگىلەرگە مەندە ھېچ ۋاخ ياخشى تىلەك يوق،
(تا ئەزەلدىن شۇم پېلەكتە ياخشى خەمەك يوق)،
ھېچ كىشىدە ماڭا ئوخشاش سېسىق يۈرەك يوق،
ماڭا ئوخشاش تۆھمەتخوردىن يەنە بۆلەك يوق،
دېمىسىمۇ خەقلەر مېنى ئوبدان بىلىشكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

غاجاش، تىللاش، قارغاش، چېقىش كەسپىم مېنىڭ شۇ،
شۇنىڭ بىلەن كۆڭلۈم ئۆسەر كەيپىم مېنىڭ شۇ،
نېمە دېسە دەۋەرسۇن خەق پەيلىم مېنىڭ شۇ،
تۆھمەتخور دەپ ئاتاق ئېلىش «ئەجرىم مېنىڭ» شۇ،
ئاشۇ ھەۋەس ئارزۇيۇمدا بۇ كۆڭلۈم خۇشكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

كۆچتۇم رەت ـ رەت نەچچە ئۆيگە مۇشۇ ئۆمرۈمدە،
بىرمۇ قوشنام سىغماي مېنىڭ سەزگۈر كۆزۈمگە،
پەرزەنتلىرىم ئەمەل قىلغاي مۇنۇ سۆزۈمگە:
قوشنا گۆرنى يولاتماڭلار ئۆلسەم گۆرۈمگە،
ھەق گەپ قىلسام مېنىڭ كۆڭلۈم قاپقارا ئىسكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

خەقنىڭ خوتۇن ـ قىزلىرىغا تۆھمەتلەر سۆزلەپ،
مۇناق كەچمىش ئۆيده تۇرسا نە باراي ئىزدەپ،
ئۆزگىلەرگە چوڭ سۆزلەيچۇ جۇپتۇمنى تۇزلەپ،
كېتەرمەنمۇ بۇ ئالەمدىن يامانلىق كۆزلەپ،
ئويلاپ باقسام ئىمانىمغا ئېشەك سىيگەنكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

ھەسەتخورلۇق، كۆرەلمەسلىك مېنىڭ قورالىم،
تۆھمەت توقۇپ كۈن ئۆتكۈزۈش بولدى قارارىم،
مەن رەزگىدىن رەنجىپ كەتتى نى - نى مۇلايىم،
بۇ بىر ئۇدۇم شۇنداق قىلماي نېمە ئامالىم،
ئىچىم بەك تار، مەندە ئۇچەي يېرىم غېرىچكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

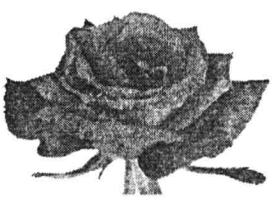
ئەسكىلىكتىن يامان كۈندە قالدىم نەچچە رەت،
(رەزىللەرگە ھەمراھ شۇنداق ھەمىشە غۇربەت)
قىسمەت تەكرار ئەسكەرتسىمۇ ئالمىدىم ئىبرەت،
ئۆزگىلەر شاد كۈلسە ماڭا بولدى دەرد - كۈلپەت،
تەقدىرنىڭمۇ ھەسەتخورغا ھىممىتى قىسكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

تۈتسا ئەگەر قانداق چاغدا غەيۋەت خۇمارىم،
بۇلۇڭ - پۇچقاق دوقمۇشلارنى تارتىدۇ رايىم،
نەدە غەيۋەت، پىتنە بولسا شۇ مېنىڭ جايىم،
ئاپىشارىكەڭ خۇي - پەيلىمدىن يېمەيمەن ۋايىم،
تۆھمەت، غەيۋەت، كوتۇلداشمۇ بىر خىل ھەۋەسكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

ھەسەتخورلۇق كورىسىدا ئۆلگىچە قاينىاپ،
ئۆتەرمەنمۇ مېنى گۆرگە كۆمگىچە قاقشاپ،
جىم يۈرسەمچۇ كىمنى كۆرسەم يۈرگىچە تىللاپ،
رايىمچە ئىش يوقكەن يۈرسەم مېڭ كېچە يىغلاپ،
بۇ جاھاندا بىرسى كېسەك، بىرلىرى خىشكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

ئاتا قىلسا تارىخ ماڭا ئىشرەت پاجىئەسى،
بىلگەن تۇرسا بۇنى يۇرتىنىڭ ئەھلى - جامەسى،
خەقنى چىشلەپ چالدىم نېچۈن تۆھمەت ناغراسى،
بۇ ئەمەسمۇ ئۆزۈم تاپقان كۆڭۈل غوۋغاسى،
بىلمەس دېسەم بۇ سەتچىلىك ئەلگە ئايدىڭكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

يېزىپ چىقسام بۇ ئۆمرۈمدىن شۇكى خۇلاسەم،
ئىكەن بارلىق رەزىللىكلەر مەندە مۇجەسسەم،
مۇرادىم شۇ ياخشىلارنى چاپىناپ يەۋتسەم،
خەقنى تىللاپ يېزىپ داستان كۇندە ئەۋتسەم،
ئەي خالايىق نىيەت مەندە شۇنداق چىگىشكەن،
كېچەلمىدىم بۇ ئىللەتتىن قاندىكى ئىشكەن.

سايلىغانمۇ؟

ئەي پاربخور، خەلقىم سېنى سەمرىسۇن دەپ سايلىغانمو؟
ھاجەتمەندىن پارا ئېلىپ، خەجلىسۇن دەپ سايلىغانمۇ؟

ئوي ـ خىيالىڭ ئەلدە ئەمەس، كۆزلىدىڭ نەپ ھەر قەدەمدە،
دۇنيا يىغىپ ئۆز غېمىنى غەملىسۇن دەپ سايلىغانمۇ؟

تەخسىكەشتىن بىر نەچچىنى قىستىڭ مەھكەم قولتۇقۇڭغا،
توغرا سۆزلۈك مەردانىنى پۈتلىسۇن دەپ سايلىغانمۇ؟

بولۇپ تۇنده ئاچ كۆز بۆرە، كۇندۇزلەردە بولۇپ تۈلكە،
ھىيلە ـ نەيرەڭ، مىكرى ـ سېھرى ئەيلىسۇن دەپ سايلىغانمۇ؟

نامرات كەلسە دەرد ـ ھال ئېيتىپ باقماي كەتتىڭ رېستورانغا،
ئەيش ـ ئىشرەت كۆلچىكىدە لەيلىسۇن دەپ سايلىغانمۇ؟

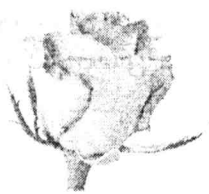
كەڭرى ئۆي ـ باغ تەل قىلىندى ئوغلۇڭ تۇگۈل نەۋرىلەرگە،
ئۆزى ئالسۇن، ئۆزگىگە نەپ بەرمىسۇن دەپ سايلىغانمۇ؟

سايلانماستا تەزىمىڭدىن بولدى بېلىڭ خۇددى يادەك،
«پىلىسىرات» تىن ئۆتۈپ بېلىڭ ئەگمىسۇن دەپ سايلىغانمۇ؟

كاتتىلارنى كۆرسەڭ نەدە چەكتىن ئاشار «خوش ـ خوش» لىرىڭ،
پۇقراغا مۇشت، چوڭغا تەخسە تەڭلىسۇن دەپ سايلىغانمۇ؟

چاپتىڭ هامان چاي - زىياپەت، ئوغلاق - پاقلان، مەي - شاراب دەپ، كانىيىڭنى بەش - ئالتە يىل ياغلىسۇن دەپ سايلىغانمۇ؟

«ياخشى رەھبەر سايلىۋالدۇق، ئەل غېمىنى يەيدۇ» دېسەك، يەرگە ئۇرۇپ ئۇمىدلەرنى چەيلىسۇن دەپ سايلىغانمۇ؟

ياشانغاننى ھۆرمەتلە

داۋان ئېشىپ شان - شەرەپ قازانغاننى ھۆرمەتلە،
قەلبىمىزدە قەدىرلىك سانالغاننى ھۆرمەتلە.
جاپاكەش دەپ ئەل ئارا ئاتالغاننى ھۆرمەتلە،
باشلىق بوپسەن ئەي ئىنسان ياشانغاننى ھۆرمەتلە.

ئۇ ئىشلىگەن سەھرادا مېڭىپ يۈرۈپ پىيادە،
جىڭغا سالساق تۆھپىسى ھەممىدىن بەك زىيادە.
ئۆمۈر بويى مۇستەھكەم بولدى ئۇنداغ ئىرادە،
باشلىق بوپسەن ئەي ئىنسان ياشانغاننى ھۆرمەتلە.

ئۆتتى ئۇنىڭ گۈل دەۋرى، سىنىپتا بور - توزاندا،
دېھقان ئۇچۇن چەش بېقىپ ياتتى گاھى خاماندا.
زارلانمىدى ئۇ پەقەت قالسا جۇدۇن - بوراندا،
باشلىق بوپسەن ئەي ئىنسان ياشانغاننى ھۆرمەتلە.

ئۆرنەك دېسەم لاپ ئەمەس پېشقەدەملەر پاكلىقتا،
ئۆستەڭ چاپقان زاغرا يەپ، يېتىپ غىڭ ساي، تاشلىقتا،
دېھقان بىلەن قوش كەتمەن بولۇپ چاپقان ياشلىقتا،
باشلىق بوپسەن ئەي ئىنسان ياشانغاننى ھۆرمەتلە.

ئانامكەن

ئەسلى مېنى دۇنيادا چىن سۆيگىنى ئانامكەن،
«كۆيدۈم» دېدى گۈزەللەر ھەق كۆيگىنى ئانامكەن،
مەن كۈلگەندە مەندىن بەك شاد كۈلگىنى ئانامكەن،
بەختىم ئۈچۈن قايغۇرۇپ مىڭ ئۆلگىنى ئانامكەن،
دېسە ئەخلەت ئۆزگىلەر، زەر بىلگىنى ئانامكەن.

ۋاپادارىم سىياقى كەلدى كىملەر ھىجىيىپ،
يانچۇقۇم توم چاغلاردا مېنى بەكلا «سېغىنىپ»،
قولۇم ھەر دەم كۆكسۈمدە كۈتۈپ تۇردۇم ئېگىلىپ،
يانچۇق قۇرۇپ قالغان چاغ كۆڭلى قالدى چىگىلىپ،
ھەر قانداق چاغ يېنىمدىن كەتمىگىنى ئانامكەن.

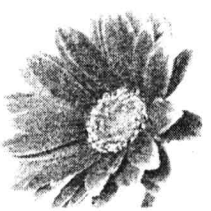
كەلسە مېنى چاققىلى گاھى ئۇششۇك ھەربىلەر،
غەيۋىتىمنى كوتۇلداپ قىلسا ئەگەر بەزىلەر،
كېلىپ قالسا بېشىمغا قاياقتىندۇر زەربىلەر،
بوھتان چاپلاپ قىينىسا يەنە بەزى ئەسكىلەر،
پىداكار بوپ يېنىمدا قوغدىغىنى ئانامكەن.

بەزى دوستلار، ئادەملەر قۇردى قاپقان نەپ ئۈچۈن،
«ھەمراھىڭمەن ئۆمۈرلۈك» دېدى جانان نەپ ئۈچۈن،
پايدا كۆزلەپ يېنىمدىن كەتمەس ھامان نەپ ئۈچۈن،

چوغ يۇتۇشتىن يانمايدۇ گاھى ئىنسان نەپ ئۈچۈن،
ھېچبىر تاما ـ مىننەتسىز سۈت بەرگىنى ئانامكەن.

بەزەن قىلدىم گۈزەكلىك بىلمەي ئانام قەدرىنى،
رەنجىتتىم مەن نەچچە رەت ساداقەتمەن قەلبىنى،
ئادا قىلاي قانداقمۇ ئۇنىڭ ئەجرى ـ قەرزىنى،
بىتاب بولۇپ گاھىدا تارتسام زۇكام دەردىنى،
تەڭ تارتىشىپ مەن بىلەن يۆتەلگىنى ئانامكەن.

كۆرۈپ باقتىم جاھاننى نى ـ نى ياخشى ـ ياماننى،
يېقىنلار كۆپ يېنىمدا ئالغان چاغدا خامانىنى،
ئەمدىلىكتە ئايرىدىم بۇغداي بىلەن سامانىنى،
نەسىھەتىم: ياش بالىلار رەنجىتمىگىن ئاناڭنى،
بارلىقىنى مەن ئۈچۈن ئۆتۈنگىنى ئانامكەن.

مەنمەنلىك

ئالقىشلانغان بۇرۇندىن ئېسىل خىسلەت - كەمتەرلىك،
كىم غادايسا «مەن - مەن» دەپ ئاڭا كۆپتۇر ئۆچمەنلىك.
مەنمەنچىنىڭ ھەيۋىسى تا ئەزەلدىن بىردەملىك،
«مەن خۇشخۇي» دەپ چىش يىرسا ئەمەستۇر ئۇ كۈلگەنلىك،
ئەل بىزاردۇر، يۇرت بىزار، يوقال كۆزدىن مەنمەنلىك.

مېۋىلىك شاخ بولغانچە ئېگىلمىدۇ بوي - بەستى،
مېۋىسىز شاخ ئېگىزدە گىدىيىدۇ تۆت پەسلى.
تەكەببۇرلۇق - مەغرۇرلۇق بىلىمسىزلىك ئۇ ئەسلى،
ئېگىز تۇرۇش ئۆزگىدىن داۋاملىقتۇر ئوي - قەستى،
ئەل بىزاردۇر، يۇرت بىزار، يوقال كۆزدىن مەنمەنلىك.

«مەن بىلەرمەن ھەممىنى» دەيدۇ ھامان بۇ ئىللەت،
ئۇياتمىسا «مېنىڭ» دەر «پۈتكۈل جاھان» بۇ ئىللەت،
تۇن نىسپىدە «خوش - خوش» دەپ يالار تاپان بۇ ئىللەت،
شۇ ۋەجىدىن ئېگىزگە چىقتى ئاسان بۇ ئىللەت،
ئەل بىزاردۇر، يۇرت بىزار، يوقال كۆزدىن مەنمەنلىك.

ھېچكىم ياخشى كۆرمەيدۇ بويىنى مۇنداق قاتقانىنى،
ھۆرمىتى يوق ئۆزگىگە غەيرىي يوسۇن تاپقانىنى،
ئامىتىدىن ئالچاڭشىپ يولدا ناياق ماڭغانىنى،
جىق كۆرگەن بىز نوچى دەپ ئوڭدا موللاق ئاتقانىنى،
ئەل بىزاردۇر، يۇرت بىزار، يوقال كۆزدىن مەنمەنلىك!

ئاداشلار

باشلىق بولغان چېغىمدا، چۆرەمدە جىق ئاداشلار،
چۈشتە - كەچتە ھەمىشە، ئۆيۈمدە لىق ئاداشلار.

ئامەت قولدىن كەتكەندە بەدەر قاچتى بىرسى يوق،
مەندىن ئەمدى ھەمىسى تويۇپتۇ غىق ئاداشلار.

ئۆمۈرلۈك دوست - سادىقنى بىلمەك تەسكەن ھەمىدىن،
ئىكەن ئەسلى ماڭا سۇس، نەپكە قىزىق ئاداشلار.

ئەمدى باقسام ئاۋۇالقى ساداقەتتىن ئەسەر يوق،
كۆڭلى خالىس تۇز ئەمەس، ئەگرى سىزىق ئاداشلار.

پۈقرالىقنى خوپ كۆرسەم مېنى قۇرۇق كۆل چاغلاپ،
باشقا كۆلدە تەپ تارتماي ئۈزدى «بېلىق» ئاداشلار.

دوستلۇق شەرتى مەنسەپ - تاج ۋە ياكى نەپ، پۇل ئەمەس،
توغرا يولدىن ئاداشتى كۆزى تېڭىق ئاداشلار.

ئاددىي ئادەم ئەسلىدە چىن دوستلۇققا مۇناسىپ،
دۆڭگە مېھرى سېخىيكەن، پەسكە پىخسىق ئاداشلار.

كىم باش بولسا ئۇلىشىپ، گۆشكە قونغان چىۋىنىدەك،
ئۆمرى شۇنداق ئۆتەرمۇ ئىككى بىسلىق ئاداشلار.

نەپ كۆزلىگەن غۇرۇمەكتىن، پاك تەنھالىق مىڭ ئەلا،
يالغۇز ياشاي خەير - خوش! پەيلى سېپسىق ئاداشلار!

ئۇلۇغ

جەبرى - جاپا دېگىزىدا ئۆزگەنلەر ئۇلۇغ،
ئەل بەختىچۈن يەڭىلىرىنى تۇرگەنلەر ئۇلۇغ.

قەدىرلەشكە مەنسۇپ مەنچە ئاددىي ئىنسانلار،
راھەت كۆرمەي قان - تەرىنى تۆككەنلەر ئۇلۇغ.

غالىب بولسۇن جەڭ - چېلىشتا ۋە ياكى مەغلۇپ،
ئارزۇ - ئۈمىد سەيناسىدا كۈلگەنلەر ئۇلۇغ.

ئۆز بەختىنى كۈچەپ چاپقان كەتمەندىن ئىزدەپ،
ئەمگىكىدە ھايات پەيزى سۈرگەنلەر ئۇلۇغ.

دىلىغۇللۇق، جۇرئەتسىزلىك، قورقۇشتىن خالىي،
تەۋەككۈلنىڭ شاش ئېتىنى مىنگەنلەر ئۇلۇغ.

قاقتى - سوقتى قىلىپ تاپقان بايلىققا ئۆچ بوپ،
ئۆز ئەجرىدىن نانىنى ھالال يېگەنلەر ئۇلۇغ.

ئەل رىزقىنى يالماپ - شىلىپ تويغاندىن كۆرە،
«ئاچ يۇرۇشكە رازىدۇرىمىز» دېگەنلەر ئۇلۇغ.

تۇرمۇش يۈكى يەلكىسىگە مىنىپ تۇرسىمۇ،
يەنە ۋەتەن، ئەل ئىشقىدا كۆيگەنلەر ئۇلۇغ.

كەتتىڭ

(مەرھۇم دېھقان بوۋامغا مەرسىيە)

دېھقان بوۋا، بۇ دۇنيادىن ھەتتەڭەي! كەتتىڭ،
مۇشەققەتتە ھايات پەيزى سۈرەلمەي كەتتىڭ،
پۈتۈن كىيىپ ئۈستى ـ باشنى تۈزەلمەي كەتتىڭ،
زاغرا چاپىناپ مايلىق تاماق يېيەلمەي كەتتىڭ،
يالاڭ ئاياغ يۈردۈڭ، توپلەي كىيەلمەي كەتتىڭ.

قۇتۇلالماي سولچىللىقىنىڭ ئاسارىتىدىن،
مۇكچەيدىڭ شۇ كاج پەلەكنىڭ ئاداۋىتىدىن،
چەتتە قالدىڭ بۇ دۇنيانىڭ ساخاۋىتىدىن،
(مەھرۇم بولۇپ نى ـ نى راھەت ـ پاراغىتىدىن)
كۆڭلۈڭدىكى گەپلىرىڭنى دېيەلمەي كەتتىڭ.

بىر زامانلار داشقازانغا جەم قىلدۇق سېنى،
يەيسەن دېدۇق كۈندە ھالۋا، مانتا ـ بەتتىنى،
نەدە ھالۋا ئارتىپ قويدۇق ئۈماچ قەرزىنى،
تىڭشايدىغان يەر تېپىلماس ئېيتساڭ ئەرزىنى،
قەرزى قىلغان بۇ «ئەۋزەل» نى بىلەلمەي كەتتىڭ.

بۇغداي نېنى كۆرسەڭ گويا كۆزگە سۈرتكىدەك،
بەز كۆرگەندە بولدۇڭ خاملا چاپىناپ يۇتقىدەك،
ئەتلىرىڭدە ئاۋاقلىقتىن گۆش يوق تۇتقۇدەك،

ۋاقتىڭ چىقماس «دولقۇن» بىرلە تىنىم تاپقۇدەك،
قانداق زامان؟ نە كەچمىش بۇ؟ چۈشەنمەي كەتتىڭ.

ئاچ قورساقتا چۈشتۈڭ كەتمەن، سۆرەم ـ ساپانغا،
خامان ئالساڭ ئۇلگۈرمىدى ئوغرى چاشقانغا،
ئالۋان ـ سىلىق قويدى سېنى بىچارە ھالغا،
يالۋۇرساڭمۇ بىر تىينىدۇر قانچە ئامبالغا،
نە ئامبال ئۇ ھېچ كادىرغا ئىشەنمەي كەتتىڭ.

قىش كەلگەندە جۇۋا ـ جەندە، ئوتۇننىڭ غېمى،
خەج ـ خىراجەت، سەرەڭگە، ئۇن، سوپۇننىڭ غېمى،
يىرتىق كۆڭلەك كىيەمتىم دەر (خوتۇننىڭ غېمى)
يازمۇ كەتتى، قىشتا ئەمدى پۇتۇڭنىڭ غېمى،
بۇ جاھاننىڭ خۇۋلۇقىنى كۆرەلمەي كەتتىڭ.

تۇپكۇچ، مەدەك ئۇلگۈرتەلمەي كاڭلىق ئوچاقتا،
كۈندە ماڭدىڭ ئوتۇن ئىزدەپ جاڭگال يىراقتا،
تۇرمۇشۇڭدا دۇچ كەلدىڭ زەپ ئېغىر سىناقتا،
پۇل چىقمىغان چاغلارمۇ بار كىرسىن چىراغتا،
يوقسۇلچىلىق سىرلىرىنى يېشەلمەي كەتتىڭ.

كەم قالمىسا داشقازانىنىڭ بىر جىڭ قونىقى،
شۇكۇر دېدىڭ چۈشۈپ تۇرسا كۈننىڭ سېرىقى،
ئاغرىسىمۇ پۇت ـ قولۇڭنىڭ قاداق ـ يېرىقى،
قىزىپ قالساڭ سىقىپ ئىچتىڭ قوقاق شۇڭىقى،
پۇل دەردىدىن بالىنىستقىمۇ كىرەلمەي كەتتىڭ.

بەزىبىرلەر مەنىستىمىدى كۆرەك تۇماق، دەپ،
رەنجىپ تۇردۇڭ ھەر قەدەمدە باشقا چوماق يەپ،

ئىشلەۋەرسەڭ يەنە دېدۇق ھۇرۇن، قاششاق دەپ،
كەمستكەنلەر لەقەم قويدى قارا قورساق دەپ،
شۇ ئۆمرۈڭدە ئىچ - ئىچىڭدىن كۈلەلمەي كەتتىڭ.

بۇگۈن سۆزلەي يېڭى دەۋرىم كارامىتىنى،
مەركەز بەردى ھۆددىگەرلىك سىياسىتىنى،
دېھقان كۆردى ئومۇم يىغىن[1] شاراپىتىنى،
جارى قىلدى ئەمدى قالتىس جاسارىتىنى،
يېڭى دەۋران شەربىتىدىن ئىچەلمەي كەتتىڭ.

ئەنە كۆرگىن ئوغلۇڭ ئالدى يەرنى ھۆددىگە،
(كۆز يەتمەيدۇ ھۆددە ئالغان يەرنىڭ چېتىگە)
ئۇماچ پىشماس داشقازانىنىڭ تەپتى كۆتىگە،
يازدى شانلىق تۆھپىسىنى تارىخ بېتىگە،
ئوغلۇڭ غېنى بولدى ئەپسۇس كۆرەلمەي كەتتىڭ.

[1] پارتىيە 11- نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېت 3 - ئومۇمىي يىغىنى كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

ئوخشايدۇ

نەگە بارسام مەجەزىم ھېچ كىشىگە ياقمايدۇ،
خىزمەتداشلار، قوشنىلار مېنىڭدىن بەك قاقشايدۇ،
مەن بار يەردە ئىناقلىق ـ ئىتتىپاقلىق ئاقسايدۇ،
نە ئىشكىن تاڭ شوخ كۆلكە مەن بارسامىلا توختايدۇ،
رەنجىمەيمەن ئۆزگىدىن چاتاق مەندە ئوخشايدۇ.

يېشىم ئەللىك بەشكىچە ئون بەش ئۆيگە كۆچكىچە،
خىزمەتداشنى، قوشنامنى تىللاپ چىقتىم يەتكىچە،
غوۋغا بولسا دەل چۈشۈپ سەپرا يۈردۈم كەچكىچە،
گەپ مارايمەن سىرتلاردا سوغۇق جاندىن ئۆتكىچە،
خەقنى دېسەم پېتىمسىز، چاتاق مەندە ئوخشايدۇ.

بۇ قوشنامنى تاز دېسەم، يەنە بىرنى چەپ دېسەم،
يەنە بىرنى تاماخور ئىزدەر ھامان نەپ دېسەم،
يەنە بىرنى توشۇيدۇ ئۇششاق ـ چۈششەك گەپ دېسەم،
قولۇم ـ قوشنا دەردىدە ئەستاغپۇرۇللا، خەپ دېسەم،
ياخشى قوشنا نەدىكىن، چاتاق مەندە ئوخشايدۇ.

بىرنى دېدىم مۆرىمەس، بىرنى دېدىم يۆگىمەچ،
بىرنى دېدىم پەتنۇسچى، يەنە بىرنى تەخسىكەش،
مېھمان ئېيتسا بىرسىنى دېدىم نايناق تانسىكەش،
بىرنى دېدىم تاشلاندۇق، بۇلۇڭدىكى ساپماكەش،
مېنى خەقلەر نېمە دەر، چاتاق مەندە ئوخشايدۇ.

تىرىكىنىغۇ ئەلۋەتتە، جىم قويمىدىم ئۆلگەننى،
ئىچ - ئىچىمدىن تىللىدىم قوشنىلاردىن كۆلگەننى،
ھەسەت قىلدىم - قارغىدىم زەپەر قۇچۇپ ئۇزگەننى،
مەيدىسىدىن ئىتتەردىم ماڭا يېقىن يۇرگەننى،
دوستنى بىلدىم دۇشمەندەك، چاتاق مەندە ئوخشايدۇ.

قۇتۇلدۇم دەپ ئەمدىلا يىراق كەتسەم كونىدىن،
ئۇچ كۈن بولماي ئۇرۇشتۇق، بەتەر تويدۇم يېڭىدىن،
ئاچچىقىمنى سىر تۇتۇپ كۆلۈپ ئۆتتۈم يېنىدىن،
جانغا پاتقان زىخلار دەپ سەت ئالايدىم كەينىدىن،
تاپالمىدىم ئەپ قوشنا چاتاق مەندە ئوخشايدۇ.

ئۆمرۈم شۇنداق ئۆتەرمۇ، رەڭگىم ئوخشاپ بۇلۇتقا،
يەنە كۆچەي بۇ ئۆيدىن تاقىتىم يوق مىنۇتقا،
كەتسەم دەيمەن كۆز يەتمەس، چەت يىراق جاي - جەنۇبقا،
(خىزمەتداش يوق، قوشنا يوق، ماڭا خالي بىر يۇرتقا)
قايدا مۇنداق ماكان بار، چاتاق مەندە ئوخشايدۇ.

بىر ئىش كىردى توساتتىن ئۇخلاپ ياتسام چۈشۈمگە،
قاپتۇمىشىمەن يېقىنلاپ ئاخىرەتكە - ئۆلۈمگە،
مۇزدەك تىترەك ئولىشىپ، ئەندىش چۈشتى كۆڭلۈمگە،
خىيالىمدا يەنە شۇ: كىم قوشنىدۇر گۆرۈمگە،
ئىنساب بىلەن ئويلانسام چاتاق مەندە ئوخشايدۇ.

ماهىر

بىر جاناب بار پۇقرالارنى بەسىشقا ماهىر،
چوڭنى كۆرسە تەخسە - پەتنۇس تىزىشقا ماهىر،
پارا كەلسە يانچۇقىغا سېلىشقا ماهىر،
«بولايلى پاك» دەپ يىغىننى ئېچىشقا ماهىر،
ئۆزىدىكى ئېۋەنلەرنى يېپىشقا ماهىر.

كەلسە خىزمەت تەكشۈرۈشكە يۇرتنىڭ مېھمىنى،
باهانىسىدا پاتماي قالۇر ئۆيگە كىرگىنى،
ئالدىرايدۇ زاپخوزلارمۇ توشۇپ كېمىنى،
چوڭ يەپ - ئىچىش خاتا دەيدۇ، قېنى دېگىنى؟
بىكار پۇلدىن ئابرۇي - ئىززەت تېپىشقا ماهىر.

هېساب قىلساڭ مېهمان كۈتكەن كاتتا چېيىنى،
هەر شىرەدە مىڭ كوي خەجلەر ئومۇم پۇلىنى،
(ئەمەسمۇ ئۇ بىر دېهقانىنىڭ يىللىق كىرىمى)
كەسكۈڭ كېلۇر چىرايلىق گەپ قىلغان تىلىنى،
مەن ئىلغار دەپ تېخى دوكلات يېزىشقا ماهىر.

نەپسىخورلار ئەسلا قىلماس ئەلنىڭ غېمىنى،
نە باشلىق ئۇ، گۆش - ماي، ناننىڭ بىزەڭ چۈنى،
باي قىلماق يوق نامراتلارنىڭ شورار قېنىنى،

يۇرت تۇتمىغاي ئادەملەرنىڭ مۇنداق قېلىنى،
كىيىپ كىيىر تونلىرىنى قېتىشقا ماھىر.

كۇنى ئۆتەر ئىش - خىزمەتنىڭ قىيناپ جېنىنى،
لاپ ئۇرادۇر تاراقشىتىپ قۇرۇق تېرىنى،
«چىرىكلىككە ئوت ئاچتۇق» دەپ چىڭدار يېنىنى،
(بۇ ئەمەسمۇ دامواللامنىڭ كۆلگە سىيگىنى)
پىكىر قىلساڭ ئۆچ، ئىنتىقام ئېلىشقا ماھىر.

كىم بىلمەيدۇ بۇ كۇنلەردە ئىشنىڭ سىرىنى،
ھوقۇق تاپتى ئايرىملارنىڭ مايلاپ گېلىنى،
ئەمدى كۆرۈڭ گىدىيىمۇالدى قىرلاپ شىمىنى،
ئەمەل دېگەن قەغەز بۆكتۇر تاپتىڭ نېمىنى،
راھەت قوغلاپ مۇشەققەتتىن قېچىشقا ماھىر.

پايدىسى يوق قىلچە ئەلگە بارکى زىيىنى،
مۇنداقلارغا ئەل - يۇرت ئۆچتۇر چىشلەر لېۋىنى،
ھەر كۆرگەندە ئەسكە ئالار ئاچ كۆز بۆرىنى،
تېشىپ چىقسا دەپ تىلەيدۇ ھارام يېگىنى،
نەپسى ئۇچۇن ۋىجدانىنى سېتىشقا ماھىر.

ۋېچىركا

يانچۇقلارنى قۇرۇقداپ كولايدىغان ۋېچىركا،
بىر - بىرىنى قوغلىشىپ دورايدىغان ۋېچىركا.

بىزده يوقتى بۇ ئادەت، نەدىن كەلدىڭ سەتلىشىپ،
يالماۋۇزدەك جىمىنى شورايدىغان ۋېچىركا.

سەن ئىكەنسەن ئەسلىدە، ئىسراپخورنىڭ چۆپقىتى،
بىزگە قانداق چاپلاشتىڭ تويمايدىغان ۋېچىركا.

پۇلدارنىغۇ دوست تۇتقىن، قانداق قىلۇر نامرىتى،
يۇزى قېلىن، ئۆزىنى بىلمەيدىغان ۋېچىركا.

يېقىلغانىنىڭ بېلىگە تەپمەك بولۇپ ئۇستىلەپ،
رېستورانىنىڭ ئۇلىنى چىڭدايدىغان ۋېچىركا.

قاتار كەلگەن قاسساپتەك چالا قويماي ھېچكىمنى،
خام تالاش قىپ گۆش كەبى توغرايدىغان ۋېچىركا.

مىڭ جاپادا كۈندۈزى، تويىنى ئاران تۇگەتسەك،
رېستورانغا يەنە كەچ سۆرەيدىغان ۋېچىركا.

بۇزۇپ شېرىن ئۇيقۇنى، تۇنۇنىڭ راھەت پەيزىنى،
بوغۇزلانغان ئۆچكىدەك توۋلايدىغان ۋېچىركا.

سەندە ئەجەب بۇزۇلدى، نەپس ئۇيغۇر ئۇسسۇلى،
مەستلەر ناياق تەخيدەك تولغايدىغان ۋېچىركا.

چوڭ توي تۇگۈل تويمۇ توي (بۆشۈك تويى، ئۆي تويى،
جۇۋان تويى، خەتنە توي) قاترايدىغان ۋېچىركا.

سۇرۇشتۇرۇپ قاتارى، نۆۋەت بىلەن ئاختۇرۇپ،
پىياز كەبى ھەر كىمنى ئاقلايدىغان ۋېچىركا.

قايرىپ قويۇپ بىر چەتكە سالامەتلىك - ساقلىقنى،
«ئىچە - ئىچ» دەپ ھاراقنا زورلايدىغان ۋېچىركا.

ئاددىي - ساددا ياشاشنىڭ مىزانىدىن چەتلىشىپ،
كەيپىياتنى - مۇھىتنى بۇلغايدىغان ۋېچىركا.

ھەشەمەتنى قوغلىشىپ، قەرز ئارتىپ پاتاقنا،
خىجالەتنىڭ يېپىدا باغلايدىغان ۋېچىركا.

شەرمى - ھايا، پەزىلەت، ئادىمىيلىك خىسلەتنى،
ئارىمىزدىن يوق قىلىپ قوغلايدىغان ۋېچىركا.

بەسلەشكىلى كەلدىغۇ، مەشرەپ ئاتلىق شوخ بىرلە،
ھېچبىر چاغدا ئۇنىڭغا يەتمەيدىغان ۋېچىركا.

نەدىن كەلسەڭ شۇ يەرگە كەتكىن دەرھال كەت يىراق،
بىزلەر ئۈچۈن ئەسلا ماس كەلمەيدىغان ۋېچىركا.

ئابرۇيۇڭنى سېتىپسەن

(2005 - يىل 1 - ئاينىڭ 20 - كۈنىدىكى «شىنجاڭ گېزىتى» گە
بېسىلغان «شىنجاڭدا 2004 - يىلى 549 پاربخور ئەمەلدار غۇلاپ
چۈشتى» سەرلەۋھىلىك ماقالىنى ئوقۇپ)

ئەمەل تېپىپ خەلقىمدىن يىراقلاپسەن، قېچىپسەن،
ئاگاھ بولماي ھەرقەدەم، خەتەر يولغا مېڭىپسەن.

ئەلگە مېۋە بەرمىگەن قۇرۇق قاقشال دەرەختەك،
قامىتىڭگە ھال قونۇپ گىدىيىپسەن، قېتىپسەن.

ئىزدەپ بارسا نەچچە رەت دەرد - ھال ئېيتىپ نامراتلار،
لەببەيچىلەر چاقىرغان رېستورانغا چېپىپسەن.

«ئىلغارلىقنى ساقلاڭلار» دېسە مەركەز تەكىتلەپ،
«ماقۇل» دېگەن چىرايلىق، رەڭدار گەپنى تېپىپسەن.

ئىشقا ئاشماس «ماقۇل» نىڭ سورىقى بار ئەلۋەتتە،
ئەگرى يولنى خوپ كۆرۈپ، دۇرۇس يولدىن ئېزىپسەن.

مىڭ پۈكلىنىپ چوڭامغا، چىش يىرالماي يامانغا،
ياۋاش، يۇمشاق پۇقرانىڭ گەجگىسىگە مىنىپسەن.

ناياقلاپسەن ئەجەبمۇ، خەلقىم بەرگەن ھوقۇق بۇ،
ئېرىقى يوق كەلكۈندەك، بەڭباش بولۇپ ئېقىپسەن.

«چوڭ يەپ - ئىچىش خاتادۇر» دېگەن پەرمان كەپ تۇرسا،
قايرىپ قويۇپ خىزمەتنى، كۈندە قورساق بېقىپسەن.

ناباب ئادەم قانداقچە ياماشقاندۇر دەپ تۇرساق،
نامۇۋاپىق يول تېپىپ، دۆڭگە ئىتتىك چىقىپسەن.

ئىشخاناڭنىڭ تېمىغا چاپلاپ ياڭراق شوئارنى،
ئەمەلىيەتتە مەي - ئىشرەت قوغلاپ مەيدە يېقىپسەن.

«بىزنى ھاللىق قىلار» دەپ ئەل - يۇرت ئۈمىد باغلىسا،
كۆمىچىڭگە چوغ تارتىپ، ئۆزۈڭ بەكرەك بېيىپسەن.

ئويلىدىڭمۇ بەگلىكنىڭ نىشانىسى يېمەك دەپ،
نەپسىڭ ئۈچۈن ئالدىراپ، ئابرۇيۇڭنى سېتىپسەن.

تولغاچ بۇگۈن پەيمانىڭ، تۈتتى پۇقرا ئىنجىقى،
چۈنكى تۈز يەپ، تۈزلۇقنى يەرگە ئۇرۇپ چېقىپسەن.

بارار جايىڭ بوپ قالدى شۇڭا ئەخلەت كارىزى،
بولۇپ تويماس پاراخور، بۇلغىنىپسەن، سېسىپسەن!

يىگىتلەر

ئوقۇۋاتقان قىزلارنى قوغلاشماڭلار يىگىتلەر،
بۇدۇشقاقتەك پېشىگە چاپلاشماڭلار يىگىتلەر.

چوڭ بولدۇڭلار يۈگەنسىز، كۈندە قېچىپ مەكتەپتىن،
بىلىم ئالسۇن بۇ قىزلار، پۈتلاشماڭلار يىگىتلەر.

يەتمىدىڭلار مەربىەت، پەن ـ بىلىمنىڭ قەدرىگە،
تۆت ـ بەش تەڭگە پۇل تېپىپ تاقلاشماڭلار يىگىتلەر.

ئالداپ ساددا قىزلارنى شېرىن سۆزدە ئازدۇرۇپ،
«سىز گۈزەل» دەپ يالغاندىن ماختاشماڭلار يىگىتلەر.

ئاشقىلىقتىن گەپ ئېچىپ، دەرستىن بۆلۈپ زېھنىنى،
قىزچاقلارنىڭ بەختىگە چوت چاپماڭلار يىگىتلەر.

«پۇلدار بىز» دەپ دام سېلىپ، سانتانانى پىرقىرىتىپ،
كەلگۈسىنى قولتۇقلاپ ئەپ قاچماڭلار يىگىتلەر.

نادان يۇرۇپ تاپقان پۇل، ۋاقىتلىقتۇر بەربىر،
ئۆزۈڭلارنى قىزلارغا داڭلاشماڭلار يىگىتلەر.

تالاي قىزنىڭ ئۇمىدى - تەلىيىنى كاج قىلىپ،
«سىزنى تۇنجى سۆيدۈم» دەپ ئالداشماڭلار يىگىتلەر.

ياشلىق قايتا كەلمەيدۇ، زەپەر قۇچقاي بۇ قىزلار،
تەقدىرىنى مايمۇنەك ئويناتماڭلار يىگىتلەر.

سىلەر بىلەن تۇڭىگەي بىلىمسىزلىك - نادانلىق،
زەيدە قالغان تۆمۈردەك، داتلاشماڭلار يىگىتلەر.

مىڭ تۇۋا

مەن تۆلىدىم ھەققىنى دوستۇم يېگەن مانتىغا،
ئۇ ماڭىدۇ غېمى يوق، ئويناپ - كۈلۈپ تانسىغا،
پۇل ئالغىنى خاتىرجەم، مەن تۇتۇلدۇم بانكىغا،
ئارازلىشىپ - بوغۇشۇپ ئاخىر كەلدۇق ساقچىغا،
ئىبرەت بولسۇن يارەنلەر، كېپىللىككە مىڭ تۇۋا.

بىر كۈن ھاسىراپ - ھۆمىدەپ دوستۇم كەپتۇ قېشىمغا،
دېدى، ــ ساڭا خۇش خەۋەر، ئامەت قوندى بېشىمغا،
كېپىل بولساڭ بانكىغا، ياردىمىڭ شۇ ئىشىمغا،
قول قوي قىلما پىخسىقلىق، زەررە ئىمزا - ئىسىمغا ــ
دېسە كېپىل بوپتىمەن، كېپىللىككە مىڭ تۇۋا.

ئالار چاغدا ئالمان قۇش، بولۇپ ئۇچتى ئاسماندا،
ئەمدى كۆرۈڭ شۇمشەيدى قەرزى مۇددەت توشقاندا،
مېنى تاپتى بانكىرلار، دوستۇم ھەر يان قاچقاندا،
نە ئىلاجىم تۇتۇۋالدى مائاشىمنى ھەر ئايدا،
ئىبرەت بولسۇن يارەنلەر، كېپىللىككە مىڭ تۇۋا...

قويمىچىنىڭ بەك جىقكەن ھەر خىل ھىيلە - تەدبىرى،
كېپىللىككە سۆرەشمۇ ئىكەن ئۇنىڭ بىر تۈرى،
قۇتقازساڭ دەپ بانكىدىن يالۋۇرىمەن ھەر كۈنى،
ماڭا نېسىپ بولمىدى بۇ دوستۇمنىڭ كۆز قىرى،
ئىبرەت بولسۇن يارەنلەر كېپىللىككە مىڭ تۇۋا.

سەكرىيەلمەس ھېچقاچان پىت ئەزەلدىن بۇرگىدەك،
ئىتمۇ ئويلاپ كۆتىنى دەڭسەپ سۆڭەك يېگۈدەك،
ھالغا تۈشلۈق ئىش قىلسا زامانمۇ خوپ كۆرگۈدەك،
پۈلنى قانداق ئالارمەن ئەلپازى يوق بەرگۈدەك،
ئىبرەت بولسۇن يارەنلەر، كېپىللىككە مەڭ توۋا!

بەش بالاڭنى قويۇپ بار

ئاقىللارغا - بىلگەنگە ئەجداد سۆزى مەدەتكار،
ھەر جۇملىسى مىڭ ھېكمەت، مەزمۇنى مول ئۇلۇغۋار،
نەسىھەتى يادىمدا شۇڭا بولماس يولۇم تار،
سەنمۇ تۇتقىن ئېسىڭدە، شۇنداق دەيدۇ دانالار:
«تويغا بارساڭ تويۇپ بار، بەش بالاڭنى قويۇپ بار».

قويۇپ كەلگىن ئۆيۈڭدە ئوغۇل - قىز ۋە نەۋرىنى،
كىچىك بالا قويمايدۇ چاي - زىياپەت پەيزىنى،
يېگىنىنىڭ تايىنى يوق، قىلۇر يولسىز غەلۋىنى،
ماي قولىدا ماڑغاللار يېڭى كىيىم - پەردىنى،
«تويغا بارساڭ تويۇپ بار، بەش بالاڭنى قويۇپ بار».

يېگۈسى يوق «نان» دېسە، ئىچكۈسى يوق «سۇ» دەيدۇ،
« چوچوي » دەيدۇ غەر يىغلاپ ئوبۇرنىغا كىرمەيدۇ.
تىت - تىت قىلىپ سېنىمۇ زادى تىنچ يۈرمەيدۇ،
خىجىللىقتا سىقىلساڭ ئۇ قىلچىمۇ بىلمەيدۇ،
«تويغا بارساڭ تويۇپ بار، بەش بالاڭنى قويۇپ بار».

پارلاق ئىرۇر كەلگۈسى، كىچىكلەرنىڭ بەختى بار،
زىياپەتكە - سورۇنغا بېرىشقا سەل ۋاقتى بار،
ساڭا سەۋر يار بولغاي، ھەر ئىشنىڭ ئۆز پەيتى بار،
دوستۇم زەررە ئەسكەرتىپ يەنە قىلدىم ئېتىبار،
«تويغا بارساڭ تويۇپ بار، بەش بالاڭنى قويۇپ بار».

ئايرىمخانا

(«5000 پارچە نەسى يەپ ـ ئىچكەن ئاق ھۆججەت نامرات ناھىيە بازىرىدىن چىقتى» سەرلەۋھىلىك گەزىت خەۋىرىنى كۆرۈپ)

ساق گاللارنى مايلىۋەتتىك ئايرىمخانا،
ساددىلارنى بابلىۋەتتىك ئايرىمخانا.

«چوك يەپ ـ ئىچىش خاتا» دېسە «ھە ماقۇل» دەپ،
يەپ ـ ئىچىشنى باشلىۋەتتىك ئايرىمخانا.

سۆكۈپ تۇرساق ئىسراپچىلىق ئىللىتىنى،
نەچچە ھەسسە قاتلىۋەتتىك ئايرىمخانا.

ئاددىي ـ ساددا ياشاش روھىي مىزانىنى،
يىراق چۆرۈپ تاشلىۋەتتىك ئايرىمخانا.

بىر دېھقاننىك بىر يىل ئىشلەپ تاپقىنىنى،
بىر ئاخشامدا يالمىۋەتتىك ئايرىمخانا.

ئارقا ئىشىك يوللىرىنى راۋان قىلىپ،
ئىشنى «پۇختا» جايلىۋەتتىك ئايرىمخانا.

بەزلەرنى ئىشقى - ھەۋەس ئوتلىرىغا،
كاۋاپ قىلىپ قاقلىۋەتتىڭ ئايرىمخانا.

ئائىلىسىگە سادىق يىگىت، ساق جۇۋاننى،
قەدىناسىدىن ئايرىۋەتتىڭ ئايرىمخانا.

رەڭلىك سورۇن تۈزەپ قېلىن يۇمۇر ئاڭلاپ،
پەدىشەپنى قايرىۋەتتىڭ ئايرىمخانا.

سىرلىرىڭنى بىلەلمەس قىپ راملىرىڭنى،
ھىم شىلىملاپ چاپلىۋەتتىڭ ئايرىمخانا.

پولات شەمشەر بىسلىرىنى قەلەيدىنمۇ،
بەتەر قىلىپ قايرىۋەتتىڭ ئايرىمخانا.

ساڭا جەمدۇر پۇلنى ئاسان غەملىگەنلەر،
جاپاكەشنى شاللىۋەتتىڭ ئايرىمخانا.

يېگەن - ئىچكەن خىراجەتنى بىر ئاماللاپ،
ھۆكۈمەتكە ئارتىۋەتتىڭ ئايرىمخانا.

خۇشامەتكە خۇشتار قىسمەن كاتتىلارنى،
كېتەلمەس قىپ باغلىۋەتتىڭ ئايرىمخانا.

پۇلغا ئامراقلار

يامان ئىشتىن قول ئۈزمەيدۇ ئەركە ـ ناياناقلار،
نەپنى كۆرسە جان بېرەدۇر كۆڭلى مايماقلار.
ئۇچراپ تۇرار ئارىمىزدا ئەنە شۇنداقلار،
پاك خىسلەتتىن يىراق قالغان پۇلغا ئامراقلار.

راست سۆزلىسەك پۇل دېگەنگە ھېچكىم ئۆچ ئەمەس،
كۆز ـ قىرىنى سالمىغانلار ئانچە دۆت ئەمەس.
ئاز سانلىقتۇر جەمئىيەتتە بەكمۇ كۆپ ئەمەس،
پەسكەشلىكتىن «ئامەت» تاپقان پۇلغا ئامراقلار.

ئۆسمۈرنىمۇ ئالداپ پۇلغا سېتىۋەتتى بىرى،
ھاجەتمەندىن قىزىل بولاق ئېپ كەتتى بىرى.
پۈرسەت كەلدى ئاجايىپ دەپ يەپ كەتتى بىرى،
ئىنسابىنى قۇرت يەۋالغان پۇلغا ئامراقلار.

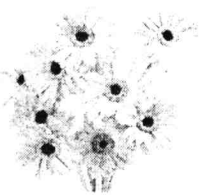
دۇرۇس يولدا غېنى بولغىن، پۇل تاپقىن مەيلى،
ئامىتىڭگە ئاپىرىن ئېيتىپ ياشاپ كەت دەيلى.
سەسكەندۇردى ئاچ كۆزلەرنىڭ ئەسكى خۇي ـ پەيلى،
ئۇ بولسىمۇ يولدىن ئازغان پۇلغا ئامراقلار.

پۇللا بەرسەڭ ئايرىماستىن ياخشى ـ ياماننى،
بۇغداي تۇرسا ماختاپ بېرەر يىرىك ـ ساماننى.

قايرىپ قويار ئىنساب، ئەخلاق، غۇرۇر - ۋىجدانىنى،
ئەگرى يولدىن شان قازانغان پۇلغا ئامراقلار.

مۇنداقلاردا يوقكەن سەۋرى، شۈكۈر - قانائەت،
بوپ تۇرسىمۇ كۆندە كىرىم، كۆندە تاپاۋەت.
«تاپقىنىم ئاز» دەپ قىلۇركەن يەنە شىكايەت،
نەپ بار دېسە چوغنى يۇتقان پۇلغا ئامراقلار.

پۇل بولمىسا بولماس بەرھەق، ھايات دېگەندە،
چەپ يېزىپتۇ دېمەك مېنى بۇ ئەتىگەندە.
چەكتىن ئاشتى بىلەر بىر كۈن پۈشمان يېگەندە،
يار لېۋىدىن ھېچ يانمىغان پۇلغا ئامراقلار.

پايپاق

بۇگۈن ئالسام ئاران بىر كۈن پايلىغان پايپاق،
دېمەك مىڭلاپ خېرىدارنى جايلىغان پايپاق.

لەنەت سېنى توقۇغانىنىڭ جەددىگە لەنەت،
ساختىلىقتىن ھېچبىر ئىزا تارتمىغان پايپاق.

ئۆمۈچۈكمۇ سەندىن چىڭراق توقۇيدۇ تورنى،
زەررە ئىنساب، سەمىمىيەت قالمىغان پايپاق.

ئاش پىشقان يوق تا ئەزەلدىن ياغاچ قازاندا،
بۇ چىنلىقتىن زادى ئىبرەت ئالمىغان پايپاق.

سۆكۈپ تۇرساق ئالدامچىلىق - ساختىلىقنى بىز،
كۆنۈپ كەتكەن خۇي - پەيلىدىن يانمىغان پايپاق.

سۈپىتىڭنى تەكشۈرۈشكە بارغان جانابىڭ،
ئېغىز - بۇرۇن، گاللىرىنى مايلىغان پايپاق.

سەھەر كىيىسەم كەچقۇرۇندا ئۈچى تېشىلىپ،
پۈت - بارمىقىم چاشقان كەبى ماربغان پايپاق.

كەتكەنمىدۇر ئىنسانىڭنى مۇشۇك ئەپقېچىپ،
جىمى ئادەم سەندىن ھازىر قاقشىغان پايپاق.

كىچىك ئىشنى يېزىپتۇ دەپ قالماڭ بۇرادەر،
سەن سەۋەبلىك چوڭ ـ چوڭ ئىشلار ئاقسىغان پايپاق.

رەڭلىك سورۇن

پەيدا بوپسەن يېڭىدىن رەڭلىك سورۇن - رەڭ سورۇن،
ئاپئاق يۈزگە چىققاندەك قاپقارا سەت مەڭ سورۇن.

چېچەكلىگەن ئەخلاقنىڭ بەرگىسىنى خەس قىلىپ،
تاشلاپ بەردىڭ ئېشەكنىڭ ئوقۇرىغا يەم سورۇن.

ئەر چىقاركەن ئۆيىدىن «كەچتە بىزگە يىغىن» دەپ،
ئۆينى گوللاپ قىز كېلەر يالغانچىلار جەم سورۇن.

شەرم - ھايا قايرىلىپ مەي ئىچەركەن جۇپ بولۇپ،
ئار - نومۇستىن ئەسەر يوق ھىدى سېسىق، ھېڭ سورۇن.

ئەرنىڭ جۇپتى ئۆيىدە، تۇرسا قىزنىڭ ئامرىقى،
ئىمكانىيەت «ئوغرى» غا نېمە دېگەن كەڭ سورۇن.

كەتتى گوللاپ دادىسى، قاتار چاي دەپ ئانىسى،
ئۆيدە قالغان سەبىينىڭ كۆزلىرى ياش نەم سورۇن.

سەتەڭ پۇلنىڭ ئويىدا، يىگىت شەھۋەت كويىدا،
«جىننىڭ قەستى شاپتۇل»دۇر خۇددى قىلتاق پەم سورۇن.

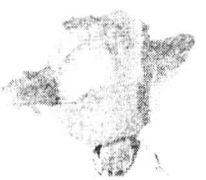
بۇيرۇتمىنى چوكانلار كۆپ بۇيرۇتۇپ پىلاندىن،
پۇل چىقىشماي يىگىتتە يۈرەك پوك - پوك غەم سورۇن.

ئەخلاقسىزلىق - رەزىللىك، سەممىيلىك - سادىقلىق،
بۇگۈن سەندە مۇجەسسەم، ئەجەب كەسكىن جەڭ سورۇن.

ئىگىلىمەي پەن - بىلىم پەيتىنى ئويناپ ئۆتكۈزۈپ،
نېمە تاپتىڭ ئېيتقىنا نىجاسەتكە تەڭ سورۇن.

ئىچىش تۈگەپ تۈن - تەڭدە، قايان ماڭدىڭ كىم بىلمەس،
بىشەملىكىنىڭ ئامبىرى، يۈزى قېلىن چەم سورۇن.

ئىز قالدۇرغان دۇنيادا، خەلق دېگەن ئەدەپتىن،
يۈز كېلەرسەن قانداقمۇ، ئەجدادلارغا ئەي سورۇن!

شۇنداق جاۋاب قىلامدۇق

كۈندىن - كۈنگە يېڭىدىن «ئۆرپ - ئادەت» تۇغدۇرۇپ،
نە قىلارىمىز ئۆزئارا سۆنئىي ئاپەت تۇغدۇرۇپ.

يوغان پوقاق ئۈستىگە قوشلاپ سۆگەل چىققاندەك،
ئىللەت ئازمۇ بىزلەردە يەنە ئىللەت تۇغدۇرۇپ.

توي كۆپەيدى بۇ كۈندە (بۆشۈك تويى، ئۆي تويى -
خەتنە تويى، ئات تويى...) كۆپ ھەشەمەت تۇغدۇرۇپ.

«تۇغۇلغان كۈن»، «ئۆسكەن كۈن».... تەبرىكلىنەر يۈزلەپ «كۈن»،
قىزارمىدى بۇ يۈزلەر خەج - تاپاۋەت تۇغدۇرۇپ.

ئەل - ئۆمرىدە بىر قېتىم توي قىلمامدۇ قىز - يىگىت،
رېستورانلا كۈن ئۆتتى، تويدىن بەرىكەت تۇغدۇرۇپ.

تېخى باردۇر «ۋېچىركا»، «ئازنىلىق» ۋە «ناشتىلىق»،
نەگە يەتتۇق ئويلايلى، مىڭ كارامەت تۇغدۇرۇپ.

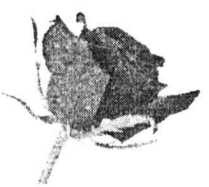
كۈندە قوغلاپ چاي ئىچىپ ئۆتەمدۇق ئەي يارەنلەر،
يەتمەي ۋاقىت قەدىرىگە ئاھ! نادامەت تۇغدۇرۇپ.

«باغاق بەرسەم كەلمىدى» «داستىخىنى ئازكەن» دەپ،
ئەلچىلىشىپ - ئاغرىنىپ، ئۆچ - ئاداۋەت تۇغدۇرۇپ.

ئوغۇلغىغۇ خەتنە توي، قىز تۇغقانلار دەرد بولۇپ،
پەيدا قىلدۇق «گۈل چېيى» «ئىجادىيەت» تۇغدۇرۇپ.

بەھۇدە ئىش قوغلىشىپ، ئىگىلىمەي پەن ـ بىلىم،
پۇشايماندا ئۆتمەيلى خەۋپ ـ مالامەت تۇغدۇرۇپ.

ئەجدادلاردا بار ئىدى ئېسىل ئەخلاق ئەنئەنە،
شۇنداق جاۋاب قىلامدۇق، ئەيش ـ ئىشرەت تۇغدۇرۇپ.

ھەيرانمەن

مەنسىپىڭدىن ماختىنىپ يۈرگىنىڭدىن ھەيرانمەن،
گەجگىسىگە پۇقرانىڭ مىنگىنىڭدىن ھەيرانمەن.

تارتىۋاتسا نامراتلار يوقسۇزچىلىق دەردىنى،
رېستورانغا ھەر كۈنى كىرگىنىڭدىن ھەيرانمەن.

ئايدا ئالغان ئىش ھەققى ئاران يەتسە ھەر كىمگە،
خەج - خىراجەت پەيزىنى سۈرگىنىڭدىن ھەيرانمەن.

«چىرىكلىككە ئوت ئاچ!» دەپ پەرمان كەلسە مەركەزدىن،
بېشىڭ پەسلەپ مۇڭ - غەمگە پاتقىنىڭدىن ھەيرانمەن.

پاربخورلۇق، ئاچ كۆزلۈك، يوقال كۆزدىن دەپ يازسام،
كۆز ئالايتىپ چىچاڭشىپ مۆڭگىنىڭدىن ھەيرانمەن.

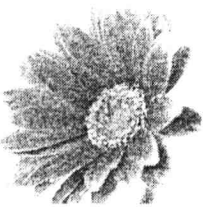
چوڭنى كۆرسەڭ خوش - خوشلاپ، يادەك ئېگىپ بېلىڭنى،
پۇقرالارغا قاپاقنى تۇرگىنىڭدىن ھەيرانمەن.

ھاجەتمەنلەر دەرد ئېيتسا كۆز ئالايتتىڭ سەتلىشىپ،
لېكىن «چوڭ»نى كۈن ئاشماي كۈتكىنىڭدىن ھەيرانمەن.

ئاپەت بولغان جىددىي چاغ ئۇنتۇپ ئەلنىڭ ئاھىنى،
تانسا چىققان ئەۋجىگە ئۆيلىرىڭدىن ھەيرانمەن.

ۋەدە بېرىپ پۇقراغا «مەن پۇقراغا چاكار» دەپ،
ئىش ھەل قىلماي مۇغەمبەر كۈلگىنىڭدىن ھەيرانمەن.

ئۆتۈۋېلىپ قىل كۆۋرۈك - تۇنۇگۈنكى سايلامدىن،
ئەمدى ئىشرەت كۆلىدە ئۈزگىنىڭدىن ھەيرانمەن.

شەكىلۇاز

چەللىلەردە ئات چېچىپ، سۇرەن سالدىڭ شەكىلۇاز،
سىيامبۇدىن داپ كېرىپ، ئەجەب چالدىڭ شەكىلۇاز.

شەكىل قوغلاپ رەڭ قوغلاپ، بويىاپ خەقنىڭ كۆزىنى،
نەدە بولسا داغۋازلىق، شۇيان ئاغدىڭ شەكىلۇاز.

تۇز يول تۇرسا ئالدىڭدا ئاكتىپ ئاتاق ئالماقتا،
قىيان كېچىپ ئۆستەڭدىن ئەتەي ماڭدىڭ شەكىلۇاز.

رەڭۋازلىقنىڭ شەيتىنى، ئەتىمالىم نەپ بەردى،
ئادەمىيلىك يولىدىن شۇڭا ئازدىڭ شەكىلۇاز.

ئەجەب بەتتەم گەپ - سۆزۈڭ، ئىشىڭ سۇنئىي نېمانچە،
قۇۋلۇق قىلىپ نەزەردىن چۈشۈپ قالدىڭ شەكىلۇاز.

خاتا تاللاپ مەۋقەنى كىرىپ قاپسەن تانەككە،
داغدام يولدىن، ھەق يولدىن ئۆزۈڭ تاندىڭ شەكىلۇاز.

ھەر جۇملەڭدە «چوقۇم» نى چىڭقاپ سۆزلەپ يالغاندىن،
تۇنۇگۇنكى ئەھدىڭدىن، بۈگۈن يانىڭ شەكىلۇاز.

ئىش - ھەرىكەتنى ئۆلچەيدۇ، خەلقىم ئادىل تارازا،
رەڭۋازلىقتا ئەل ئىچى ئاتاق ئالدىڭ شەكىلۋاز.

ئەمەلىيەتچىل، راستچىللىق، ھەققانىيەت دەۋرى بۇ،
ئادەم بولساڭ دۇرۇس بول، بۇگۈن چاندىڭ شەكىلۋاز.

كەپ تۇرساڭلار باشلىقلار

يېڭىلىنىپ بىر كۈندە ئۆزگىرەركەن جىق ئىشلار،
راۋانلىشىپ يول - كۆۋرۈك، ئەگرى ئۆستەڭ - ئېرىقلار.
چاپلىنىركەن سۇۋاقتا سەت تامدىكى يېرىقلار،
(ئاپئاق بولۇپ ئاقلىنىپ قارا - قۇرا، سېرىقلار)
يېزىمىزنى تەكشۈرۈپ كەپ تۇرساڭلار باشلىقلار.

كەلمىسەڭلار بىز تامان ئىش - ئەمگەككە ئېرىندۇق،
بىز بارمىز دەپتىڭلار تازىلىققا يىغىلدۇق.
قىشتا ياتقان قوڭغۇزدەك بۇگۇن مىدىراپ تىرىلدۇق.
رەتلىك كىيىپ ئۈستباش بايراملىق تون يېپىندۇق،
يېزىمىزنى تەكشۈرۈپ كەپ تۇرساڭلار باشلىقلار.

يول بويلىرى رەڭلىنىپ دەرۋازىلار سىرلاندى،
پەردازلىنىپ قىر - قاشلار تاناپتەك تۈز قىرلاندى،
كۆزگە يېقىن يەر بولسا تونىنا - تونىنا قىغلاندى،
كەم قالغانىنى كۆرمەك تەس بەكمۇ پۈختا ھىملاندى،
يېزىمىزنى تەكشۈرۈپ كەپ تۇرساڭلار باشلىقلار.

ھويلا - ئارام پاك - پاكىز، مال - ئوقەتنى تەل قىلدۇق،
كونا چىگىش ئىشلارنى ئەجەب ئىتتىك ھەل قىلدۇق،
تەسىرلىنىپ ئىشلاردىن كۆزىمىزنى نەم قىلدۇق،
يەنە كېتىپ قالىسىلە، بىز بۇنىڭدىن غەم قىلدۇق،
يېزىمىزنى تەكشۈرۈپ كەپ تۇرساڭلار باشلىقلار.

قويلىرىغا قوي قېتىپ كەمبەغەلنى باي قىلدۇق،
يېزىمىزغا ئىش قوشۇپ ياخشى ماكان - جاي قىلدۇق،
«مەدەنىيەت ئۆيى» نى بۇگۈن ياساپ هاي قىلدۇق،
سەهنە تۈزەپ تۇن تەڭدە مول هوسۇلدىن توي قىلدۇق،
يېزىمىزنى تەكشۈرۈپ كەپ تۇرساڭلار باشلىقلار.

توپا - چاڭلىق يوللارغا سۇنى چاچتۇق قانغىچە،
قولدىن چۈشمەس سۇپۇرگە تا ئاخشامدىن تاڭغىچە،
چالا قويماي سۈپۈردۇق تام - تورۇستىن رامغىچە،
داۋاملىشار بۇ ئىشلار ئەپسۇس سىلەر يانغىچە،
يېزىمىزنى تەكشۈرۈپ كەپ تۇرساڭلار باشلىقلار.

سىلەر كېلىپ ئوخشىدى بۇ جاي خۇددى جەننەتكە،
ئەمدى كېتىپ ئۈچ كۈندە ئەتراپ تولدى ئەخلەتكە،
دوقمۇشلارغا توپلىشىپ راسا چۈشتۇق غەيۋەتكە،
هەجۋىي يازماي بولامدۇ مۇنداق رەڭۋاز ئىللەتكە،
يېزىمىزنى تەكشۈرۈپ، كەپ تۇرساڭلار باشلىقلار.

كوچىلارغا سىن قوشقان شارلار ئۈچۈپ هاۋادا،
مۇهىت ئەجەب پاكلانغان سىلەر كەلگەن چاغلاردا،
قېرى - ياشلار شادلانغان مەشرەپ، نەغمە، سامادا،
ۋاقتىڭلار قىس كېلەلمەي قالساڭلارمۇ ناۋادا،
«ئەتە - ئۆگۈن باربمىز» دەپ تۇرساڭلار باشلىقلار.

باغاقلار

چالا قويماي هېچ ئۆينى، ئىشىك چەككەن باغاقلار،
بىر - بىرىگە ئۇلىشىپ، زاپاس تەگكەن باغاقلار،
كۆپ قىسمىنى مائاشنىڭ ئېلىپ كەتكەن باغاقلار،
ئىزا تارتىش - نومۇسنى تەرك ئەتكەن باغاقلار.

بىرى دەيدۇ: «سۈننەت توي»، يەنە تېخى «ئۆي چېيى»،
«توغۇلغان كۈن»، «ئۆسكەن كۈن»، بىرى دەيدۇ: «گۈل چېيى»،
بولۇپ شۇنداق پايپېتەك بىكار تۇرماس يىل بويى،
ئۇلاپ كەينى - كەينىدىن تىنماي كەلگەن باغاقلار.

ئىشتىن كەلسەك تۇرۇپسەن، زەنجىرلەرگە قىسىلىپ،
كۆڭۈل ئاياپ يول ماڭدۇق، كەتتى ئاياغ تېشىلىپ،
نەگە بارار ھەشەمەت مۇنچىۋالا كېڭىيىپ،
نورماللىقنىڭ چېكىدىن ھالقىپ كەتكەن باغاقلار.

غودۇرايدۇ سەن كەلسەڭ ئادەملەرنىڭ ھەممىسى،
زادى ئارام بەرمىگەچ قائىدە - يوسۇن جەبرىسى،
بولماس مەنسۇپ ئۆزىگە ئاران كەلگەن شەنبىسى،
سەن كۆپەيگەچ تۇرمۇشقا، تەسىر يەتكەن باغاقلار.

ئىجاد، ئەمگەك، ئىختىرا، ئىشتىن بۆلۈپ زېھنىنى،
كۈندىن - كۈنگە كۆپىيىپ، بىزار قىلدىڭ ھەممىنى.
قايسى كۈنى سەن كەلدىڭ، خىجالەتنىڭ كەلگىنى،
ئولجا تاپقان ئوۋچىدەك، ئۈستا مەرگەن باغاقلار.

خۇشامەت

چىن ياشاشنى ئۆزىدىن ئىلغىغۇەتكەن خۇشامەت،
رەزىللىكتە ئەتراپنى، قىغلىغۇەتكەن خۇشامەت.

قاتتىق تۈزۈم ـ قائىدە، پىرىنسىپتىن كەچتۈرۈپ،
گاھى ئىشنى دالدىدا ئوڭلىغۇەتكەن خۇشامەت.

ھەر ھەپتىدە نەچچە رەت گۆش قايىنتىپ مەقسەتلىك،
راستچىللىقنىڭ گېلىنى ياغلىغۇەتكەن خۇشامەت.

مەردانىلىك، قەيسەرلىك، سەمىمىيلىك، مەردلىكنى،
ئۆز يېنىدىن يىراققا قوغلىغۇەتكەن خۇشامەت.

ئادەمسىياق شەيتاننى چىن غەمگۇزار كۆرسىتىپ،
باش بارماقتا ھەسسىلەپ ماختىغۇەتكەن خۇشامەت.

ئار ـ نومۇسنى يوق قىلىپ، تويمايدىغان نەپسچۈن،
شوراپ ـ شىلىپ تاپاننى، يالىغۇەتكەن خۇشامەت.

يالغان كۇلكە، ساختا سۆز، رەڭۋازلىقنىڭ كۈچىدىن،
توغرا ئىشنى خاتاغا، تولغىغۇەتكەن خۇشامەت.

مەنپەئەتىنىڭ تاماسى، ھوقۇق - ئەمەل بالاسى،
ئېگىپ بەزى بەللەرنى پۇرلىۋەتكەن خۇشامەت.

دۇرۇس ئالغان قەدەمنى «خوش - خوش» بىلەن قايدۇرۇپ،
ھەقىقەتنى بىر مەھەل گوللىۋەتكەن خۇشامەت.

تازا ۋىجدان - غۇرۇرنى مەيگە قىلىپ زاكوسكا،
نەپلەر ئۈچۈن مىڭ پارە، توغرىۋەتكەن خۇشامەت.

بۇس چىقىرىپ ئەتراپقا، تاجى رەڭدار ھۆپۈپتەك،
شۇنچە گۈزەل مۇھىتنى بۇلغىۋەتكەن خۇشامەت.

تاماخورلۇق دەستىدە تىنىم تاپماي ماڭغانىنىڭ،
بوي - بەستىنى يۇمشىتىپ، قاتلىۋەتكەن خۇشامەت.

ئىزدەپ ئامەت - بەختىنى شىرە - پەتنۇس، تەخسىدىن،
ئايرىلماسقا مېھرىنى باغلىۋەتكەن خۇشامەت.

ۋاقىتلىقتۇر ئامىتى، ئەپتى ھامان ئاشكارا،
ئۆز - ئۆزىنى كارامەت چاغلىۋەتكەن خۇشامەت.

بولمىسمۇ بىر قانۇن، يا دورا بۇ ئىللەتكە،
ئەمما خەلقىم قاتاردىن شاللىۋەتكەن خۇشامەت.

غەيۋەتخور

ئىناقلىقنىڭ - ئۆملۈكنىڭ، كۈشەندىسى غەيۋەتخور،
بەندە ئىچرە ئەسكىسى - پەسەندىسى غەيۋەتخور.

تىكەن تېرىپ تىلىدىن، شور ئۆرلىتىپ ئىزىدىن،
بۇلغايدىغان مۇھىتنى، قىغ - گەندىسى غەيۋەتخور.

پىتنە چاچار يول - يولدا، تۇنلەپ رەستە - دوقمۇشتا،
ياخشىلارغا شۇملۇقنىڭ، جۇت - شەپىسى غەيۋەتخور.

ئۇستۇن - تۆۋەن دوكۇلداپ، كىمنى كۆرسە كۈسۈلداپ،
تىنىم تاپماي گەپ ئىزدەر، كەچ - ئەتىسى غەيۋەتخور.

ئۇگۈت قىلىپ ئىغۋانى، تۇگمىنىدە ھەسەتنىڭ،
تارتىپ ھەريان تۇز چاچقان، تۇگمەنچىسى غەيۋەتخور.

تىللاش، غاجاش، قاغاشتۇر ھامان كەچمىش قىسمىتى،
ھازازۇلنىڭ - پېشكەللىنىڭ چۆپقەتچىسى غەيۋەتخور.

«رەسۋا» دەيدۇ خەقلەرنى، سىلاپ باقماي گەدەننى،
ئۆزى تۇرۇپ بۇ يۇرتنىڭ، شەرمەندىسى غەيۋەتخور.

كىم كۈلمەيدۇ زاغ تىللاپ «ئەسكى» دېسە بۇلبۇلنى،
نومۇسسىزلىق - پەسلىكنىڭ يەرمەنكىسى غەيۋەتخور.

ئۆتمەس مىنۇت - سائىتى، جاڭجال، پىتنە ئادىتى،
جەمئىيەتنىڭ كىر - پاسىق، راك - رەزگىسى غەيۋەتخور،

كۆز ئالدىڭدا ھى - ھىلاپ، تىغ تەڭلەيدۇ كەينىڭدىن،
كۆپكە قادىر چېقىمچى - سۇخەنچىسى غەيۋەتخور.

ئىناقسىزلىق ئەۋج ئالسا، كۆڭلى يايرار ئەجەبمۇ،
ئەمىلىكنىڭ كۆيدۈرگە - سەرەڭگىسى غەيۋەتخور.

يۈرتتا چىققان ئۆسەك سۆز - تۆھمەتلەرنىڭ قازنىقى،
يالغانچىلار سەرداری - سەركەردىسى غەيۋەتخور.

پەردازلايدۇ ئەپتىنى، غەيۋەتخورلۇق كەسپىنى،
ئارازلىقنىڭ مەنبەسى - سەۋەبچىسى غەيۋەتخور.

نېمە تاپتىڭ غەيۋەتتىن، مېڭىۋەردۇق كارۋانلار،
غاجايدىغان ئىت كەبى، سۆڭەكچىسى غەيۋەتخور.

چېقمچى (I)

تالايلارنى تالاپەتكە قىلدىڭ دۇچار چېقمچى،
ياخشىنى چېقىپ - پۇتلاپ قىلدىڭ بىچارە چېقمچى.
يامانلارغا قانات تىلەپ قىلدىڭ «ئۇچار» چېقمچى،
مەنسەپ، ئابرۇي، ئىناۋەتنى قىلدىڭ تاۋار چېقمچى،
مەنپەئەت چۈن سودا - سېتىق قىلدىڭ بازار، چېقمچى.

ۋىجدانىڭنى ئىت - مۇشۇك يەپ كەتكەنىكەن ئەسلىدە،
گۇناھسىزغا ئىللەت ئارتىپ چاقتىڭ مەنسەپ قەستىدە،
خامىلىئوندەك ئۆزگىرەرسەن رەڭگارەڭ ھەر پەسلدە،
ئون ئادەمگە تېغ سانجىدىڭ ئاز دېگەندە ھەپتىدە،
چېقىۋېرىپ ياخشىلارنى قىلدىڭ «ناچار» چېقمچى.

جاراھەتتىن ئىز قالدۇردۇڭ ياخشىلارنىڭ قەلبىگە،
نى ئاق كۆڭۈل، بىگۇناھنى قويدۇڭ ئازاب - جەبرىگە.
ھۇنىرىڭنىڭ كارامىتى بولدى ئايان ھەممىگە،
بۇ مىجەزىڭ ماس ئەمەستۇر بۇگۈنكى ھۆر دەۋرىگە،
نەچچىلەرگە زەھەر سانجىپ قىلدىڭ زار - زار چېقمچى.

سەن ئىكەنسەن گۈلزارلىققا ئۇنگەن ئوغرى شۇم تىكەن،
جان دوستلارغا دېشۋارچىلىق ئەسلى سەندىن كەپتىكەن.
ئادەم چېقىش سەۋەبىڭ دەل پايدا - ئىنئام، نەپتىكەن،
«چېقمچىدىن يىراق قاچ» دەپ ئەجدادلار راست دەپتىكەن.
ئۆزگىلەرگە قازدىڭ ئورا، بولدۇڭ گۆركار چېقمچى.

سەن ئارقىلىق تارقايدىكەن جىمى گەپنىڭ يالغىنى،
سەن ئىكەنسەن بۇ كەسىپتە چايانمىغۇ ياممىنى،
سەن ئويىنىغان نەيرەڭگۈزلۈك گويا مايمۇن سەنمى،
سەن بارلىكى ھەممە سورۇن پىتنە - غەيۋەت قاينىمى،
سەن سەۋەبلىك پاك نىيەتلەر يېدى ئازار چېقىمچى.

باشقىلاردىن نۇقسان تاپساڭ چاپتىڭ ئالتۇن تاپقاندەك،
ئوغرى مۇشۇك بۇلۇڭلاردا بەزگە قاراپ ياتقاندەك،
ئۆزگىلەرنىڭ بەختى كۈلسە، بولدۇڭ كۆڭ پىت چاققاندەك،
ئوڭۇشسىزلىق تارتسا بىراۋ بولدى ساڭا بايرامدەك،
ئىنسابىنى گۆرۈ قويۇپ ئولجا تاپار چېقىمچى.

ئىچەرمەن

ئىزدەپ بارساق ھەمىشە ئورنۇڭ قاۋاق ئىچەرمەن،
چالۋاقايسەن تاڭغىچە، بېشىڭ قاپاق ئىچەرمەن.

سۈدەك ئىچتىڭ بەسلىشىپ، لايدەك ياتتىڭ سەتلىشىپ،
قوپالمايسەن ھەر سەھەر، كۆزۈڭ چاپاق ئىچەرمەن.

ئىچمەي قالساڭ كۈن ئاتلاپ، تۇرالمايسەن غۇموتلاپ،
تەييار ساڭا «زابوي» دەپ ئەسكى ئاتاق ئىچەرمەن.

«پەندىيات» دەپ نەچچە رەت، ئەمەل قىلماي ۋەدەڭگە،
ئىسپىرت بۇگۈن زەھەرلەپ، بوپسەن ئاۋاق ئىچەرمەن.

ئىچكەنگە خۇش سەن ھامان، مەنزىلىڭ يوق، نىشان يوق،
ئۆتەرسەنمۇ بىر ئۆمۈر تاپماي رونىق ئىچەرمەن.

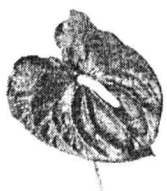
كەتتى ۋاقتىڭ بىھۇدە، مەي ـ شارابقا ئالدىراپ،
ئىجاد، ئەمگەك، ئىش دېسە لېكىن قاششاق ئىچەرمەن.

ھاراق ــ سۈيۇق خىروئىن، ئىچىۋەرمە سىڭدى دەپ،
ئۆمرى نابۇت مەيخورنىڭ، بۇ بىر ساۋاق ئىچەرمەن.

مەست ـ ئەلەسنىڭ رىزقىنى، يەيدۇ ھوشيار ـ ئويغاقلار،
يۈرسەڭ چىقماي قاۋاقتىن، ئىشىڭ چاتاق ئىچەرمەن.

نېمە چىقتى ئويۇندىن، مەي خۇمارلىق خۇيۇڭدىن،
زامان نەدە، سەن نەدە؟ زېھنىڭ تاقاق ئىچەرمەن.

ئۇخلاپ ياتساڭ مەستلىكتە، دەسسەپ ئۆتەر چۈمۈلە،
شۇنچە كەسكىن رىقابەت، ئەتراپقا باق ئىچەرمەن.

ھەسەتخورغا

داغدام يولدا كىم ماڭسا قاۋاپ كەتتىڭ قاۋاۋەر،
ئازگىلىغا ھەسەتنىڭ چوڭقۇر پاتتىڭ پاتىۋەر،
كاج يول ئىزدەپ ھەممىشە قىڭغىر ماڭدىڭ ماڭىۋەر،
پىتنە - پاسات ناغراڭنى راسا چالدىڭ چالىۋەر،
خەق پۇل تاپسا قان - تەردىن، ساناپ كەتتىڭ ساناۋەر.

ھازازۇلدىن ئەپتىڭگە ئۇلگە - ئەنداز ئالغانمۇ،
غاجاش - تىللاش سەن ئۇچۇن ياكى شادلىق بايرامۇ،
بىر كىم بىلەن ئەپ ئۆتسەڭ، شۇ كۇن ساڭا ھارامۇ،
كاڭشىۋەرسە ئىت كۇندە پەرۋا قىلماس كارۋانمۇ،
ئەتراپىڭغا سەت كۆزدە قاراپ كەتتىڭ قاراۋەر.

بىرسى تۆھپە يارىتىپ، شان - شەرەپلەر قۇچقاندا،
ئالقىش ياڭراپ گۈلدۇراس، مۇكاپاتلار ئالغاندا،
بىرسى ئەلگە خوپ يارىپ، سازنى ياڭراق چالغاندا،
بىرسى كىيىپ كۆكرەكنى، سەپ ئالدىدا ماڭغاندا،
بىر يەرلىرىڭ ئېچىشىپ قاناپ كەتتىڭ قاناۋەر.

ھەسەتخورنىڭ ھەسەتتۇر ھەرۋاخ تائام - غىزايى،
ھەسەت ئاتلىق بۇ «مەلھەم» ئىكەن ئۇنىڭ شىپايى،
يەنە قىلساڭ قىلىۋەر سەن ھەسەتتە «پىدائىي»،
ئۆز يولىدا شان قۇچار، مەردنىڭ نېمە پەرۋايى،
ياخشىلارنى بىر ئۆمۇر غاجاپ ئۆتتۇڭ غاجاۋەر!

پايدىسىز

ئارتۇق گىرىم - بويىقلار چىرايلىققا پايدىسىز،
ئۇنۇپ چىققان شۇمبۇيا گۈلزارلىققا پايدىسىز.

گەپ قىلدىم دەپ دەۋەرمە، ئورۇنسىز سۆز - غەيۋەتنى،
تۆھمەت، پىتنە - شىكايەت ئىناقلىققا پايدىسىز.

كۆڭلى - كۆكسى كەڭ ئادەم، سۈرەر ئۆمۈر پەيزىنى،
ھەسەتخورلۇق نەس كىسەل، ھاياتلىققا پايدىسىز.

يوق جاھاندا پەيلىدىن ئۆكۈنمىگەن سەپرالار،
گۇمانخورلۇق - غۇم ساقلاش خۇشاللىققا پايدىسىز.

كۈلكە ئۆمۈر ئۇزۇقى، دەيدۇ بىزگە دانالار،
كۆكەمىلىك - بىشەملىك ساغلاملىققا پايدىسىز.

ئىشى يوقتەك بەزەنلەر، غەيۋەت ئىزدەر كەچكىچە،
بۇ ھال يۈرتنىڭ مۇھىتى - ئامانلىققا پايدىسىز.

كىنودىكى جەڭگاھقا تەقلىد قىلىپ بۇ يۈرتنى،
ھەممىگە سەت ئالىيىش رېئاللىققا پايدىسىز.

ئۆز ئەپتىنى پەردازلاپ، خەقتىن ئېۋەن ئىزدەشلەر،
مېھرىبانلىق، چىن دوستلۇق، ھەمكارلىققا پايدىسىز.

بىنادىكى قوشنىلار

قوشنا ئارا ئىناقلىق، ئەنئەنىنى يوق قىلار،
ئىشكىلەرنى دۈم تاقاپ يالغۇزسىراپ ئولتۇرار،
ئايلاپ ئۆيگە بېكىنىپ ئۆز كۆڭلىنى خۇش قىلار،
بىر - بىرىنى تونۇشماس بىنادىكى قوشنىلار.

ئۇچراشقاندا تەزىم يوق، قېنى ئەدەپ - ئەسسالام،
ئەجداد مىراس قالدۇرغان ھۆرمەت - ئىززەت ئېھتىرام،
«يىراقتىكى تۇغقاندىن ياخشى ھامان يان قوشنام»،
دېگەن ھېكمەت كار قىلماس بىنادىكى قوشنىلار.

ئۆتكەن ئىدى ئەجدادلار قائىدە - يوسۇن قوغلىشىپ،
ھەمكارلىشىپ ئۆزئارا، ئاش سۇنۇشۇپ، يوقلىشىپ،
ئويناپ مەشرەپ - باراۋەت ئۆم ئۆتەتتى توپلىشىپ،
ئەپسۇس بۈگۈن ئىز باسماس بىنادىكى قوشنىلار.

ئۇدۇلدىكى قوشنا تام كىمنىڭ ئۆيى بىلمەيدۇ،
ئوتتۇرىدا تاغ بارەك ئۇ يىل - بۇ يىل كىرمەيدۇ،
بىرسى زار - زار يىغلىسا سۇرۇشتۇرۇپ يۇرمەيدۇ،
ھېچبىر ئىشقا خۇشياقماس بىنادىكى قوشنىلار.

يۇندىسىنى ئىت كۆرمەس، ئىسلىرىنى ھەم بۇلۇت،
ئۆزى ئىچىپ، ئۆزى يەپ كېكىرىدۇ ھەر مىنۇت،

باش تىقمايدۇ، توي - تۆكۈن ياكى ئۆلۈم يا تۇغۇت،
بۇ جەھەتتە ئويلاشماس بىنادىكى قوشنىلار.

كەتمەيلى بىز ئۆزگىرىپ ئۆي ئالدۇق دەپ قەۋەتتىن،
كۈندىن - كۈنگە يىراقلاپ ئادىمىيلىك خىسلەتتىن.
قوشنا تۇرۇپ تونۇشماي ئۆتتۇق نېمە سەۋەبتىن،
مۇنداق ئۆتسەك قاملاشماس بىنادىكى قوشنىلار.

پىنھان جاي

دوراپ ئەينەن ئىشرەتنىڭ سۈرىتىنى سىزغان جاي،
ئىچەرمەننى شىرەگە پات - پات جۇغ - جەم قىلغان جاي،
ئىسراپچىلىق - چوڭچىلىق كىلىپ چاڭگا تىزغان جاي،
ئاددىي ئۆرپ - ئادەتلەرنى ھەشەمەتتە بۇزغان جاي،
ئەجەب پەيدا بوپ قالدىڭ ئايرىمخانا - پىنھان جاي.

تەخسىكەشلەر تەخسىنى تەڭلىمەككە قولايلىق،
يەڭ سودىسى قىلماقچا بۇ جاي خىلۋەت ئوڭايلىق،
لەببەيچىلەر ياسىغان گەپ - سۆز ئەجەب چىرايلىق،
ئۆزى شۇنداق جەلپكار، نەپىس، گۈڭگا - تۇمانلىق،
ياخشى - يامان مۇجەسسەم ئايرىمخانا - پىنھان جاي.

نىمكەش چاپان نامراتنى ياراتمايدۇ - يەكلەيدۇ،
پۇلدار كەلسە پەم بىلەن بىردەمدىلا ئەپلەيدۇ،
تېجەشلىكنى داغۋازلىق بۇندا ئەپچىل چەكلەيدۇ،
بەزىنلەر بار بۇ جايدىن زادى يىراق كەتمەيدۇ،
تۇرلۇك ئىللەت يامرىغان ئايرىمخانا - پىنھان جاي.

قىلدى ۋەيران قانچىنى ئايرىپ ئوقەت - مۇلكىدىن،
تالايلارنى ئايرىدى قەدىناستىن - جۇپتىدىن،
ۋەيران بولدى بەزىلەر چىقىپ كەتتى يۇرتىدىن،

بىلەلمەيمىز بۇ ئۆينى قاراپ بېقىپ سىرتىدىن،
سىرلىق ئىشلار ئامبىرى ئايرىمخانا - پىنھان جاي.

شۇنداقلار بار تىكشىماي دەردىمەن پۇقرا زارىنى،
كۇن ئۆتكۈزەر بۇ ئۆيدە تەكشەپ ئىشرەت سازىنى،
رەڭلىك سورۇن تۈزەيدۇ چىللاپ خەقنىڭ يارىنى،
ھەتتا ئالار بۇ جايدا پەملەپ سوۋغات - پارىنى،
ئاچ كۆزلەرگە پۇرسەت ئەپ، ئايرىمخانا - پىنھان جاي.

ئېھتىياجدىن ئاشقىچە نازۇ - نېمەت تىزىقلىق،
يەپ - ئىچكەننىڭ ھېسابى ئىدارىگە يېزىقلىق،
بەش - ئالتىسى بۇ ئاخشام، بىر دېھقاننىڭ بىر يىللىق،
كىرىمىنى يەپ - يۇتسا، ئەمەسمىدۇر چىرىكلىك،
بەتخەجلىكنىڭ ماكانى ئايرىمخانا - پىنھان جاي.

خام سۈت ئەمگەن بەندىنىڭ سەندە گېلى مايلىنىپ،
ھاڭغا چۈشسە ئۆز شورى، مەيدىن بېشى ئايلىنىپ،
سەن گۈناھسىز نەقىلاي ھەجۋي يېزىپ ئاغرىنىپ،
كۈچ - مەدەتتۇر كەڭ بازار، يۈكسىلىۋەر جانلىنىپ،
ھەر كويلارغا باب سورۇن، ئايرىمخانا - پىنھان جاي.

كەيپلىك

ئادەملىكتىن ئادەمنى تەزدۇرەدۇر كەيپلىك،
توغرا يولدىن پەم بىلەن ئازدۇرادۇر كەيپلىك.
ئەقلىمىزنى كەينىگە ياندۇرادۇر كەيپلىك،
ئۆز گۆرىنى ئۆزىگە قازدۇرادۇر كەيپلىك.

ئىچىملىكنى كۆپ ئىچىش خالاپ سارالىق بولۇشتۇر،
شەرم ـ ھايا، ئەخلاقنى چەيلەپ قەستەن بۇزۇشتۇر.
مەست سورۇننىڭ ئاخىرى جېدەل ـ ماجىرا، ئۇرۇشتۇر،
يۇز ـ كۆزلەردە چاقا ـ ئىز قالدۇرادۇر كەيپلىك.

زەھەر چەكتى، ئىچتى دەپ ئوغۇللاردىن رەنجىسەم،
يولدا كۆردۈم بىر جۈۋان مەست يۇرۇيدۇ ھەمىشەم.
بۇ ھالەتكە نە دەيمەن شېئىردا پەريات چەكمىسەم،
پاك جۈۋاننىڭ ئەڭلىنى سالدۇرادۇر كەيپلىك.

ئەخلاقسىزلىق ئەمەسمۇ جۇپ ـ جۇپ بولۇپ ئىچكىنى،
قاس چىقىرىپ دېسكۇغا بەل تولغىشىپ چۈشكىنى.
بۇ دەل ئىنساب ـ تەۋپىقنىڭ جىسمىمىزدىن كۆچكىنى،
بىزنى ئاخىر جاھاندا چاندۇرادۇر كەيپلىك.

پەن ـ تېخنىكا ئىلگىرىلەپ خەقلەر ئۇچسا مارسقا،
ئىچىملىكتە شوخلىشىپ، بىز پىرقىرىدۇق ۋالىسقا.

مەست كاللىدا نە ئەقىل، ھەق ـ ناھەقنى ئايرىشقا،
بىخۇدلۇقنىڭ تەختىدە ياتقۇزادۇر كەيپلىك.

خەتەر ھاڭغا ـ ئازگالغا باشلار ھاراق شەيتىنى،
«زابوي» ئاتلىق سەت نامغا ھەمراھ دائىم ئىچكىنى.
يوق دۇنيادا مەي بىلەن مۇرادىغا يەتكىنى،
نادامەتكە، غەپلەتكە پاتقۇزادۇر كەيپلىك.

يىغىن ئاچتىم

پۇقرالارنى تولۇق يىغىپ يىغىن ئاچتىم،
گەپنى قۇمدەك ئۇششاق ئېزىپ يىغىن ئاچتىم،
خىرقىراپ قالسام گالنى قىرىپ يىغىن ئاچتىم،
قاتناشقانلىق قاتتىق سەۋەپ يىغىن ئاچتىم،
دەرۋازىنى مەھكەم ئېتىپ يىغىن ئاچتىم.

دادىل ئاتلاپ ئەسلىي مەزمۇن - چەمبىرەكتىن،
ھەيۋە قىلدىم ئوق ئاتقاندەك زەمبىرەكتىن،
سۆز باشلىدىم ئىچكى - تاشقى ۋەزىيەتتىن،
تېببىي بابتا يۆتەل، زۇكام، قەۋزىيەتتىن،
رىسالەمنى ئېچىپ - يېيىپ يىغىن ئاچتىم.

تەك تۇرالماس ھېچكىم ماڭا نۇتۇق - گەپتە،
يېرىم كۈنلۈك يىغىن بولسا سۇردۇم ھەپتە،
كۈندۈزنى باب كۆرمەي ئاچتىم ھەتتا كەچتە،
شەنبە، بايرام، ھېيت - ئايەم، ئارام پەيتتە،
يەكشەنبىنى كېسىپ - شىلىپ يىغىن ئاچتىم.

شۇنداق مۇھىم گەپلىرىمنى ئۇقمىغانغا،
سائىتىگە قاراپ بويۇن تولغىغانغا،
ئەلەم قىلدىم مۇگدەك بېسىپ ئۇخلىغانغا،
چىداش بەردىم ئاغزىم قۇرۇپ ئۇسسىغانغا،
گەپنى ئۆتكۈر قىلىپ - سىلكىپ يىغىن ئاچتىم.

«ئۇنتۇماڭلار تۆۋەندىكى گەپىمنى» دەپ،
«ئاز ئاچايلى، ساز ئاچايلى يىغىننى» دەپ،
«ئازايتايلى ئاممىدىكى بېسىمنى» دەپ،
«ئاشۇرمايلى يىغىندىكى چىقىمنى» دەپ،
مەزمۇننى تولۇق يېشىپ يىغىن ئاچتىم.

چاي بېرىپ

بەزى بىرلەر نام ـ ئەمەل تاپاي دەيدۇ چاي بېرىپ،
چوڭاملارنىڭ كۆڭلىگە ياقاي دەيدۇ چاي بېرىپ.

ھالال تۆكۈپ تەرىنى ئەقىل بىلەن يول تاپماي،
خۇشامەتكە مەبلەغنى، سالاي دەيدۇ چاي بېرىپ.

يەتكۈزەلمەي خەجىنى ئۆيدە تىنت ـ تىنت ئايالى،
تۇرسا يوقلۇق داۋىغا ئاساي دەيدۇ چاي بېرىپ.

ھالال ئىشلەپ تەر تۆكمەي، كاج يول ئىزدەپ ھەمىشە،
باشلىق كىيگەن چاپانىنى قاقاي دەيدۇ چاي بېرىپ.

تۇغقان، تەڭتۇش، دوستلىرى ماس كەلمەمدۇ كۈتۈشكە،
كاتتىلاردىن بىر «ئىنئام» ئالاي دەيدۇ چاي بېرىپ.

«مېھماندوست» دەپ نام ئالدى، لېكىن جىن بار كۆڭلىدە،
بۇ پۇرسەتتە ياخشىنى چاقاي دەيدۇ چاي بېرىپ.

ئەجىر قىلماي ھاياتتا، ئۇنۇم ئالماي ھېچ ئىشتىن،
كۆكسىگە شان ـ شەرەپلەر تاقاي دەيدۇ چاي بېرىپ.

زىياپەتكە رايى يوق، دىيانەتلىك باشلىقنىڭ،
بىر ئامالالاپ زېھنىنى چاچاي دەيدۇ چاي بېرىپ.

قىسمەنلەرنىڭ بار شۇنداق غەيرىي مەقسەت ـ مۇددىئاسى،
ھەزەر ئەيلەڭ ئەي باشلىق نەپسىڭىزگە ھاي بېرىپ.

مۇھىم

سۆلىتىڭدىن ماختانما دوست، ۋىجدانىڭ مۇھىم،
بۇ كۈنلەردە ھەممىدىن بەك ئىنسانىڭ مۇھىم.

ئۇجمە كۆڭۈل شاللاقلاردىن بولمىغىن زىنھار،
ئۆيدىكى پاك قەدىناسىڭ - ھەمراھىڭ مۇھىم.

ھەۋەس قىلما كەتمەك بولۇپ يىراق - يىراققا،
خۇددى ئاتەش ئىللىق ئۆيۈڭ - ماكانىڭ مۇھىم.

ئادەم بولماق ئاسان ئىشتۇر، ئادىمىيلىك تەس،
ھارام راھەت - پاراغەتتىن، ساپايىڭ مۇھىم.

كۈن ئۆتمىگەي بىكارلىقتا ئويۇن قوغلىشىپ،
بەس! ئويۇندىن پەن ئۆگەنمەك، تەكرارىڭ مۇھىم.

ئەۋزەل بىلمە تەرلىمەكنى خەقنىڭ تونىدا،
بولسىمۇ گەر نىمكەش كونا چاپانىڭ مۇھىم.

بىلەلمىدىم «ناخشا» دەيسەن غەيرىي ئاھاڭنى،
بىلسەڭ «ئەجەم»، «راك»، «چەبىيات»، «ئۆزھال» ىڭ مۇھىم.

مودا قوغلاپ ئۆزگەرتمىگىن قاش - كۆز، چېچىڭنى،
ئاناڭ تۇغقان، ئاۋۇالقى نۇر - چىرايىڭ مۇھىم.

بەختىم دېمە ئەيش - ئىشرەت، كەيپى - ساپانى،
ئەل تىلەيدۇ، دۇرۇس مەقسەت - ئىمانىڭ مۇھىم.

نان چىلىما شورپىسىغا كۆكتىكى غازىنىڭ،
ھالال تەردىن ئۆزۈڭ تاپقان ھەمىيانىڭ مۇھىم.

ئۆز تىرىشماي خەقتىن كۈتۈپ باي بولغان نەدە،
ھەر ئىشقا پەم، كۈچ - جاسارەت ئىمكانىڭ مۇھىم.

يالغان گەپلەر

يالغانچىنىڭ ئېغىزىدا پاتمان گەپلەر،
قارغىش تەگكۈر تىللىرىدا چاپقان گەپلەر،
ئىناقسىزلىق ئۇرۇقىنى چاچقان گەپلەر،
پىتنە - پاسات ئېرىقىدا ئاققان گەپلەر،
راستچىللىقنىڭ يوللىرىدىن ئازغان گەپلەر،
سەمىمىيەت كۆشەندىسى يالغان گەپلەر.

قارا رەڭنى ئىزا تارتماي «ئاق» قىلادۇر،
گەپ تارقىتىپ جۈپتى بارنى تاق قىلادۇر.
يوق پاكىتنى شۇم تىلىدا «تەق» قىلادۇر،
مەۋجۇت ئىشنى بىرەمدىلا «يوق» قىلادۇر.
خەققە تۆھمەت ئوقلىرىنى ئاتقان گەپلەر،
سەسكەندۈردى ئەلنى سېسىق يالغان گەپلەر.

يالغان گەپكە خۇمار ئىكەن تېگى پەسلەر،
رەڭ - يالغانسىز بۇ جاھاندا كۈنى تەسلەر.
يالغان بىرلە خەج - تاپاۋەت تېپىپ خەجلەر،
ئەل - يۇرت تىنچ، ئەمىن بولسا كۆڭلى غەشلەر.
رەزگى تىلدىن زەھەر كەبى تامغان گەپلەر،
رەزىللەرگە دەسمايىدۇر يالغان گەپلەر.

ئېگىز دۆڭنى تەپ تارتماستىن «ئويمان» دەيدۇ،
بىر تال كۆچەت كۆرسە «چەكسىز ئورمان» دەيدۇ،

چىل بۆرىنى ماختاپ «ياۋاش پاقلان» دەيدۇ،
دۆتنى دانا، يامانلارنى «ئوبدان» دەيدۇ،
ياخشىلارغا ئورا ـ ھاڭنى قازغان گەپلەر،
شۇ ھۈنەردە جان باقادۇر يالغان گەپلەر.

ئۇندا ئىللەت، نۇقسان پەۋەس، ھېچ دۇرۇس يوق،
تۆھمەت سۆزلەپ كېچە ـ كۈندۈز جىم تۇرۇش يوق،
شەرمەندىلىك ـ سەتچىلىكتىن قايغۇرۇش يوق،
چۈنكى يالغان ـ ساختىلىقتا ئار ـ نومۇس يوق،
ھەر جۈملىسى بەتبۈي ھىدقا تولغان گەپلەر،
ھەسەتخورغا سادىق ھەمراھ يالغان گەپلەر.

پىتنىسىدىن زادى خىجىل بولمايدۇ ئۇ،
پۈرسەت تاپسا ناغرا بولۇپ توۋلايدۇ ئۇ،
مىكروب كەبى بۇلۇڭ ـ پۇچقاق قويمايدۇ ئۇ،
كەيپىياتنى ـ ساپ مۇھىتنى بۇلغايدۇ ئۇ،
بۇگۈن ئىناق جەمئىيەتتە چانغان گەپلەر،
ھالىڭ خاراب، يوقال ئەمدى يالغان گەپلەر!

نائەھلى

گەپ ئاچمىدۇ ۋىجداندىن، ۋىجدانى يوق نائەھلى،
پاكلىق دەيدۇ پاك ئەمەس، ئىنسابى يوق نائەھلى.

«مەندەك دانا يوق» دەيدۇ، پەن - بىلىمدىن گەپ چىقسا،
ئۆز ئۆيىدە يا گېزىت - كىتابى يوق نائەھلى.

سۆز باشلايدۇ ھەرقاچان غۇرۇر، ئىمان، مەۋقەدىن،
شامال قايان، ئۇ شۇيان مەيدانى يوق نائەھلى.

رەستىلەردە ھەمىشە سۆزلەر غەيرەت - مادارىدىن،
جاپا، ئەمگەك، ئىش كەلسە دەرمانى يوق نائەھلى.

ئۆزۈم بولسام، باي بولسام دەيدۇ شىلىپ پۇقرانى،
بىرمۇ ھالال مال - مۈلكى، ھەمىيانى يوق نائەھلى.

تۇزىنى يەپ دېھقانىنىڭ چوغ تارتىدۇ ئۆزىگە،
ئەل - يۇرت بىرلە نەكارى - پەرۋايى يوق نائەھلى.

ئۆز ئەپتىنى پەردازلاپ مىڭ قىلسىمۇ مەككارلىق،
زەررە پاكلىق تارىخى - جەريانى يوق نائەھلى.

كەسپى ھامان چوقۇشتۇر، پىتنە ـ تۆھمەت توقۇشتۇر،
خەققە ئىللەت ئارتىشتا ھېچ ئارى يوق نائەھلى.

دەۋرىم بۇگۈن زىللىشىپ چاندى مۇنداق نابابلار،
ئەمدى بىزنى ئالداشقا ئىمكانى يوق نائەھلى.

ھەسەت

ياخشىلارنىڭ يولىغا ھاڭ - ئورىلار قازغان ھەسەت،
تۆھمىتى - غەيۋەتلىرىنى ناغرا قىپ چالغان ھەسەت.

شان قۇچۇپ ماڭسا بىراۋ، ھەر قەدەم ئىلگىرىلىسە،
كەينىدىن شۇملۇق پىلانلاپ، ئەگىشىپ ماڭغان ھەسەت.

تىكلىسە ئابرۇي - ئىناۋەت، بىرلىرى ئۆز ئەجرىدىن،
دەل بۇ دەم شۇملار تىلىدىن بوپ زەھەر تامغان ھەسەت.

كىم قىلىپ سودا - تىجارەت بولسا باي قاياپ ئىچى،
ئۆزگىلەر دەردكە يولۇقسا، ئارزۇسى قانغان ھەسەت.

تۇرغۇسى كەلمەيدۇ جىمجىت، بولسا يۇرت ئەمىنلىكى،
ئۆم - ئىناقلىق باغلىرىغا، زاغ بولۇپ قونغان ھەسەت.

ئىت كەبى كارۋانغا ھاۋشىپ ئۆتمىكى ئادەتىمكىن،
پەيلى شۇملار كۆڭلىدە جاي - چاڭگىنى تىزغان ھەسەت.

پىتنە - تۆھمەت، مەردنى مەنزىل يولىدىن توسقان قاچان،
ئەمدى توختات غەيۋىتىڭنى لەنەتكە قالغان ھەسەت.

خالي

ياشايمەن بىر ئۆمۈر يالغاندىن خالي،
زاغلارنى بۈلبۈل دەپ ماختاشتىن خالي.
ياخشىغا تۆھمەتلەر چاپلاشتىن خالي،
ئۆزگىگە ئاداۋەت ساقلاشتىن خالي.

دوستلارغا تەقدىمدۇر مۇڭلۇق كۈي - سازىم،
ئەل - يۇرتقا قىلىمەن ئېگىلىپ تەزىم.
چۈنكى مەن خەلقىمگە ئاددىي مۇلازىم،
رىشتىمنى نەپلەرگە باغلاشتىن خالي.

ئۆزگىلەر شان قۇچسا مەنمۇ خۇش بولۇپ،
كەتمەننى چاپمەن ياندا قوش بولۇپ.
كەتمەيمەن ھەسەتتىن ئىگراپ - تولغىنىپ،
چۈنكى مەن ھۈۋقۇشتەك سايراشتىن خالي.

بىراۋلار ماختىسا كۈلۈپ ئالچاڭشىپ،
كەتمەيمەن تەنبىھتىن چىچاڭشىپ - كاڭشىپ.
شامالنىڭ شەپىسى كەلمەستە لىڭشىپ،
شەيتانىنىڭ دېپىغا ئويناشتىن خالي.

ھەقلىقمەن سۆزلەشتە پاكلىق بابىدا،
ناپاكلىق چەيلىنەر دەۋرىم چاقىدا.

جاپادا ئالدىمەن، نەپتە ئارقىدا،
ھارامدىن قورساقنى توقلاشتىن خالىي.

بولسىكەن ھەركىمدە كەمتەرلىك سۈپەت،
بۇ يولدىن ئازمايمەن - ئازمايمەن پەقەت.
كەمتەرلىك شوئارىم، ئەبەدتىن ئەبەد،
مەنمەنلىك يولىدا چامداشتىن خالىي.

مەن دەيمەن يۈرتۈمدا بولسا ئىناقلىق،
ئىناق يۈرت چېھرىدە چاقنار خۇشاللىق.
خۇشال يۈرت ئىلكىدە ئادەم چىرايلىق،
شۇڭا مەن غەيۋەتلەر چاياشتىن خالىي.

خەقلەرگە بويۇنداپ ھېرىپ كەتمەيمەن،
ئۆزگىدىن ئەيىبنى قېزىپ كەتمەيمەن.
مەقسەتكە يېتەلمەي قېرىپ كەتمەيمەن،
مەن بولغاچ ئاغرىنىش - ۋايساشتىن خالىي.

بەك ئىزا تارتاتتىم «مەن» دەپ يېزىشتىن،
ئۆزۈمنى پەردازلاپ مىسرا تىزىشتىن.
بۇ قېتىم دەپ سالدىم بىرئاز قىزىشتىن،
كەچۈر دوست، ئۆزۈمنى داڭلاشتىن خالىي.

شۇم ئېغىز

پىتنە ـ پاسات، غەيۋەتكە كۆنۈپ كەتكەن شۇم ئېغىز،
شۇم خەۋەردىن كالچىيىپ كۈلۈپ كەتكەن شۇم ئېغىز.

ئۆي ـ ئۆيلەردىن كۆڭۈلسىز ياماڼ خەۋەر تىڭتىڭلاپ،
كېچە ـ كۈندۈز كوچىدا يۈرۈپ كەتكەن شۇم ئېغىز.

شۇنچە ئىزدەپ بىرەر كۇن، چىقماي قالسا شۇم خەۋەر،
خاپىلىقتىن قاپاقنى تۇرۇپ كەتكەن شۇم ئېغىز.

زەرەر يەتسە تونۇشى ياكى قوشنا، تۇغقانغا،
«خۇش خەۋەر» دەپ پەيزىنى سۈرۈپ كەتكەن شۇم ئېغىز.

كۆڭۈلسىز گەپ ـ پىتنىدىن تاپسا ئەگەر بىر جۈملە،
بىرسى مىڭ بوپ تىلىدىن ئۇنۈپ كەتكەن شۇم ئېغىز.

ھەتتا دوستى ئاغرىقتىن يېتىپ قالسا بالنېستتا،
ئىچ ـ ئىچىدىن خەۋپ ـ خەتەر، كۈتۈپ كەتكەن شۇم ئېغىز.

كىمكى قۇچسا شان ـ زەپەر، تاپسا ھۆرمەت ئەل ئارا،
رەڭگى تامدەك تاتىرىپ ئۆڭۈپ كەتكەن شۇم ئېغىز.

ئۆز ئەپتىنى پەردازلاپ «ۋىجدانلىق مەن» دەپ يۈرۈپ،
يۇندىسىدا پەسلىكىنىڭ ئۇزۇپ كەتكەن شۇم ئېغىز.

تەنبىھ قىلىپ ئاقىللار «ئېغىزىڭنى يۇم» دېسە،
قىلمىشىغا تەن ئالماي، مۆڭگۈپ كەتكەن شۇم ئېغىز.

تىكەن تېرىپ تىلىدا تاپقان ماجىرا - رەنجىنى،
تاتلىق پىشقان مېۋىنى دەپ شۇمۇپ كەتكەن شۇم ئېغىز.

ئىناق - ئىجىل جەمئىيەت قۇرايلى بىز دەۋاتساق،
ئىناقلىققا ئەجەب ئۆچ بولۇپ كەتكەن شۇم ئېغىز.

«ئىت قارغىسا پىت ئۆلمەس» توختات قارغىش - شۇملۇقنى،
ئەل قەلبىدىن مەڭگۈلۈك ئۆچۈپ كەتكەن شۇم ئېغىز.

ئۇمىدىم

جۇدەمدىكىن بەزىلەر، خەقنى تىللاپ يۈرمىسە،
كۈندە توقۇپ بىر تۆھمەت، ئەرزنى يوللاپ يۈرمىسە.

ھاسىل بولماي قالارمۇ، شۇنداقلارنىڭ مۇرادى،
ئەتراپىدىن - ھەممىدىن رەنجىپ - قاقشاپ يۈرمىسە.

تاپالماسمۇ زادىلا بۇ جاھاندىن رىزقىنى،
كۆز ئالايتىپ پۇقراغا، «چوڭ»نى ماختاپ يۈرمىسە.

تاسكال چىقىپ قالارمۇ ياكى رەزگى تىلىغا،
تىنىم تاپماي كۈسۈرلاپ غەيۋەت چاينىاپ يۈرمىسە.

قالامدىكىن تارتىشىپ پۇت - قولىنىڭ پەيلىرى،
پىتنە - ھەسەت يولىدا دائىم چامداپ يۈرمىسە.

ياتقۇزمامدۇ شەيتىنى، سۈرئەت يەنە ئاستا دەپ،
ھەتتا بەزى غەيۋەتنى تېلېفونلاپ يۈرمىسە.

قارا بېسىپ تۇنلەردە، كەلمەمدىكىن ئۇيقۇسى،
بىر كىملەرگە ئاداۋەت، خەنجەر ساقلاپ يۈرمىسە.

قۇرايلى بىز دەۋاتساق ئەمدى ئىناق جەمئىيەت،
ئۇمىدىم: شور تومشۇقلار، يۇرتنى قىغلاپ يۈرمىسە!

كۆرگۈم يوق

ھەيلە ـ مىكىر ئىشلەتكەن ياراملىرنى كۆرگۈم يوق،
تىلى تاتلىق، پەيلى شۇم، ئادەملەرنى كۆرگۈم يوق.

كۆرگۈم يوقلار قاتناشقان مول زىياپەت ـ كاتتا توي،
نەغمە ـ مەشرەپ ھەتتاكى ئايەملەرنى كۆرگۈم يوق.

خەلقىم بەرگەن ھوقۇقنى، ئۆز نەپسىگە ئىشلىتىپ،
ئەل ـ ئاۋامنى قاقشاتقان، نامەردلەرنى كۆرگۈم يوق.

ئاجىزلارغا ھۇرپىيىپ، چوڭاملارغا پۇكلىنىپ،
تاپقان ھۇزۇر ـ پاراغەت، راھەتلەرنى كۆرگۈم يوق.

مەمەدانلىق، كاززاپلىق، شەكىلۋازلىق ـ رەڭۋازلىق،
شەيتانلىقتىن ئىبرىشكەن، ئامەتلەرنى كۆرگۈم يوق.

كىم كۈلمەيدۇ ئات تۇرۇپ، تۈلكە ئۈتسا بەيگىدە،
نەيرەڭلەردىن نەپ ئالغان، ناكەسلەرنى كۆرگۈم يوق.

ساختىپەزلەر ـ مەككارلار، يۈرتقا چۈشكەن مىتىدۇر،
بۇ ئۆمرۈمدە مۇشۇنداق ئاپەتلەرنى كۆرگۈم يوق.

سىڭلىم

ئەجەب نازۇك ساق ئىندىك يۈزى تۆۋەن پاك سىڭلىم،
بۇگۈن چەتنەپ كەتتىڭمۇ، يامان يولدىن قايت سىڭلىم.
ئىزدەپ ئەجداد روھىدىن، ئۆز - ئۆزۈڭنى تاپ سىڭلىم،
بىشەملىكتىن قاچ سىڭلىم، كىندىكىڭنى ياپ سىڭلىم.

دۇمبەڭنىمۇ ياپمىغان چاپىنىڭدىن ھەيرانمەن،
توۋا، مۇنداق چەڭمەكنى تاپقىنىڭدىن ھەيرانمەن.
رەستىلەردە شۇ پېتى ماڭغىنىڭدىن ھەيرانمەن،
كىر - ئىللەتتىن قاچ سىڭلىم، كىندىكىڭنى ياپ سىڭلىم.

ئۇسسۇل كۆردۈم بىر تويدا، شۇمۇ سەنئەت، ئۇسسۇلمۇ،
كىندىك، ساغرا تولغايسەن، بۇ چۇشۇمۇ - ئوڭۇمۇ.
دوراش خەقنى مايمۇندىن ساقا قالغان ئۇدۇمۇ،
بولما يۈزى داپ سىڭلىم، كىندىكىڭنى ياپ سىڭلىم.

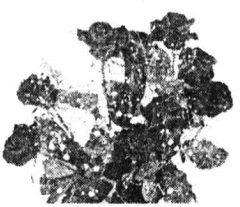
داغ تېگىپتۇ ئاھ! ئىسىت، تولۇن ئايدەك ھۆسنۈڭگە،
ئاشكارىلىق كىندىكتىن، كېڭىيىپتۇ كۆكسۈڭگە.
نەپرەت بىلەن قارايدۇ، شۇڭا ھەركىم ئەپتىڭگە،
غەيرىي مىجەز كاج سىڭلىم، كىندىكىڭنى ياپ سىڭلىم.

ئۇستىباشلاردا تاڭ قويغان، بۇ جاھاننى ئەجدادىڭ،
بىلەلمىسەڭ ئەي قىزچاق، شۇ ئۇستىباش زىننىتىڭ.

ئۇنىڭ بىلەن جەلپكار سېنىڭ سېھرىڭ - قىممىتىڭ،
بولغىن سۈتتەك ئاق سۈزۈلۈم، كىندىكىڭنى ياپ سۈزۈلۈم.

ياريشاتتى ئەجەبمۇ كۆڭلەك كىيىسەڭ ئەتلەستىن،
داداڭ - ئاناڭ شادلىنار يېنىڭدىن ھېچ كەتمەستىن.
(خۇددى بەھرى ئالغاندەك چىن - ھەقىقىي سەنئەتتىن)
شۇ داداڭغا باق سۈزۈلۈم، كىندىكىڭنى ياپ سۈزۈلۈم.

شەرم - ھايانى، ئەخلاقنى مەڭگۈ ھەمراھ يار تۇتساڭ،
پەن - بىلىمنى ئىگىلەپ، ھەر ئىشىڭدا شان قۇچساڭ.
پېشانەڭگە خاسلىقتىن، ئەنئەنىدىن گۈل قىسساڭ،
ئاندىن بىزگە باب سۈزۈلۈم، كىندىكىڭنى ياپ سۈزۈلۈم.

ھەسەتخورلار ئەجەبكەن

شەرەپ قۇچساڭ بىرسىنىڭ زۇۋانلىرى ئۆچەركەن،
ئېچىشامدۇ بىر يېرى بەك تولغىنىپ كېتەركەن.
نەچچە كېچە ئۇخلىماي چەكسىز ئازاب چېكەركەن،
شۇنداقلارنى ئۇچراتتىم، ھەسەتخورلار ئەجەبكەن.

يۈرۈيدىكەن كوچىدا، خەقنى تىللاپ گىدىيىپ،
بالا كەلسە بېشىڭغا، ھال سوراركەن ھەجىيىپ.
ئەگەر ئىشىڭ ئوڭ بولسا، كېتەر ئىچى سىيرىلىپ،
توۋا دەيمەن مىڭ توۋا، ھەسەتخورلار ئەجەبكەن.

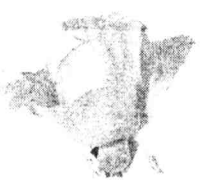
كۆرمەس بۇلۇت ئىسىنى، يۇندىسىنى ياكى ئىت،
يانچۇقىدىن نەپ چىقماس، يامانلايدۇ بۇرگە - پىت.
خەق چاقىرسا مېھمانىنى «تەخسىكەشكەن ئاجايىپ»
دەپ تارقىتار بىر پىتنە، ھەسەتخورلار ئەجەبكەن.

تىرىشقانلار پۇل تاپسا ئۇ تولغىنىپ سانارکەن،
ئاللىكىملەر يۇز تاپسا، دەردكە ئىچى تولاركەن.
بىر كىم بىلەن ئەپ ئۆتسە، شۇ كۈن ئاڭا ھارامكەن،
ھامان كۆڭلى بىئارام، ھەسەتخورلار ئەجەبكەن.

ھەربىر جۈملە سۆزىدىن، كۆرەلمەسلىك پۇرايدۇ،
ھۆرمەت تاپسا بىراۋلار، سەت ئالىيىپ قارايدۇ.

مۇنداقلارنىڭ ھاياتى، ھەسەت بىلەن خورايدۇ،
نەزىرى تار، كۆز كىچىك، ھەسەتخورلار ئەجەبكەن.

ئۆز ئۆيىدە - ئىلكىدە قىلار ئىشى يوقمىكىن،
تاپسا قۇسۇر بىراۋدىن ئاندىن كۆڭلى خۇشمىكىن.
دەل مۇشۇنداق ئادەملەر باشقا بىر گېھن - سورتمىكىن،
لەنەت ئۆتكەن ئۆمرىگە، ھەسەتخورلار ئەجەبكەن.

كەينىمدىكى غەيۋەتلەر

پەرۋايىم يوق ئارتىلسا، ماڭا يالغان تۆھمەتلەر،
تۆھمەت بىلەن خۇش قىلۇر، ئۆز كۆڭلىنى ئەخمەقلەر،
سازىم چىقسۇن ئەۋجىگە، مەرغۇللىتاي زەخمەكلەر،
مەيلى قۇتراپ كەتسىمۇ كەينىمدىكى غەيۋەتلەر.

مەرد ئوغلانغا سەت قارار ھەسەتخورنىڭ كۆزلىرى،
ئېغىزىدىن بۇس چىقار، زەھەرخەندە سۆزلىرى.
قارا چاپلاپ ياخشىغا قىزارمايدۇ يۈزلىرى،
يازدىم ھەجۋي مۆڭسىمۇ، كەينىمدىكى غەيۋەتلەر.

شوخ ناخشامنى ياڭرىتاي، بولۇپ دەۋرىم بۇلبۇلى،
بۇ ھەسەتنى تېخىمۇ ئازابلاشنىڭ بىر يولى.
كەملەپ كەتمەس پېقىرنىڭ ئەلگە تۆھپە ـ ھوسۇلى،
ئېغىزىدىن قىغ تۆكسىمۇ، كەينىمدىكى غەيۋەتلەر.

ئاتتىم نەپرەت ئوقىنى، تەگسۇن بېرىپ ھەسەتكە،
ئىجادىمدىن گۈل تىزىپ، تۇتتۇم ئەلگە ـ ۋەتەنگە.
شۇنچە قەتئىي ئىشەنچىم، ئۇمىدىم بار ئەتەمگە،
دائىم غاجاپ يۈرسىمۇ، كەينىمدىكى غەيۋەتلەر.

تۆھمەتلەردىن تىككەن تون ماس كەلمەيدۇ بويۇمغا،
پۇكتۇرەلمەس قەدىمنى، زەي تەپمەيدۇ ئۇلۇمغا.

يەتكۈزەلمەس ھېچ تەسىر، ھەتتا بىر تال مويۇمغا،
قانچە سېسىق بولسىمۇ كەينىمدىكى غەيۋەتلەر.

مېۋىسى خىل دەرەخكە بەرھەق ئاتقان چالما كۆپ،
داڭگال تەگكەن شاخلاردا توۋا يەنە ئالما كۆپ،
ھەق سۆزلۈكنىڭ يولىدا يوشۇرۇن قەست - قازما كۆپ،
دادىل ماڭدىم توسسىمۇ كەينىمدىكى غەيۋەتلەر.

راستتۇر كۈيلەپ پاكلىقنى قولغا قەلەم ئالغىنىم،
رەزىللىككە - پەسلىككە، ئوت ئاچقىنىم - يازغىنىم.
يامان ئىللەت، خاھىشقا مەڭگۈ تېگەر بازغىنىم،
ماڭا قاپاق تۇرسىمۇ، كەينىمدىكى غەيۋەتلەر.

قۇرايلى بىز دەۋاتساق، بۇگۈن ئىناق جەمئىيەت،
تۈگەتمەيدۇ بەزىلەر ئورۇنسىز غۇم - زىددىيەت.
توختىمايدۇ ساتىرام، يوقالمىسا بۇ ئىللەت،
چىدىمايۋ قان قۇسسىمۇ، كەينىمدىكى غەيۋەتلەر.

ئىت ۋە چىنار

چىنارنىڭ تۈۋىدە ياتار لالما ئىت،
سايىسى، سالقىنى ئۇنىڭغا يارىپ،
ئېلىپ شۇ ھۇزۇرنى تىنمايدۇ يەنە،
بىر ئۆمۈر چىنارغا - ئېگىزگە قاۋاپ.

يامىشىپ چىقالماي چىنارغا ھەر دەم،
ئازابتىن ئىڭرايدۇ، ئۇخلىماي ھاۋشىپ.
ھالىدىن كېتىپمۇ بويلاش نېمە ئۇ،
قالىدۇ بەربىر تىلىنى تامشىپ.

شاخلايدۇ كۈنسېرى چىنار ياپيېشىل،
قېرى ئىت قاۋىسا پەرۋايى پەلەك.
قاۋاشكەن ئۆلگىچە ئىتنىڭ قىسمىتى،
يوق ئاڭا ھېچ چارە بۇنىڭدىن بۆلەك.

بوي - بەستى ئېگىزلەپ تاقىشار كۆككە،
قېرى ئىت كۈنى - تۈن قاۋىغانسېرى.
خىرقىرار ئۈنلىرى پۈتۈپمۇ يەنە،
بۇ چىنار ئەل - يۇرتقا يارىغانسېرى.

ئىتنىڭ شۇ بۇلۇڭدا ياتقىنى - ياتقان،
چىنارغا بويۇنداپ ھۇۋلاپ تۇگۈلۈپ.
ئوغۇتقا ئايلىنار ئاخىرى بىر كۈن،
چىنارنىڭ ئاستىدا قاۋاپ - كۆمۈلۈپ.

مەن شۇنداق شائىر

«قانداق شائىر؟» دەپسىز مېنى، خېلى ئۇبدانمەن،
پەرق ئېتىپ ئاق - قارىنى بەكمۇ ئىلغايمەن.
يۇرتقا بەربكەت، ئەلگە خۇشلۇق، ئامەت، نۇر تىلەپ،
ئاپتاپ توسقان تام ئۇلىنى چوڭقۇر كولايمەن.

جان تەسەددۇق قىلسا ھەر كىم ۋەتەن، ئەل ئۈچۈن،
داستان قىلىپ شەۋكىتىنى يېزىپ كۆيلەيمەن.
ئەل يۈكىنى ھارۋىسىغا بېسىپ ماڭغانىنىڭ،
ئېتى بولۇپ قۇم - پاتقاقتا كۆچەپ سۆرەيمەن.

ھەققانىيەت مەيدانىدا ئۆلسەممۇ مەيلى،
خۇشامەتنىڭ كۆڭرۈكىدە پەقەت ماڭمايمەن.
«تەڭ سېلىنغان داستىخان»نى ئىگىلىسە كىم،
ئاچ كۆزلۈكنى قىلىپ ھەجۋي قاتتىق ساۋايمەن.

«تىلى ھەسەل، دىلى زەھەر» مەككارنى كۆرسەم،
نەزمەمنى تىغ - نەيزە قىلىپ ئامان قويمايمەن.
ئەمما سېخىي، كۆڭلى دەريا مەردانە بولسا،
مەن تەۋرەنمەس جېنىم بىلەن مەڭگۈ قوغدايمەن.

پىخسىق

بىر گىرى - پىخسىق خۇيىدىن مەن بەرەي شېئىرىي خەۋەر،
كۇلكىسى قىستار كىشىنىڭ، تۇتمىسا ئۆزىنى ئەگەر.
قەھرىمۇ ئۆرلەيدۇ ھەتتا ناگاھان يوللاردا ئۇ،
ئۇچرىسا جۇل - جۇل كىيىملىك، ئەسلىدە باي قەلەندەر.

ئاشلىقى قازناقتا تەلدۇر، مايلىرى تۇڭ - تۇڭ بىلەن،
تۇرسىمۇ ئاياپ يېمەستىن گاھى توق، گاھ ئاچ يۇرەر.
يۇمشىتار مەنتەڭدە زاغرا گەنزىگە پات - پات كىرىپ،
ئۆزى يېمەي بۇغداينى ساقلاپ قازنىقىدا مىتە يەر.

سەمرىگەن تۆت - بەش كالا - ئۇي، قويلىرى قوتاندا لىق،
ئۆلسە ئۇ ھارام ئۆلۈركى يىل بويى گۆشسىز ئۆتەر.
تەكچىدە تورۇسقا يەتكەن يوتقىنى دۇخاۋىدىن،
ئاستىدا يىرتىق پالاستۇر، بىر جەندىگە يۆگىنەر.

باشقىلار چاقىرسا تۆرده، ئۆز ئۆيى مېھمانغا سۇس،
تاپسا ئۇ بىكار غەنىيمەت، داستىخاننى سۇپۇرەر.
بىر ئۇلۇغ پەرمان جاراڭلاپ «توق، پاراۋان، شاد ياشاڭ -
باي بولۇڭ» دەپ تۇرسا تەكرار كونا پايپاقنى سۆرەر.

قۇلۇپلاپ پەرزەنت گېلىنى، چىڭ تۇتۇپ ئوقەت يىغىپ،
كۆمىدى ئۇ پىنھانغا پۇلنى ئەدىپىن چاشقان بېرەر.
ئىقتىساد قىلماقمۇ لازىم، يولى بار ئەمما ئۇنىڭ،
ياخشى يەپ تېنىنى ئاسراپ ئۆتمىسە بىر كۇن ئۆلەر.

قەبرە

قەبرىستانلىقتىن ئۆتسەم ھەر قېتىم،
يوغان گۈمبەزگە قاراپ ماڭمەن.
كىمنىڭ خاتىرە مۇنارىسى بۇ،
بۇۋامدىن پات - پات سوراپ قالمەن.

بۇۋام تۈگۈل مەھەللە - جامائەت،
ھېچكىم بىلمىدى تەكتىدە كىم بار.
تېخى نەسىھەت قىلمىدۇ مومام،
يېقىن تۇرماڭلار ئۇنىڭدا جىن بار.

قەبرىسى مەزمۇت تۇرۇپتۇ بىراق،
يادلىماس ھېچكىم ئىزسىز ئۆتكەننى.
تامچىغا ئاپىرىن ئېيتىپ جامائەت،
ئەسلىشەلمىدى كىمنى كۆمگەننى.

ئەجىرسىزنى ئەل ئۇنتۇيدۇ شۇنداق،
قەبرە - مۇنارى كۆككە يەتسىمۇ.
تۆھپىسى بارنىڭ ئۆچمەيدۇ نامى،
تۇپراقتا كۆمۈپ تۇزلىۋەتسىمۇ.

ئادەم

ئادەم - ئاجايىپ مۇجمەل نەرسە ئۇ،
يۈرەكنى يېرىپ كۆرگىلى بولماس.
رەڭگىگە ئون يىل قاراپ تۇرساڭمۇ،
كۆڭلىدىكىنى بىلگىلى بولماس.

بەزەن كىشىگە قىلساڭ ياخشىلىق،
كېلىدۇ ئۇندىن يامانلىق ساڭا.
دوزاخ ئوتىدىن تارتىۋالساڭمۇ،
ھەتتا تىلىمەس ئامانلىق ساڭا.

دەپتىكەن چوڭلار: «ھايۋاننى باقساڭ،
ئېغىز - بۇرنۇڭنى ماي قىلىدۇ» دەپ.
«ئادەمنى باقساڭ ئۇنىڭ ئەكسىچە،
باش - كۆزلىرىڭنى قان قىلىدۇ» دەپ.

شۇنداق ۋەسىيەت قالدۇرۇپ كەتكەن،
ئەجدادلار روھى - قەدىرگە يەتتىم.
ۋاپاغا جاپا قىلغان ئىنسانىنىڭ،
يېنىدىن يىراق - يىراققا كەتتىم.

ئىغۋا ئامبىرى

كوچىلاردا يالغۇز يۈرسەك «تەنھاكەن» دەيدۇ،
لايىق ئىزدەپ تاپالمىغان سەپراكەن دەيدۇ.
قىز - يىگىتلەر بىرگە ماڭسا سەت كۆزدە قاراپ،
«ئەدەپ - ئەخلاق، ھاياسى يوق بالىكەن» دەيدۇ.

دوست - ئاغىنە تۇتماي ئۆتسەك «ساراڭكەن» دەيدۇ،
«يالغۇزلۇقنى خالايدىغان بوشاڭكەن» دەيدۇ.
ئەل - ئاغىنە، بۇرادەرلىك بولساك ئەگەردە،
«ئاغىنەڭنىڭ جۈپتى سېنىڭ ئاشناڭكەن» دەيدۇ.

ئاز گەپ قىلساك «بىر مۆرىمەس - كەم سۆزكەن» دەيدۇ،
جىق گەپ قىلساك - شوخراق يۈرسەك «داپ يۇزكەن» دەيدۇ.
بەتخەجلىكتىن خالىي يۈرسەك لەقمىك «پىخسىق»،
جىق يەپ - ئىچىپ پۇل خەجلىسەك «ئاچ كۆزكەن» دەيدۇ.

كىيىمىڭگە توپا قونسا «مەينەت تاز» دەيدۇ،
يۇيۇپ پاكىز كىيسەك ئۇنى «سۆلەتۇاز» دەيدۇ.
بەزى بىرلەر بارکى شۇنداق ئىغۋا ئامبىرى،
ئاقنى «قارا»، دۆڭنى «ئويمان»، قىشنى «ياز» دەيدۇ.

گەپ توشۇمچى

بىر كىشى بار مەھەللىدە «ھارۋىكەشتۇر» لەقەمى،
گەپ - سۆز توشۇپ لاقىلداپ تالمىدى پۇت - تېقمى.

گەپ قولتۇقلاپ يۈگرەيدۇ مەنزىلسىز شۇم قۇيۇندەك،
خالىي جايغا ئېغىلدىن مىكروب توشۇغان چۈنىدەك.

گەپ سودىسى سالادا گويا كاززاپ بېدىكتەك،
يۈگرەر نەدە نەپ بولسا سۆڭەك تاپقان گىدىكتەك.

گەپ مارايدۇ ھەمىشە خەقنىڭ ئىشىك - رامىدىن،
قېلىشمايدۇ خۇي - پەيلى يۇندىخور ئىت لالمىدىن.

مۆلچەرلەيدۇ ئاجايىپ گەپ توشۇشنىڭ پەيتىنى،
چۈڭۇپ بېرەر ئاۋۇتقا، مولداۋۇتنىڭ ئەپتىنى.

يالغان دوستلۇق بىلدۈرۈپ كۈلدۈرىدۇ ئەمەتنى،
«غەيۋەت قىلدى ماموت» دەپ كۆپتۈرىدۇ مەمەتنى.

خالىس يۈرگەن سەمەتنى، يامانلىتىپ راخماندىن،
نۇرىگۈلنى سادىققا، چېقىشتۇرار يالغاندىن.

پىتىنسىز ۋە غەيۋەتسىز ئۆتمەس كۈنى - تۈنى ھەم،
كېلەلمەيدۇ كوت - كوتتا ھازاۋۇلدىن يۈزى تەڭ.

خالىي ئەمەس دوستلارمۇ شۈڭا رەنجىش - جېدەلدىن،
ساقىيارگىن قاچان ئۇ، مۇنداق نىجىس كېسەلدىن.

بېرەي تەكلىپ ئەي ئىنسان: گەپ توشۈشنى تۈگەتكىن،
بۇ رەزىللىك ئورنىغا ھۈنەر - كەسىپ ئۆگەنگىن.

باشلىقنىڭ دوستى

بۇ ئالەم بەزىگە جەننىتى رىزۋان،
بەزىگە رەھىمسىز «ئاپەت» ئالەمدۇر.
باي بولسۇن ۋە نامرات پۇقرا يا باشلىق،
ھەممىسى ئەسلىدە ئوخشاش ئادەمدۇر.

بۇ ھەقنى بىر دوستۇم بىلمەمدىكىن تاڭ،
ھەمىشە دوست بولۇر نامۇ ئەمەلگە.
كىم بولسا ھوقۇقدار، سايلانسا باش بوپ،
ئەتىسى دوستلۇقتىن بېرىدۇ بەلگە.

ھوقۇقتىن يۆتكىلىش، چۈشۈش شەپىسى،
سېزىلگەن كېچىدە يۆتكىلىپ پەدە.
كونىدىن دوستلۇقنى ئۈزىدۇ دەرھال،
يېڭىغا يېقىنلاپ بىلدۈرۈپ ۋەدە.

ئۇنىڭغا نەپ بەرگەچ بۇ «ئامەت» يولى،
ئەجەبمۇ بۇلغىدى ۋىجدان نەپسىنى.
ياخشىلار بۇرۇنلا نەپرەتكە كۆمگەن،
شۇ دوستىنىڭ تۇتقان بۇ رەزىل كەسپىنى.

ئۆزىگە دوست ئەمەس، ئەمىلىگە دوست،
ئىكەننى چۈشكەندە بىلدى ـ كونىسى.
يېقىندا تونۇشقان مۇشۇ «سادىق»نى،
بىلىدى باشلىقنىڭ ئەمدى يېڭىسى.

بىر شائىرغا

شائىرلىقنى بەك قىلىپ تۇرىسىز،
ھەجۋىي شېئىر - قوشاق يېزىپ تۇرىسىز.
ساتىرا دەيسىز ياكى بىر تەنقىد،
ئۆزگىدىن ئەيىب قېزىپ تۇرىسىز.

بىرسىنى «مەينەت» دەيسىز يازىسىز،
زەررىچە ئىشنى چوڭ قىپ يايىسىز.
بىراق ئۆزىڭىز ئاق سىيامبۇنى،
قارا كۇنجۇرە قىلىپ ياپىسىز.

ئۇرۇشقاق دەيسىز باشقا بىراۋنى،
بىراق ئېرىمەس يۇزدىن چاقىڭىز.
قان داغلىرىدىن خالىي ئەمەسكەن،
گاھىدا كۆڭلەك ھەتتا ياقىڭىز.

تاماكا كېسەل مەنبەسى دەيسىز،
ھەر بىر سائەتتە بىر قاپ چېكىسىز.
سۆكۈپ ھاراقنى قاۋاقتىن كەتمەي،
ئاچچىق دېمەستىن ئىچىپ كېتىسىز.

شائىرلىقنى بەك قىلىپ تۇرىسىز،
ھەجۋىي شېئىر - قوشاق يېزىپ تۇرىسىز.
ئەپتىڭىزنى تۇزلىسىڭىز ئاندىن،
گېپىي ئۆتكۈدەك شائىر بولىسىز.

بىلگىن

ھەقىقىي دوستىنى بىلمەكچى بولساڭ،
سىنى پىشكەللىك باسقاندا بىلگىن.
بېشىڭغا چۈشۈپ بىر يامان كۈلپەت،
كېسەلدە، غەمدە ياتقاندا بىلگىن.

ھەقىقىي دوستىنى بىلمەكچى بولساڭ،
مۇشكۈل سەپەردە - داۋاندا بىلگىن.
جاڭگالدا، تاغدا، تومۇردا، تۈندە،
جۈدۈن - چاپقۇن، چۆل - بوراندا بىلگىن.

ھەقىقىي دوستىنى بىلمەكچى بولساڭ،
ئامەت - بەرىكىتىڭ قاچقاندا بىلگىن.
غورىگىل تۇرمۇش دەستى ئۆيۈڭدە،
ئۇچ ۋاخ ئۇماچنى چالغاندا بىلگىن.

ھەقىقىي دوستىنى بىلمەكچى بولساڭ،
چېچىڭغا قىرو قونغاندا بىلگىن.
رومكىنى تاشلاپ سورۇندىن قېلىپ،
كەيپىتىن خالىي بولغاندا بىلگىن.

ھەقىقىي دوستىنى بىلمەكچى بولساڭ،
ئەمگەكتىن، كۈچتىن قالغاندا بىلگىن.
مەنسەپتىن چۈشۈپ بولغاندا پۇقرا،
دوستۇڭ زادى كىم پەگاھتا بىلگىن.

باي دوستۇم

سودا ـ سېتىق قاتارغا كىرىپ كەتتى دەپ،
ئاڭلىدىم مەن بىر دوستۇمنى بېيىپ كەتتى دەپ.
ئاتايىن بىر زىيارەتكە باردىم ئۆيىگە،
مالۇ دۇنيا، پۇل ـ پىچەككە تىنىپ كەتتى دەپ.

دەرۋەقە ئۇ ھاللىنىپتۇ، باي بوپتۇ قالتىس،
كۆرۈشتۇم مەن، قۇچاقلاشتىم ياغدۇرۇپ ئالقىش.
يېڭى ئۆيىمۇ سېلىۋاپتۇ يولنىڭ بويىغا،
بېتون بىلەن پۈتتۈرۈپتۇ يوق ئىكەن خام خىش.

شېئىر يازدىم باي دوستۇمنىڭ ئاتاپ شەنىگە،
ئاپىرىن دېدىم، چېۋەرلىكى ھەم پەمىگە.
باي بوپتۇ ـ يۇ، مەينەت بايدىن بوپ قاپتۇ بىراق،
بۇ نۇقساننى سالغۇم كەلدى دوستۇم سەمىگە.

پېشايۋانلىق ھويلىسىدا يۇلغۇن ـ خەشەكلەر،
قالايمىقان تاشلىنىپتۇ تۆمۈر ـ تەسەكلەر.
قوي ـ كالىدىن بورداپتۇ جىق، قوتان تۈرۈپمۇ ـ
سەيناسىدا چېچىلغان ئوت، سامان ـ سۇخەتلەر.

يېڭى تامغا قېقىپتۇ مىخ، ياغاچتىن قوزۇق،
ئاڭا مەھكەم ئېسىپتۇ ھەم بىر خۇرجۇن ئوزۇق.

تاۋار كۆرپە، ماموق ياستۇق، دۇخاۋا يوتقان،
تىزىلماپتۇ رەتلىككىنە، تۇرۇپتۇ چۈۋۈق.

قورۇسى بەك قاملىشىپتۇ، ھەممىسى تەلكەن،
جايلاشتۇرسا ھەر نەرسىنىڭ ئۆز ئورنى باركەن.
قويۇلماپتۇ لېكىن ئوقەت جايى - جايىغا،
قازىنقى بوش، سامانلىق چوڭ، ئامبىرى كەڭكەن.

ئۇنۇمى يوق يۈگۈرگەكتىن لايغەزەل ياخشى،
پىخسىق بايدىن مەدەنىيراق كەمبەغەل ياخشى.
پۇلغا قوشۇپ ئاڭلىق كەلسە ھەقسىزلىك ياخشى،
ئەگەر ئۇنداق بولمىسا باي بىر مەھەل ياخشى.

دوست - يارەن

بىر قارار مەنسەپ تۇتۇپتىم، قالتىس كۆپەيدى دوست - يارەن،
ياغدۇرۇپ ئالقىش مۇبارەك، كۆككە كۆتۈردى دوست - يارەن.

تەنتەنە قىلدى ئاجايىپ، باشلاندى كاتتا چاي بېرىش،
بەك يېقىن ئاۋۇالقى دوستىنى، رەتتىن ئۆچۈردى دوست - يارەن.

ماختىشىپ ھەر بىرسى مىڭلاپ، تامغۇزدى تىللار شەربىتى،
ئىلگىرى باش بولسا كىملەر، تىللاپ تۆكۈردى دوست - يارەن.

«سەن ئۆزۈڭ ئامبال سۈپەتتە، تۇرغان ماكانىڭ كونا» دەپ،
قولمۇقول يارەمدە دەرھال ئۆينى كۆچۈردى دوست - يارەن.

ئامىتىم قاچتى توساتتىن، يوقلاشقا كەلمەس ھېچكىشى،
(كۆپلىرى ئەمدى زۇكامداپ، قاتتىق يۆتەلدى دوست - يارەن).

دوستلىرىڭ قانچە دېگەنگە بەرمە ساناقنى ئالدىراپ،
ئىككى كۈن ئۆتمەي تۇرۇپلا، جىقلا كېمەيدى دوست - يارەن.

دەيمەن

گۈزەل سەھرا سېنىڭدە شاد ياشاي دەيمەن،
پېشانەمدىن ئۇنچە ـ مارجان چاچاي دەيمەن،
بوپ پەرۋانە كەبى جىسمىم ئاتاي دەيمەن،
ئىجادىمدىن تۇزۇپ نەغمە چالاي دەيمەن،
جاپاكەش پاك دېھقان كۆڭلىن ئالاي دەيمەن.

يېزام بولدى بۇگۈن گۈلباغ ئەجەب كاتتا،
دېھقان بايدۇر دۆۋە ـ دۆۋە ئېلىپ پاختا،
بۇرۇن رەنجىپ كېتىپ قاپسىز كېلىڭ قايتا،
پولۇ ـ گۆش ناشتىسى، كەچتە پېتىر مانتا،
مۆجىزاتتىن، كارامەتتىن يازاي دەيمەن.

سالالاشقان ئېتىز ـ قىرلار بېغى رەت ـ رەت،
ئۇزۇم، ئالما، قوغۇن ـ شاپتۇللىرى شەربەت،
سۈيى زەمزەم، ئۆرۈك خورمىلىرى لەززەت،
بولالامدۇ يېزامنىڭ تەڭدىشى جەننەت،
كەبى جەننەت دىداربغا قاناي دەيمەن.

ئىسلاھاتتىن ئېچىلدى يول راسا كەڭرى،
ئاقار سەلدەك جىمى ئەلنىڭ ئاڭا مېھرى،
شۇ يولغا نۇر چاچار پارلاق يېڭى دەۋرى،
بۇ دەۋرىدىن قېنىپ ئالدى دېھقان بەھرى،
يېزام ئوغلى بولۇپ، كەتمەي قالاي دەيمەن.

تاپتىم ئاخىرى

ئات كەبى ئوقۇرۇم تاپتىم ئاخىرى،
خاس ھۇجرا دۆكىنىم تاپتىم ئاخىرى.
يىڭىنىدە زەر قېزىپ، خەلقىمگە مەنپەئەت -
يەتكۈزەر ھۇنىرىم تاپتىم ئاخىرى.

مۇنبەرى پەشتاقتىن سىيرىلدىم پەسكە،
پەگاھتا دوستلىرىم تاپتىم ئاخىرى.
مەن بولسام گۈل ئارا ھەسەل ھەرىسى -
دېگەن شۇ ئارمىنىم تاپتىم ئاخىرى.

«پۇۋ» دېسە توزغاقتەك توزۇپ كەتمىدىم،
يوقاتماي غۇرۇرۇم تاپتىم ئاخىرى.
يالۋۇرۇپ ئىناۋەت تاپقاندىن كۆرە،
ئەل ئىچى ھۇزۇرۇم تاپتىم ئاخىرى.

باشقۇرۇش ھەققى

بىر ئۆمەك كەلدى، بىزنىڭ ماكانغا،
يىراق كۆرمەستىن ئويۇن قويغىلى.
تەييار بولۇشتى قىسمەن ئادەملەر،
پىيازدەك راسا ئاقلاپ سويغىلى.

ئاپتوبۇستىن چۈشۈپ بولغىچە،
«خىزمەتچى خادىم» يېغىپلا كەتتى.
ئۆمەك باشلىقى داد دېدى قاقشاپ،
ھەسرىتى، دەردى، شائىرغا يەتتى.

ـ نومۇر مەزمۇنى ساغلاممۇ قانداق؟ ـ
ئۇياقتىن بىرسى قىستىدى سوراپ.
ـ سەنئەت باشقۇرۇش خادىمى مەن، ـ دەپ
بۇياقتىن بىرسى كەلدى ئالدىراپ.

ـ مەيدانغۇ تەييار ئويۇن قويسىڭىز،
لېكىن پىرسەنتنى ئوتتۇز بەرسىز، ـ
دەپ سۇرەن سالدى مەيدان ئىگىسى،
ئايرىيلى بۇنى، ئاندىن قويىسىز.

مال باھا ئىداربىسىدىن كەلگەن بىرسى،
سوربدى بېلەتنىڭ نەرقى ـ باھانى.

ھەيۋە كۆرسەتتى، دېدى سىر قىلىپ:
ــ تۆلەپ قالماڭلار، جەريمانىنى.

ــ سودا ـ سانائەت باشقۇرۇش ھەققى
تاپشۇرۇڭ، ــ دەيتتى، موتو مىنگىنى.
ــ تېلېۋىزىيەدە ئېلان قىلىمىز،
پۇل تۆلەڭ، ــ دەيتتى ھازىر ئۇنگىنى.

ــ دىققەت قىلىڭلار، كەچكى ئويۇندا،
بۇ يۇرتتا ئادەم تولىمۇ كەپسىز،
ساقچىخانىدا مەن، ــ دېدى بىرسى ــ
باشقۇرۇپ بولماس ئەلۋەتتە ھەقسىز.

ــ داۋام قىلامدۇ ئويۇن ئۇچ سائەت؟
مەلۇم قىلىڭلار بىزگە تولۇقراق.
ئۆلچەم بىرلىكى ئىداربىسىدىن،
كەلدىم سىلەرنى ئىزدەپ بۇرۇنراق.

ــ باج رەسمىيىتى بارمۇ ـ يوق زادى؟ ــ
سورىدى بىرى كېلىپ ئالدىراش.
توك پونكىتتىن كەپ نوقىدى بىرسى:
ــ توك لازىممۇ يە سەنئەتچى ئاداش؟

ــ فاڭىيزەن مېنى ئەۋەتتى مۇندا،
سىرتتىن كەلدىڭلار، بارمۇ ـ يوق مىكروب؟
تەكشۈرمەكچىمىز تەرەتنى بىز ، ــ دەپ
بىرسى ئۇياقتىن كەلدى لاپ ئۇرۇپ.

ـ كىنوچىمەن، ـ دەپ بىرسى پالاقلاپ،
سۆزلەپ كەتتى ئۇ مۇشتلاش فىلىمدىن.
ـ يېڭى كەلگەنتى كارامەت كىنو،
ـ قۇرۇق قالمايلى بىزمۇ كىرىمدىن.

ـ سىلەر كەلمىگەن بولساڭلار بۇگۈن،
كىنودىن ئەجەب خامان ئالاتتۇق.
بولدى، قويمايلى سىلەر بىر مېھمان،
كىرىم تەڭ بولسۇن كىنو توختاتتۇق.

جىنىنىڭ مەقسىتى شاپتۇلدىمىكىن،
ئۆمەك باشلىقى قىلدى گۇمانىنى.
ھەقسىز بېلەتنى بەردى بىر چەتتىن،
كەتتى جىمىسى، ئۆچتى زۇۋانى.

كۆڭۈلچەك

نېنىمنى ئۆزگىگە تەڭلەپ، ئۆزۈم ئاچقان كۆڭۈلچەكمەن،
مېنىڭدىن ئەسلىدە ئامەت يىراق قاچقان كۆڭۈلچەكمەن.

ئۆزۈمدە بولسىمۇ تۈلپار، پىيادە چاڭقىدىم چۆلدە،
جېنىمنى قاقشىتىپ بىر تاش ئەجەب پاتقان كۆڭۈلچەكمەن.

خۇيى ئالدامچى نامەردلەر «ئۇرە!» دەپ قويسا بىلمەستىن،
شاپائەتچىمگە تاش ـ چالما چېنەپ ئاتقان كۆڭۈلچەكمەن.

تاما قىپ ئۆزگىدىن ئامەت، ئەجەب قالدىم نادامەتتە،
بولارىم ئۇشبۇ ھالەتتە بېشىم قاتقان كۆڭۈلچەكمەن.

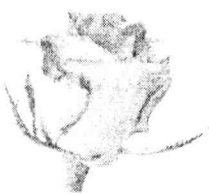
پىيازدەك مېنى ئاقلاپتۇ يامانلار ھىيلىسى بىلسەم،
ئىزىنى تولدۇرۇپ بولماس زىيان تارتقان كۆڭۈلچەكمەن.

ئۇياتماي سورىسا نېمەت، دېيەلمەي مەن سېخىي «ياق»نى،
«ھەئە»نىڭ دەستىدە نىمجان بولۇپ ياتقان كۆڭۈلچەكمەن.

ئىسىت! بوينۇمغا تۇيماستىن ئۆزۈم سىرتماقنى چىڭ سالدىم،
مانا ئۆلمەكنى ھەق دەپ كۈن ساناۋاتقان كۆڭۈلچەكمەن.

دىلىم ئاق پاختىدەك ئەردىم، قىلىندىم ۋادەربخ ئەخمەق،
مۆجىزات، خۇددى چاشقاندىن مۇشۇك قورققان كۆڭۈلچەكمەن.

ئۆزۈمنىڭ ھالىنى ئېيتسام بۇنى تىڭشارغا كىم باركىن،
پۇشايمان دەردىدە يىغلاپ ياشاۋاتقان كۆڭۈلچەكمەن.

زورلىما!

خۇش بولايمەن ئەي بۇرادەر بەس! ھاراقتا زورلىما،
كۆندۈزى قانماي يېنىشلاپ كەچ قاۋاقتا زورلىما.

تۇنلىرى سۆزلەپ - ۋالاقلاپ ئۇخلىماي تاڭ ئاتقۇزۇپ،
ئىش كۈنى ئىشقا بولالماس كاللام قاپاقتا زورلىما.

توغرىنى، يالغاننى، راستنى پەرق ئېتىپ بولماس ئىكەن،
شۇ ھاراق كەيپى كۆزۈم باسقان چاپاقتا زورلىما.

يوق بولۇپ كەتمەكتە مەيدىن دوست - يارەنلەر ئەس - ھوشى،
مەن بولاي ئەھلى ئىلىمنىڭ پەس ئاتاقتا زورلىما.

سۈنغىنىڭ كۆڭلۈڭ ئەمەس، باغرىمنى ئۆرتەپ تىلغۇچى،
جاننى قاقشاتقان بىلىنمەس بۇ پىچاقتا زورلىما.

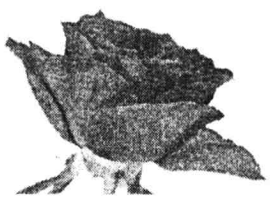
لىپمۇ لىپ تولغان قەدەھ تىترەيدۇ قىزنىڭ كۆكسىدەك،
پەيت تېپىپ ئىشرەت قۇرۇپ كەيپى تۇزاقتا زورلىما.

مەي ئىچىپ مۇڭداش بولۇپ ئەپرەك ئۆتەيلى دەيمىزۇ،
باشلىنار غەيۋەت شۇ دەم پىتنە - پاساتقا زورلىما.

دوستلىشىپ ئىچكەندە ھەتتا بىز يېقىن تۇغقان دېدۇق،
دەپ تۇرۇپ مۇشتلار ئېتىشقان سەت چاتاقتا زورلىما.

كۆپ ئىچىپ تارىخ زامانىدا بارمۇ شۆھرەت تاپقىنى،
قىممىتىم ناممىنى تەڭ قىپ بىر يارماققا زورلىما.

ئاغرىسام يوقلارسەن بەلكى، بالىنىستتا ياتسام بىر قېتىم،
تەنلىرىم بولغاي سالامەت شۇ نەسكە ـ راكقا زورلىما.

غىڭشىماڭ

ئىسلاھات بەك رەھىمسىزدۇر، باشقا كەلدى غىڭشىماڭ،
ئىشلىمەستىن نەپ ئالۇر پەيت كەتتى ئەمدى، غىڭشىماڭ.

داشقازانغا كەتتى چوڭ دەز، ئەمدى پىشماس ئاش - ئوزۇق،
يەتتى ھەققە ئىشلىگەننىڭ زارى - دەردى غىڭشىماڭ.

ھاپ بىلەن شۇ لاپقا ئالدى قانچە پايدا بەزىلەر،
تولدى پەيمان ئەجرىسىز نەپ گالغا تەپتى، غىڭشىماڭ.

شەيخ بولۇپ تەييارغا ھەردەم نەققە تۇردۇق بىر مەھەل،
تەر تۆكۈپ ئاش - نان تېپىشنى خوپ ئۆگەتتى، غىڭشىماڭ.

قىلدى جەسۇر مەردنى بۇدەم، دىلغا ياقتى ئىسلاھات،
ئىشلىسەڭ شاد، بولمىسا خار، ئەمدى ئەتتى غىڭشىماڭ.

ۋاقىتلىق

مەغرۇرلانما، ھوقۇقنىڭ كارامىتى ۋاقىتلىق،
يىغ نەپسىڭنى ئەمەلنىڭ دارامىتى ۋاقىتلىق.
ھوقۇق تۇتتۇڭ چوغ تۇتتۇڭ، ھالاۋىتى ۋاقىتلىق،
شۇنى بىلگىن: ھەر كىمنىڭ خۇشامىتى ۋاقىتلىق.

كىملا كىرسە ھۇجرائىغا «يوقلاپ تۇردى» دەپ قالما،
«يېقىنچىلىق مېھرىنى ساقلاپ تۇردى» دەپ قالما.
«ماڭا ھۆرمەت مېھرىنى ئاقلاپ تۇردى» دەپ قالما،
خامبلېئونلار بار تېخى، ساداقىتى ۋاقىتلىق.

«مەن ئەزەلدىن قالتىس» دەپ ھوقۇقىڭدىن كېرىلمە،
ئەل غېمىدە بول ھامان، شەخسىيەتكە بېرىلمە.
خەلقىڭ ئۈچۈن تىنىڭ داۋان، تاغلار ئاشقىن، ئېرىنمە،
بولماس شۇنداق باشلىقنىڭ ئىناۋىتى ۋاقىتلىق.

چاپلاشقاننى دوست بىلمەپ، نورمال يۈرسە يات كۆرمە،
شۇم نىيەتنى «ئالتۇن» دەپ، ياخشىلارنى دات كۆرمە.
چاي قۇيغاننى «سادىق» دەپ، قۇيمىغاننى سەت كۆرمە،
مەككارلارنىڭ تەكلىپى - زىياپىتى ۋاقىتلىق.

چۈش كۆرىدۇ بەزىلەر سېنى خۇش قىپ كۈلدۈرۈپ،
كۆڭلىن ئالسام دەر ھەتتا ئۆشىنىسىگە مىندۈرۈپ.
كۆرسە سېنى ئاۋارە قوشلاپ تەخسە كۆتۈرۈپ،
شۇنداقلاردىن ئاگاھ بول قىياپىتى ۋاقىتلىق.

پاربخور

ھىيلە بىلەن ئالدىڭ، مەنسەپ - ئۇتۇقنى،
پۇرسەت بىلدىڭ خەلقىڭ بەرگەن ھوقۇقنى.
دىيانەتنى شەكلەن سۆزلەپ - ۋالاقلاپ،
پارا بىلەن لىق تولغۇزدۇڭ ساندۇقنى.

يەپ ئۆتكۈزدۇڭ كۈنلىرىڭنى راھەتتە،
نەپ كۆزلىدىڭ قىلغان ھەر بىر «خىزمەت»تە.
«جان تەسەددۇق خەلقىم ئۈچۈن» دەيسەنۇ،
كارىڭمۇ يوق نامرات قالسا غۇربەتتە.

قالمىدى پۇل، سەن ئالمىغان ئۇن - ياغاچ،
گۆش، ماي، گۈرۈچ، تاماكا، مەي، نان - توقاچ،
قويماي يېدىڭ يەر يۈزىنى سۈپۈرۈپ،
چۆلدە قالغان بۆرە كەبى كۆزى ئاچ.

دوستۇڭ بولدى ساڭا سۇۋغات بەرگەنلەر،
خۇشياقمىدى قۇرۇق دەرد - ھال تۆككەنلەر.
بولۇپ قالدى نەزىرىڭدە رەقىبىڭ،
«بۇ جاھانىڭ ئىگىسى بار» دېگەنلەر.

تەخسىكەشنى ئاسراپ - سىلاپ ياقلىدىڭ،
ياخشىلارنى چاقتىڭ - نەشتەر سانجىدىڭ.

قىزىل بولاق، سومكا بولدى ساڭا يار،
«خاتا قىلدىڭ» دېگەنگە غۇم ساقلىدىڭ.

سايلىغانتۇق ئازمايدۇ دەپ مال - پۇلغا،
كۆز قىرىنى سالمايدۇ دەپ ئالتۇنغا.
يەرگە ئۇردۇڭ ئۇمىدىنى ئەل - يۇرتىڭ،
چۈشكەن ئىكەن «جىنىڭ قەستى شاپتۇل»غا.

نەپسانىيەت پاتقىقىغا مىلىنىپ،
قالدىڭ نەپرەت ئازگىلىغا چىلىنىپ.
سەندە يوقكەن قىلچە ئىنساب ۋە ئۇيات،
ھەيرانمەن يۈرگىنىڭگە كېرىلىپ.

مەنسەپ سېنى بىھوش قىلدى، مەست قىلدى،
توغرا يولنى تاپمىقىڭنى تەس قىلدى.
نەپسىڭ يوغان، كۆزۈڭ تويماس ئاچ بولغاچ،
ئەل نەزىرى سېنى ئىتتىن پەس قىلدى.

نادانلىقنىڭ ئالامىتى

ئۆمىدسىزلىك ــ قالاقلىقنىڭ بېشارىتى،
نامراتچىلىق ــ بوشاڭلىقنىڭ كارامىتى.
كىر ـ ئىللەتلەر، بىلىمسىزلىك ئاسارىتى،
بۇ ھەممىسى نادانلىقنىڭ ئالامىتى.

نە ئۇچۇنكى قالاقلىققا يېپىشتۇق بىز،
پەن ـ بىلىمدىن بەك يىراقلاپ كېتىشتۇق بىز،
پەيت ئۆتكۈزۈپ پۇشايماندا قېلىشتۇق بىز،
بۇ ھەممىسى نادانلىقنىڭ ئالامىتى.

دوست تارتىشىپ ئاچچىق ھاراق ئىچىشتۇق بىز،
ھەتتا زەھەر ـ ئاق تاماكا چېكىشتۇق بىز،
دۇرۇس ماڭماي كوچىلاردا يېتىشتۇق بىز،
بۇ ھەممىسى نادانلىقنىڭ ئالامىتى.

گىدەيگەنگە بەك خۇشامەت قىلىشتۇق بىز،
پېشانىنى يەرگە يېقىپ ئېڭىشتۇق بىز،
گۆش ـ تۇخۇمنى ئاق ھاراققا تېگىشتۇق بىز،
بۇ ھەممىسى نادانلىقنىڭ ئالامىتى.

ھە دېگەندە رېستورانغا قاراپ چاپتۇق،
تۆت پۇل تاپساق كۆرەڭلەپ بۇزۇپ چاچتۇق،
بۇگۈن تويۇپ، ئەتىگە يوق خارابلاشتۇق،
بۇ ھەممىسى نادانلىقنىڭ ئالامىتى.

يوققا باقماي هەشەمەتنى قوغلاشتۇق بىز،
ھېچ ئۇيالماي مەنپەئەت ئۈچۈن دوستلاشتۇق بىز،
نەپ ئالمىساق ئەلچىلىشىپ سەتلەشتۇق بىز،
بۇ ھەممىسى نادانلىقنىڭ ئالامىتى.

خەق ئىشلىسە، بىر دوقمۇشقا توپلاشتۇق بىز،
كەچ كىرگىچە قارت ھەم قىمار ئويناشتۇق بىز،
تېرىقچە نەپ ئۈچۈن گاچ - گۈچ مۇشتلاشتۇق بىز،
بۇ ھەممىسى نادانلىقنىڭ ئالامىتى.

چالا موللا ۋەز ئېيتسا تىڭشاپ كەتتۇق،
«شۇكۇر» دەپلا ھۇرۇنلىشىپ يۇمشاپ كەتتۇق.
ئەجدادقا خاس ئىرادىدىن بوشاپ كەتتۇق،
بۇ ھەممىسى نادانلىقنىڭ ئالامىتى.

كۈن ئۆتكۈزدۇق نەزىر - چىراغ، چاي - پاي بىلەن،
بىر لۆڭگىدە مىڭ قول سۇرتۇپ ھاي - ھاي بىلەن،
كېسەل يۇقتى، ئىڭراپ ياتتۇق ۋاي - ۋاي بىلەن،
بۇ ھەممىسى نادانلىقنىڭ ئالامىتى.

«بۇ ئېزىتقۇ ئۆز يولىدىن ئازدى» دېمە،
ئەجەللىك بىر ئاجىزلىقنى قازدى دېمە،
مىللىتىمنى كەمسىتىپ شېئىر يازدى دېمە،
دېسەڭ دەل شۇ - نادانلىقنىڭ ئالامىتى.

ئەيىب ئىزدەپ ئۆز خەلقىنى سۆكتى دېمە،
ئەل ئىچىدە ئابرۇيىنى تۆكتى دېمە،
بىزدە ئىللەت، مۇنچە نۇقسان يوقتى، دېمە،
دېسەڭ دەل شۇ - نادانلىقنىڭ ئالامىتى.

ساختا

جاھاندا بارکی قىسمەنلەر، تامامى پۈتكىنى ساختا،
تەۋەللۈت بولغىنى راستتۇر، لېكىنزە يۈرىكى ساختا.

تەقدىرنىڭ كارامىتى شۇ، بازار كەپ قالدى شۇنداققا،
ئايا دوستلار ھەزەر ئەيلەڭ يېقىنلاپ كەلگىنى ساختا.

راۋان سۆزلەيدۇ خىسلەتتىن، دىيانەت بابى ئىنسابتىن،
لېكىن زەررىچە ئىنساب يوق ۋالاقلاپ كەتكىنى ساختا.

ۋاپادار دوستىنى بابلاپ «يېقىن مەن» دەپ تۇرۇپ پۈتلاپ،
يەنە ئۆزىچە مېھمانلاپ پالاقلاپ كۈتكىنى ساختا.

«ئادالەت يولىدا مەن» دەپ، يامان نەپسىگە چوغ تارتىپ،
ئۆزىنى پاك ساناپ دائىم قەسەملەر ئىچكىنى ساختا.

«تەسەددۇق ئەلگە جانىم» دەپ قىلۇر ھامانە رەڭۋازلىق،
مىسالى ئۆتمەككە يول تۇرسا، قىيانلار كەچكىنى ساختا.

شامالدا ئۆرلىگەن لەگلەڭ چۈشەدۇر يىرتىلىپ يەرگە،
كىبىرلىك قەغەزگە ماس كەلمەس، سامادا ئۇچقىنى ساختا.

نەسىھەت ۋە لەنەت!

بەزىبىر كىشىلەر ھاكاۋۇر بولدى،
قاياقتىن كېلەر دەپ تاماخور بولدى،
زىغىردەك ئەمەلنىڭ بېغىنى تۇتقان،
قىسمەنلەر ھەتتاكى پاربخور بولدى.

ئويلىنىپ يەتتىمكى ئىشنىڭ تەكتىگە،
بۇ ئىللەت مۇنچىلا يوقتى ئەسلىدە.
خۇشامەت كەسپىدە يۈرگەن بەزىلەر،
بار قىلدى نەپ ـ پايدا تېپىش قەستىدە.

ئۆزلىرى ئاچ يۈرۈپ باشلىققا سۈكلاپ،
قول سېلىپ پۇچقاقتىن كۆتۈرۈپ جىكلاپ،
ئادەملىك غۇرۇرنى يوقاتتى ئەجەب،
كۈچۈكتەك ئەركىلەپ سۈركىلىپ ئىكراپ.

«داستىخان ھازىرلاپ چاي ـ پاي قۇيايلى» دەپ،
ئۆمىلەپ ئۆتۈندى «پاقلان سويايلى» دەپ.
خۇشامەت تۈرلىرى ئەجەبمۇ جىقكەن،
بەزىسى تىزلاندى: «ماختايلى ـ يازايلى» دەپ.

مۇنداقلار ئادىتى ئۆزگىنى چېقىش،
(قىزىتىپ تونۇرنى پەملەپ نان يېقىش)
ھەپتىنىڭ ئۈچ كۈنى ئاڭا مەشغۇلات،
باشلىقنىڭ ئۆيىدە پالاسنى قېقىش.

قانچىكى ئېگىلسەڭ گىدىيەر شۇنچە،
(زىراپە ئاستىدا چەيلىنەر غۇنچە)
قولۇڭنىڭ پەنجىسى بەشتىن كەممىدى؟!
بىراۋغا قۇل كەبى ئېڭىشىپ مۇنچە.

كەمتەرلىك بىز ئۈچۈن ئادىمىي خىسلەت،
كەمتەرگە ھۆرمىتىم ئەبەدتىن - ئەبەد.
كىبىرلىك بىرسىگە قىلسام نەسىھەت،
تەخسىكەش مەلئۇنغا ئوقۇيمەن لەنەت!

ئەخمەق چاغلىرىم

ۋادەرىخا! ئاقىرىپتۇ ساقال - چاچلىرىم،
ئاغرىيدىغان بولدى بەل، پۇت، مۇرە - باشلىرىم.
ئەتراپىمدا يوق قارىسام رومكىداشلىرىم،
قېنى قايان كەتتى ئىچكەن «جان ئاداش»لىرىم،
ئۆتكەن ئىكەن زەپ بىھۇدە ئەخمەق چاغلىرىم.

كېچە - كېچە قوغلاپ ئىچىپ بىردەم ئۇخلىماي،
تاڭ ئاتقۇچە دۇتار - تەمبۇر چالدۇق توختىماي.
رەنجىتكەنتىم ئانامنىمۇ پات - پات يوقلىماي،
دادام دەيتتى: «نە قىلىق بۇ؟ ئەمدى تاشلىماي»،
ئۆتكەن ئىكەن زەپ بىھۇدە ئەخمەق چاغلىرىم.

ھاراق دېسە ئىشكاپىمدا ئۇزمەي ساقلىدىم،
دائىم ئۆيگە ئىزدەپ - زورلاپ مېھمان باشلىدىم،
ئىچمىگەنگە ئاچچىق قىلىپ قاياپ تاقلىدىم،
ئىش ھەققىمنى داستىخانغا شۇنداق تاشلىدىم،
ئۆتكەن ئىكەن زەپ بىھۇدە ئەخمەق چاغلىرىم.

يىراق قىلماي ئايالىمنى قازان بېشىدىن،
(سەي قورۇ دەپ) ئۇنىمىسا تولغاپ چېچىدىن،
يوق قىلمىدىم كۆك ۆە چاقا ئۇنىڭ يۈزىدىن،
ئۇركۇپ «پاختەك» دېگەن مەستىنىڭ سېسىق گېپىدىن،
ئۆتكەن ئىكەن زەپ بىھۇدە ئەخمەق چاغلىرىم.

«گىرى» دەيتتىم قاتار - قاتار چايلاشمىغانىنى،
بىر كۈن مۇنداق بىر كۈن ئۇنداق ئويناشمىغانىنى،
ھەجۋىي قىلدىم ھاراق بىلەن دوستلاشمىغانىنى،
«ياشاپ» كۈندە مەست بولۇشۇپ قايناشمىغانىنى،
ئۆتكەن ئىكەن زەپ بەھۇدە ئەخمەق چاغلىرىم.

ئىچمىگىنى، چەكمىگىنى بولدى سالامەت،
ئەسلى ئىكەن «گىرىلار»نىڭ ئەقلى كارامەت،
مائاشنى بۇزۇپ - چاچماي قويغاچ ئامانەت،
سالدى كۆركەم يول بويىغا كاتتا ئىمارەت،
ئۆتكەن ئىكەن زەپ بەھۇدە ئەخمەق چاغلىرىم.

يىلدا ئەمەس، ئايدا ئەمەس، كۈندە توپلاشتۇق،
«مېھماندوست» دەپ ماختاپ قويسا مەيدە مۇشتلاشتۇق،
قەدەھلىشىپ - قەسەملىشىپ شېرىن مۇڭداشتۇق،
ئايرىلىشقا كۆز قىيماستىن تەستە خوشلاشتۇق،
ئۆتكەن ئىكەن زەپ بەھۇدە ئەخمەق چاغلىرىم.

قۇيسام ئىچمەپ، بەرسەم يالماپ شاد ئۆتتى كۈنى،
بىللە ئىچكەن قايسى دوستۇم ئەسقاتتى قېنى؟
ئەمدى كەل - كەل دېيەلمەپتىم خۇيلاندى تېخى،
ھەتتا «پىخسىق»، «بەرمەس باي» دەپ تىللاشتى مېنى،
ئۆتكەن ئىكەن زەپ بەھۇدە ئەخمەق چاغلىرىم.

ئېغىر كۈندە ياندا تۇردى ئۆز تۇغقانلىرىم،
ئاغرىپ قالسام يوقلىمىدى ئۇ مېھمانلىرىم،
نەلەردىدۇر تانسا ئويىنىغان نازۇك خانلىرىم،
ماڭا سادىق پەرۋانىكەن خوتۇن - بالىلىرىم،
ئۆتكەن ئىكەن زەپ بەھۇدە ئەخمەق چاغلىرىم.

چېقىمچى (II)

نەپ - ئەمەلگە ئۆزۈڭنى مۇنچە ئاتما چېقىمچى،
يىلتىزىغا ئۆملۈكىنىڭ پالتا چاپما چېقىمچى،
گۈناھسىزغا مىڭ پاتمان تۆھمەت ئارتما چېقىمچى،
ياخشىلارنى ئەمدى بەس، بولدى چاقما چېقىمچى.

چېقىش دېگەن ئەسلىدە خۇيى ئەسكى چاياننىڭ،
چىشلەش بولسا غالجىر ئىت، غەرەز ئۇقماس ھايۋاننىڭ.
ئۆگەنگىنى ئەجەب ئىش، بۇ كەسپىنى ئىنسانىنىڭ،
ياخشىلارنى ئەمدى بەس، بولدى چاقما چېقىمچى.

چوڭقۇر قىلىپ «ئەسسالام» كېتىسەن گاھ سىرىشىپ،
سىرداشتىم دەپ سىر ئېلىپ، كەينىمىزدىن تىللىشىپ،
ئۆمرۈڭ ئۆتتى دوستلارنى، ئىنئام بىلەن تېگىشىپ،
ياخشىلارنى ئەمدى بەس، بولدى چاقما چېقىمچى.

قاچانغىچە قول ئۇزمەي، ياشارسەنكىن غەيۋەتتىن،
يىراق يۇرسەڭ بولماسمۇ ھەسەت ئاتلىق مەينەتتىن،
ساۋاق - ئىبرەت ئالماق بار، ئۆتمۈشۈڭدىن - ئىللەتتىن،
ياخشىلارنى ئەمدى بەس، بولدى چاقما چېقىمچى.

چاقساڭ ساڭا ھۇزۇركەن ئادەملەرنى ئادەمگە،
ئارزلىقتىن يايرايسەن، قاتناشقاندەك ئايەمگە،
لەنەت، سېنىڭ ياشاشتا بۇ مەنتىقە - چارەڭگە،
ياخشىلارنى ئەمدى بەس! بولدى چاقما چېقىمچى.

تەبرىكمە

شەئىر يازسام چىچاڭشىپسەن، يازدىم تەبرىكمە،
يامان ئىللەت ئازگىلىنى قازدىم تەبرىكمە.
گەر يازمىسام بىر ئارماندا قالدىم تەبرىكمە،
چىن ئىنسانلىق خىسلىتىدىن چاندىم تەبرىكمە.
ئاق دېسەڭ ئاق دەيدىغاندىن تاندىم تەبرىكمە.

داداڭ قويغان ئىسمىڭ ئۆچۈپ ئەمدى «جاڭ» بولدى،
خەلقىم بەرگەن ئىمتىيازدىن نەپسىڭ ھاڭ بولدى.
ئۆيۈڭ بايلىق - ئوقەت تولغان يوغان ساڭ بولدى،
ئاڭلىغىنىڭ ماختاش - كۈلۈش، «شاد ياشاڭ» بولدى.
بەھوشلۇقتىن - مەستلىكتىدىن تارتتىم تەبرىكمە.

پاكلىق ئىدى ئەسلى سەندىن ئەلنىڭ كۈتكىنى،
چىرىكلىكتۇر ئەڭ ئەشەددىي يامان دۈشمىنى.
ئەل نەزىرى تاغدىن ئېگىز، ئۆلەر چۈشكىنى،
تاشلا ئاقىل بولساڭ كىيگەن كىبىر بۆكىنى.
بىلسەڭ ئاگاھ چالمىسىنى ئاتتىم تەبرىكمە.

چوغنى يۈتساڭ گاللىرىڭمۇ بوپ كەتتى كۆيمەس،
كۆكتە لەيلەپ ئەجداديڭنى بوپ قالدىڭ بىلمەس.
پادا باققان دوستلىرىڭغۇ يادىڭغا كەلمەس،
كۆزلىرىڭگە ياغ قاپلىشىپ بوپ قالدى كۆرمەس.
ئۆتمۈشۈڭنى ئېسىڭگە دەل سالدىم تەبرىكمە.

پەخىرلەندىم ئەجەب بۇگۈن شائىرلىقىمدىن،
ئىللەتكە ئوق دەل تەگكۈزگەن ماھىرلىقىمدىن،
يەنە چەنلەي خوشلاشقىچە جاھىللىقىڭدىن،
مەرگەندۇرمەن تا يانغىچە غاپىللىقىڭدىن،
ئوقيارىمغا ئۆتكۈر ساداق سالدىم تېرىكمە.

باردۇر

ھەزەر ئەيلە يېنىڭدا دوست ھەسەتخوردىن بىرى باردۇر،
چىرايى رەڭ، تېشى پال - پال ئىچىدە غۇم - كىرى باردۇر.

سېنىڭدىن كەلسە نەپ - نېمەت يېقىندۇر، بولمىسا ئەكسى،
يۇلۇپ يالماشقا بەك ماھىر گويياكى ئاچ بۆرە باردۇر.

كۆرۈنمەككە كۆيۈملۈكتۇر، سالامى يۇز مېتىر يەردىن،
دىلىڭغا پەم بىلەن سانجار، تىلىدا زەھىرى باردۇر.

مۇغەمبەر كۇلكىسى تەييار ئۇتۇق - تۆھپەڭنى ماختاشقا،
يۈزىڭگە ماختىغان بىرلە ھەسەتنىڭ خەنجىرى باردۇر.

مىجەزى تۇلكىلىك - قۇۋلۇق، ئۆگەنگەن كەسپىدۇر شۇملۇق،
زىيان - زەخمەت، مىكىر، پىتنە - پاساتنىڭ ئامبىرى باردۇر.

سۇخەنچى كەسپىدىن تاپتى، لېكىن ۋاقتىنچە بۇ ئامەت،
ھازىرغۇ مەيلى نامەلۇم، ھامان ئاشكارا سىرى باردۇر.

چايانەك چاقتى ئەربابقا ئۇۋالغا قويدى ياخشىنى،
توقۇپ تۆھمەتنى يازماققا قويۇندا دەپتىرى باردۇر.

گۈزەل

ئەكسىدى شەھەرگە سەھرا گۈزىلى،
ساتقىلى بىر سېۋەت چۈرۈچ قوناقنى.
ياسانچۇق نازىنىن كەلدى ناياقلاپ،
ئۆزىچە مەسخىرە قىلدى قىزچاقنى.

لەۋسۈرۈق لېۋىنى قىپتۇ جىنەستە،
ياساپتۇ قېشىنى بەرگى قىياقتەك.
بويايتۇ مەژىنى قىپقىزىل ئالما،
قېتىپتۇ نازىنىن خۇددى تاياقتەك.

مىڭ ئەپسۇس! كەمىستسە ئەمەسمۇ ئۇۋال،
شۇ كەبى نازىنىنلار سەھرا قىزىنى.
گۈزەللىك بابىدا ماختانسا ناھەق،
يۈز خىل رەڭ پەردازدا بويايۇ يۈزىنى.

ئۆزىنى بازارغا سالغان گۈزەلدىن،
سۈت، قېتىق، سەي، گازىر ساتقىنى ئەۋزەل.
تۈرغىچە غايىبتىن چاقىرغۇ كۈتۈپ،
مەژىدىن ھالال تەر ئاققىنى گۈزەل.

ئۆي سالسام

تۇيا - تۇيماس پۈتۈپ قالدى هوقۇق بار چاغدا ئۆي سالسام،
پۈتەركەن بۇ دەمدە هەتتاكى ئېگىز ئاسمانغا ئۆي سالسام.

هوقۇق بولسا لاتا قوزۇق كىرەركەن داق يەرگە پۈرلەشمە،
ياغاچ، خىش، قۇم، پولات - سېمونت ئىكەن بىكاردا ئۆي سالسام.

هوقۇق - مەنسەپنى پەش قىلسام ياغاچچى - تامچى جان تىكتى،
بويياقچى - سىرچى، ئەينەكچى كۈتۈپ تامادا ئۆي سالسام.

ئېلىپ ماڭسام زىيان يوقكەن هوقۇق بىرلە قېلىنلىقنى،
نى هەددى بەرمىسە ياردەم ئاۋام ئاراندا ئۆي سالسام.

كىمكى ئۆيگە كۈچ قاتماي تۇرار بولسا سىڭايياندا،
كېيىنكى ئىشلىرى كاجدۇر، ئۇ بار «شاگاك» دا، ئۆي سالسام.

كىچىكى - چوڭى ئوغلۇمنىڭ تۇغەشتى غېمى نەۋرەمگە،
(هازىرقى بارى سەل - پەل ئاز) يەنە تۆت جايدا ئۆي سالسام.

ئىلىككە ئالمىدىم قىلچە پىكىر، دەرد، ئەرز - ۋايساشنى،
قىلالماس هېچ كىشى غىڭ - پىڭ ئىگىلەپ بەش مودا ئۆي سالسام.

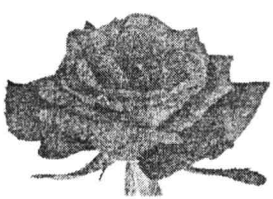
سىناپ باقتىم ھوقۇقۇمنى چېكەمدىن تامچە تەر تۆكمەي،
پۈتەركەن ھەپتە - ئون كۈندە سۇ يوق جاڭگالدا ئۆي سالسام.

دادامنۇ ئۆتتى يىل - يىللاپ پۈتۈن كېسەكتە ئۆي سالماي،
ئۇنىڭ روھىنۇ ھەيرانغۇ مىراس يوق ھالدا ئۆي سالسام.

چۈشۈمدە كاتتا ئۆي باستى بېلىمنى غارس قىلىپ توۋا،
يۈتامدۇ مېنى ئەل قەھرى يېتىپ ساپادا ئۆي سالسام.

دىيانەت تىزگىنى تارتىپ ئارام بەرمەيدۇ كاللامغا،
تۈتارمۇ بىر كۈنى گالدىن پارا - ھارامدا ئۆي سالسام.

ئامالىم يوقكى ئىقرارمەن: ئۆزۈمنى راستلا نامەرد دەي،
ھەقىقىي نوچىمەن ئاندىن تۈرۈپ پەگاھتا ئۆي سالسام.

توي قىلسام

ماڭا قوش - قوش ياغار ئامەت كۆرۈڭ مۇبادا توي قىلسام،
كېلەركەن ھەر تامان پايدا ھوقۇق بار چاغدا توي قىلسام.

جاھاننىڭ كارى شۇنداقمۇ بۇگۈن ئۆچرەتتە سوۋغات كۆپ،
تولاركەن قازنىقىم تويدا ئەمەل بار چاغدا توي قىلسام.

كىچىكتى ئۇچ بالام ئەپسۇس، چوڭايتىشقا ئامال بولسا،
بۇرۇنقى ئۆيلىگەن ئوغلۇم جىمىگە قايتا توي قىلسام.

بۇ تويدا پايدا كۆردۇم جىق بۇرۇنغا پۇشايمان باردۇر،
قەدىناسىمنى قىز قىلسام يېڭىچە كاتتا توي قىلسام.

تۇغۇلغان كۈن، تويى سۈننەت، مېنىڭ نەۋرەمۇ - چەۋرەم دەپ،
بۇگۈن تەبرىك ئەجەب ئالقىش ماڭا ياغقاندا توي قىلسام.

دەربخا! ئۇچ قىزىم بولسا، مۇشۇ پۇرسەتكە ئۇلگۈرسە،
باغاقنى ئاينىتىپ ھەسسە بۇ دورەم باغدا توي قىلسام.

بېيىشقا پەمى يەتكەنگە بۇ چارە زەپمۇ ئوبدانكەن،
ماڭا ئامەت گويا سەلدەك ئۈدۈل ئاققاندا توي قىلسام.

جىنايەتكە ئەمەس تەۋە، ئەمەس ھەم پاراڭغا مەنسۇپ،
بۇ بىزگە ئۆرپ - ئادەتتۇر دەپ سەۋەب تاپقاندا توي قىلسام.

ھوقۇق پەيتى ئۇزۇن بولماس ئاۋايلاپ قىسقا پۇرسەتتە،
سېخىي كۇز، ياق جىمى پەسىل، ئۇزاتماي ئايدا توي قىلسام.

داۋالانسام

ئەجەبمۇ پەيزىكەن ياتسام (ئەمەل باردا داۋالانسام)
كېسەلنىڭ تايىنى يوق، ئەمما دورام مودا داۋالانسام.

يېنىمدىن كەتمىدى دوختۇر، مېھىرلىك باقتى ھەمشىرە،
كۈنۈم ئۆتتى مىنۇت ـ سائەت پاراۋاندا داۋالانسام.

راسا كۈلدۈردى بۇ پىنھان ياتاققا پاتمىدى سوۋغات،
كېچىلەپ توشۇدۇق ـ ساتتۇق دۇكانلاردا، داۋالانسام.

تىزىلغان دەستە گۈللەردىن ھۆزۈر ئېپ شۇندا ھېس قىلدىم،
گويياكى سەيلە قىلغاندەك چىمەن باغدا داۋالانسام.

قېنى پېقىرغا كىم سادىق، يەنە كەلمەيدۇ كىم يوقلاپ،
سىناشقا خەقنى خوپ پەيتكەن ئاداشقاندا داۋالانسام.

كۆنۈپ قالدىم ياتاققا خەپ پەقەت ـ پەقەتلا كەتكۈم يوق،
ۋادەرىخ! نەپ كېلۈركەن كۆپ مۇشۇ چاغدا داۋالانسام.

بىر چىرىكنىڭ «خىزمەت خوتۇنى» سى

ئارمىنىم يوق قىلارىمنى قىلىۋالدىم،
ئەل - ئاۋامنىڭ شىللىسىگە مىنىۋالدىم،
تۆت - بەش زامان هوقۇق پەيزى سۈرۈۋالدىم،
ھىيلە بىلەن پارا - سوۋغات يىغىۋالدىم،
پىكىر چىقسا قۇلىقىمنى ئېتىۋالدىم.

سۈرەن سالدىم «دىيانەتلىك كادىرمەن» دەپ،
«تەييار ئوتۇق، شان - شەرەپكە ھازىرمەن» دەپ،
پەم ئىشلەتتىم «ھەممىگىلا قادىرمەن» دەپ،
پۇل - نەپ زۆھرە، ئاڭا ئاشىق تاھىرمەن دەپ،
ئاغزىم «ياق» دەپ، قولۇم «بەر» دەپ سىيرىۋالدىم.

ئادىللىقتىن سۆز باشلايمەن يىغىنلاردا،
گىدىيىمەن «گېلىم ساق» دەپ سورۇنلاردا،
ئەمما يەيمەن پۈرسەت تاپسام بۇلۇڭلاردا،
نەپ يەتكۈزدۈم تەخسىكەشلەر يېلىنغاندا،
شۇنداقلاردىن قولتوقۇمغا قىسىۋالدىم.

قېتىۋالدىم - كۆرۈنۈشنى پۈزۈر قىلدىم،
قولۇم شىلتىپ تۆۋەنلەرگە كۆزۈر قىلدىم،
سالام - سەھەت خۇشامەتتىن ھۇزۇر قىلدىم،
تېشىم سىلىق، ئىچ باغرىمنى قوتۇر قىلدىم،
بەزىلەرنى چايان بولۇپ چېقىۋالدىم.

يۇقىرى تەشكىل «نامراتنى باي قىلغىن» دېسە،
كۇندە سۆزلەپ «ئۇچكە ۋەكىل بولغىن» دېسە،
«سۈيىدە ئاق، ئەل ئوتىدا كۆيگىن» دېسە،
«ئەل ئىشىنى ئۆز ئىشىم دەپ بىلگىن» دېسە،
«ماقۇل» دېدىم، پەرۋايىم يوق يۇرۇۋالدىم.

هوقۇق پەيتى قىسقا چاغكەن پۇرسەت بىلدىم،
نامدا خىزمەت، ئەمما راستى ئوقەت قىلدىم،
تۇلكە مىجەز بولغاچ ئۆزۈم دەققەت قىلدىم،
بايان قىلسام مانا شۇنداق «خىزمەت» قىلدىم،
جاپا چەكمەي ئوڭدا يېتىپ بەيىۋالدىم.

ئويلاپ باقسام ئىشنى ئاددىي چاغلاپتىمەن،
ئەجىر قىلماي كانىيىمنى ياغلاپتىمەن،
شىلتاق ئېتىپ توغرا يولدا ماڭماپتىمەن،
يېگىنىمنى ئەمدى قۇسۇپ ياتماقتىمەن،
ماڭا بۇ ئاز ئۆزەمچىلا سەبسۇالدىم.

دەرسەن

ئەزىز دوستۇم سەپەر قىپسەن يارەنلەرگە سالام دەرسەن،
مېنى ئەسلەپ ئۆتەرلەرگە ئۆزى ھەردەم خۇشال دەرسەن.

يارالغان چاغدا بىر ھەمراھ نېسىپ بولغان ماڭا سىرداش،
نە ھەمراھكى قەلەم، ۋىجدان، شۇڭا ھوشيار ھامان دەرسەن.

ئاۋام كۆڭلى ئۇچۇن ئىشلەپ، گويا سەلدەك ئاقار مېھرىم،
ھارامغا چىرمىشار كىمكى، ئاڭا پەيلى يامان دەرسەن.

خۇشامەت ـ تەخسىكەشلىككە ئېلان قىلدىم كارامەت جەڭ،
شاھانە ئەركى ـ تاجىم بار ئۆزىگە ئۆزى خان دەرسەن.

چۇشۇۋېرىپ شايانۇنىڭ مۇغەمبەر كۇلكە ـ دامىغا،
يىغىپتۇ بىر ئۆمۇر ئاچچىق ساۋاق قەلبىدە كان دەرسەن.

پاناھىم ئەسلى ئەل قوينى، تامايىم يوق ئەمەل ـ نەپتىن،
غۇرۇرنى بەرمىدى زەرگە يېسىمۇ زاغرا نان دەرسەن.

تەكەببۇرغا كەبى مىخ بوپ قادالسام، قەددىنى پۈكسەم،
دېگەن ئارزۇسى ئارتۇقكەن ئۆزى ئاددىي دېھقان دەرسەن.

توساق سالماقنى پەم ئەيلەر مىكىرلەر قالدۇقى يولدا،
لېكىنىزە مىكرى كار قىلماس يولى داغدام راۋان دەرسەن.

«يېقىن مەن» دەپ تۇرۇپ پۇتلار، بۇ ئىش ماڭدامدا بىر ئۇچرار،
شۇڭا بۇ كەمدە دوستلۇققا چۇشۇپتۇ شەك ـ گۇمان دەرسەن.

ئۇ ياقلاردا ماڭا كۆڭلىن بۆلەرلەرگە سالام دەرسەن،
يېنىدا پاك نىيەتلەر كۆپ، خېلى بەك تىنچ ـ ئامان دەرسەن!

بەزىدە

رەنجىمە، رەنجىتتى خەق دەپ، رەنجىيدۇ ھەر كىم بەزىدە،
تەم - تۇزى تۇرمۇش دېگەننىڭ ئاچچىقىغۇ بەلكىم بەزىدە.

رەنجىگەن سەندىنمۇ كۆپلەر خوپ بولدى رەنجىپ باققىنىڭ،
ھۆكمى كەسكىنلەر قاتارى، ئەل ھۆكمى كەسكىن بەزىدە.

غىڭشىتار بەزەندە شۇنداق، خەقتىن مۇبارەك كۈندە يوق،
بىلمىسەڭ تەكرار ئۆزۈڭنى نەپرەتمۇ تەقدىم بەزىدە.

ئۇنتۇساڭ رەنجىش دېگەننى مەستلىكتە شاھتەك كېرىلىپ،
تىللىسا ھەقلىق مېنىڭچە ئاشقاندا ھەددىڭ بەزىدە.

كاج قەدەم باسساڭ داۋاملىق، دوستلارغا قىلساڭ چوڭچىلىق،
پۇكلىنەر ئوت - خەس مىسالى ئاۋۇالقى قەددىڭ بەزىدە.

بىل شۇنى بامبۇكمۇ دەيمىش «پۇكلەندى بەستىم بەزىدە»،
قەلبى چوغ شائىر تىلىدا يولۇاسمۇ مىسكىن بەزىدە!

ئەي تەھرىر

كىرىۋالماڭ دەرد - پەدى يوق بىر يولغا،
ئامراقكەنسىز قىزىقى يوق تونۇرغا.
بەتلىرىڭىز مەدھىيەگە تولۇپتۇ،
ئوخشاپ قالماڭ بىر يېنى يوق خۇرجۇنغا.

يانداپ ئۆتۈپ كېتىپ قالماڭ ھەجۈيدىن،
بىللە ئۇنەر يانتاق گۈلىنىڭ بەرگىدىن.
ھەرىسى يوق ھەسەل زادى مەۋجۇتمۇ،
لەڭمەن ئوخشار قىزىل مۇچىنىڭ تەمىدىن.

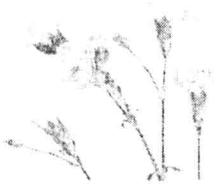
يەتمەي قالسا گاھى قانۇن نەيزىسى،
نازۇك يەرگە تېگەر ساتىرا قامچىسى.
ئۇركۈپ كەتمەڭ ساتىرادىن ئەي تەھرىر،
ئاچچىق بولۇر كېسەللىكىنىڭ دورىسى.

تاتلىق - تۇرۇم مول بولسىمۇ ياراشماس،
داستىخاندا بولماي ئاچچىق - چۈچۈكى.
توق دېسەكمۇ بۇ كەمدىكى مېغىزنى،
مۇقەررەردۇر باردۇر يەنە پۇچىكى.

«ئۇمۇ ياخشى، بۇمۇ ياخشى» دەۋېرىپ،
مەدھىيەدىن ھۇزۇرلىنىپ كېرىلىپ.

بۇزۇلمامدۇ بۇ جاهاننىڭ تەڭپۇڭى،
يۇرسەك شۇنداق سىڭايانغا ئەگىلىپ.

ساتىرانى يازسام بارمۇ چولىڭىز،
ئوقۇۋاتىپ تىترەمدىكى قولىڭىز.
كالپىندارنى قوغلاپ يازساق بىز شائىر،
شۇمۇ سىزنىڭ بىزنى باشلار يولىڭىز.

كەپتەر بىلەن قۇشقاچ سۆھبىتى

قايسىدۇر بىر كۈنى كەپتەر ۋە قۇشقاچ،
مۇڭداشماق بولۇشۇپ ئىزدەپ تېپىشتى.
كۆڭلى غەش، كۆزى نەم، دىللىرى سۇنۇق،
زارلىنىپ بىر ئىشتىن دەردلەر تۆكۈشتى.

دەسلەپكى قۇشقاچجان مىشىلداپ تۇرۇپ:
«پايدىلىق قۇش ئىدىم ئىنسانغا ھەر چاغ.
زىياندىاش قۇرت ـ قوڭغۇز ئۇۋلايتتىم ھامان،
ئېتىز ـ قىر، زىرائەت، يۇرۇپ باغمۇباغ.

نە گۇناھ قىلدىم تاڭ ھېچبىر بىلمىدىم،
دورا دەپ تىكىلدى ئىنسانىنىڭ كۆزى.
مەن كەبى بىر چىشلەم ئاجىزنى ئەجەب،
ئىزامۇ تارتمىدى يېگىلى يۇزى».

يىغلىدى كەپتەرجان بۇ دەردنى ئاڭلاپ،
ئوخشىغاچ قۇشقاچقا ئۇنىڭ كەچمىشى:
«ئادەمگە قوي، ئۆچكە، تورپاقلار تۇرۇپ،
بىز بىلەن قالغىنى زادى نېمىسى؟

جاھاندا ئەڭ ئاچ كۆز ۋەھشىي ھايۋانمۇ،
يا گۆشخور، يا ئوتخور بىرسى بولۇركەن.

لېكىنچۇ، ئادەمنىڭ تويمىغۇر نەپسى،
ھەم گۆشنى، ھەم ئوتنى يالماپ يۇتاركەن.

بىز ئانا كەپتەرلەر نە چارە دەيلى،
بىز تۇگۈل بىچارە باچكام قالمىدى.
تۇنۇگۈن كۆز ئاچقان قىزىل پوكاننى،
گۈچۈلداپ چاياشتىن ھېچ ئۇيالمىدى».

كەپتەرجان، قوشقاچجان نىدا قىلىشتى،
چۈچۈلداپ ئوخشاشلا كەلدى زۇۋانغا.
بۇقۇلداپ يىغلىدى ئۆمرىنى تىلەپ،
ئىلتىجا ئەيلىدى جىمى ئىنسانغا.

«تۇتماڭلار ئىنسانلار تىلەيلى ئىنساب،
پەرۋاز قىپ ئاسماندا خۇش بوپ ئۇچىلى.
شىپا دەپ يېسەڭلار، نەسلىمىز تۇگەپ،
ئازابلار سىلەرنى ۋىجدان كېسىلى».

قىينالما

(بىر دېھقاننىڭ تىلىدىن)

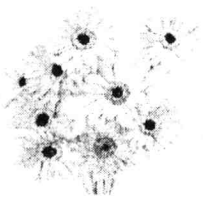
ھوّدده يەرنى ئوتتوّز يىللىق ئالدىم، ھەيدەپ قىينالما،
ماڭدىم سەھەر ئەمدى ئىشقا، دۇيجاڭ توۋلاپ قىينالما،
«ئىش سۇپەتلىك بولمىدى» دەپ كۆنده قاياپ قىينالما،
«چوڭقۇر ھەيدە»، «جىق قوي قىغ» دەپ ئۆلچەپ ـ سوڭلاپ قىينالما،
يەرگە ئۆزۈم «بەگ» مەن بوگۈن، قايتا سايلاپ قىينالما.

«يەرنى گوللاش ـ ئۆزنى گوللاش» دېگەندىن مەن خەۋەردار،
تاللاپ تېرىش، قانداق قىلىش باشلامچىسى ــ دەل بازار،
ئەسلى دېھقان ئۇماچ پىشماس داش قازاندىن بەك بىزار،
بولغان ئىدىم كۆپ ئۇزاقتىن ئاھ! بوگۈنگە ئىنتىزار،
مەن بىلەرمەن پەرۋىش، تېرىش، ئىشنى زورلاپ قىينالما.

پاتراق كەلگەي تېخنىك كادىر ـ كەسپى بىزگە لازىمى،
غىق تويدۇق بىز زىنھار كەلمە شەكىلۋازنىڭ كانىيى،
ئېھتىياجسىز بىزگە ھەر چاغ ياخشىچاقنىڭ تەزىمى،
(ئېگىز پاشنا، تار يوپكىلىق «كادىر» قىزنىڭ «ۋاي ـ ۋېيى»)
ئەممىيەتسىز بوز تورغايدەك قىرنى چىڭداپ قىينالما.

شۇبھىلەنمە دۇيجاڭ ئەمدى، يەر قىغلايمەن قانغۇدەك،
قەلبىمدە بار زور ئىرادە پاتمان ھوسۇل ئالغىدەك،

چاچتىم ئۇرۇق مەيلى قاچان، سالساق بازار تاپقۇدەك،
مەن ساراڭمۇ ئالتۇن قوزۇق ــ يەرنى ئاپئاق قويغدەك،
ئالدىم ھۆددە پۈكتۈم بىر ئىش، كۈندە ئويلاپ قىينالما.

رېستوران

يول تېپىش ھەم پۇل تېپىشتا مەردكە مەيدان رېستوران،
مىليونىرلىق مەنزىلىدە ئاتتەك چاپسان رېستوران.

بۇيرۇتار ئونلاپ شىرەدە، خىلدا يەتمىش قورۇما،
توي - تۆكۈن، نەزىرمۇ سېنى قىلدى ماكان رېستوران.

سۇردى سەندە ھەر خېرىدار، خۇددى جەننەت پەيزىنى،
ھىممىتىڭ تەنلەرگە مەلھەم بولدى دەرمان، رېستوران.

سازلىرىڭ سايراپ يېقىملىق دىلغا خۇشلۇق بەرسىمۇ،
گاھ سۇرەن، مۇشتلاش سەۋەبلىك كۆڭلى پەرىشان رېستوران.

مۇڭ ئالۇرمەن دەپ يولۇقسام ئۇنلۇك ۋاڭ - چۇڭ زەربىدىن،
مىسلى مەشچى بولقىسىدا قەلبىم پايخان، رېستوران.

قانچىنى بايۋەچچە ھاتەم، كاتتا ئەرباب قىلدى - يۇ،
قانچىنى ئوقەتتىن ئايرىپ قىلدى ۋەيران، رېستوران.

قانچىنى ئوتلۇق شارابقا جەم قىلىپ سىرداشتۇرۇپ،
بىرسىگە باغلاپ بىرىنى قىلدى مېھمان رېستوران.

يەككىلەر جۇپ بولدى مۇندا، توي قىلىپ تاپتى ساۋاب،
ئۆي بۇزۇپ بەزەننى تەنها قىلدى سەرسان رېستوران.

ھەر دەقىقە ئۇندا مەۋجۇت ئەيش ـ ئىسراپ قىلمىشى،
چاندى ناھەق سەندە يوقسۇل ئاددىي دېھقان رېستوران.

چاغلىيالماي سەندە ئارتۇق مەي ـ شارابلار ئىچكىنى،
بولدى دەلدەك، كەسپى زابوي، جىسمى نىمجان رېستوران.

يەمگە كۆنگەن پاقلىنىمدەك سەندىن چىقماس چۆرگىلەپ،
يەپ ئومۇمنى تويمىغان ھېچ نەپسى شەيتان رېستوران.

ئۆز گۇناھى ئۆزلىرىگە، يۇكسىلىۋەر جانلىنىپ،
بەردى دەۋرىم كاتتا رىغبەت، ئەمدى ئىمكان رېستوران.

دېھقاندا

بولسا دەيمەن ھەر كىمنىڭ مۇھەببىتى دېھقاندا،
ئۇرغۇپ تۇرسا فونتاندەك ساداقىتى دېھقاندا.

نېمىشقا يوق ئويلايمەن، زادى - زادى نېمىشقا،
بۇ دۇنيانىڭ لەززىتى - پاراغىتى دېھقاندا.

تىرىكچىلىك يولىدا مىدىرلايدۇ يىل بويى،
ئېتىز - ئېرىق پەرۋىشى - مۇشەققىتى دېھقاندا.

ئوزۇق غېمى بىرسىدە، ئوتۇن غېمى بىرسىدە،
قىش - زىمىستان جەبرىنىڭ كارامىتى دېھقاندا.

كۇندە دەيمىز «سېلىق كۆپ، ئازلىسۇن» دەپ ۋارقىراپ،
ساقايمامدۇ سېلىقنىڭ جاراھىتى دېھقاندا.

«پۇل يىغدۇق» دەپ بەرمىسە كانىيىدىن ئالدۇققۇ،
ھەر كۇنلۇكى دە تالاش، مالامىتى دېھقاندا.

بىزلەر يېگەن ھەر نېمەت ئۇنىڭ جاپا - تەرىدۇر،
مەردانىلىك - سېخىيلىق، جاسارىتى دېھقاندا.

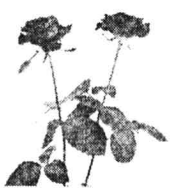
مېھمانخانا، رېستوران يەكلەر تېخى شۇلارنى،
بىلسە ئەسلى ئابرۇينىڭ سالاھىيىتى دېھقاندا.

گاھى دېھقان بىر ئۆمۈر قۇتۇلماسمۇ قەرزدىن،
بۇغالتىرنىڭ تۈگمەس، ھېساباتى دېھقاندا.

تەبىئەتمۇ بەزىدە تولغايدىكەن بوينىنى،
مۆلدۈر، بوران، يەر تەۋرەش، سۇ ئاپىتى دېھقاندا.

بېيىغانلار بار، لېكىن سانى ئەمەس يېتەرلىك،
تۇرمۇش دېگەن جەڭگاھنىڭ ھالاكىتى دېھقاندا.

كەتتى دېھقان كۆيچىسى، ئەمدى روزى[1] ئورنىدا،
ئابدۇۋۇھلى راخمانىنىڭ ھېسسىياتى دېھقاندا.

[1] شائىر روزى سايىت كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

ئەتىسى

(بىر ھاراقكەش تىلىدىن)

تۇن تەڭگىچە چالۋاقاپ بولدۇم قاپاق ئەتىسى،
خالاپ تاپتىم بىر كىسەل ئورنۇم ياتاق ئەتىسى.

مەندەك «بەگ»كە سورۇن كۆپ، يېدىم، ئىچتىم گىدىيىپ،
ئۇنتۇپتىمەن ھەممىنى، كۆزۈم چاپاق ئەتىسى.

سۈدەك ئىچتىم بەسلىشىپ، لايدەك قوپتۇم سەتلىشىپ،
سانجىلغاندەك بەدەنگە خۇددى پىچاق ئەتىسى.

ئىشتىھايىم بەك ياخشى ئۆزگىلەرنىڭ ئۆيىدە،
يېگىم كەلمەس ئۆيۈمدە، ھەرگىز تاماق ئەتىسى.

كۆڭلۈم مېنىڭ تىندى دەپ، ئىچىۋېرىپ سىڭدى دەپ،
ئەجەب ئەمدى تەس كەلدى ھۆ - ھۆ قۇسماق ئەتىسى.

پەرۋانىدەك ئۆزۈمنى ئۇرۇپتىمەن ھاراقتا،
ئىلەڭگۈچتەك ساڭگىلار جانسىز پاچاق ئەتىسى.

گەپ قىلماقتا مادار يوق، جان قالماپتۇ جىسمىمدا،
چاپان گويا بىلىندى، ئېغىر يۈك - تاق ئەتىسى.

تاماشاسىز كۈن ئۆتسە، تۇرالماسمەن غۇمۇتلاپ،
تەييار ماڭا «زابوي» دەپ ئەسكى ئاتاق ئەتىسى.

نېمە چىقتى ئويۇندىن، قايمۇقتۇرغان قۇيۇندىن،
خىزمەت نەدە، مەن نەدە، زېھنىم تاقاق ئەتىسى.

قىزلار «نوچى» دەپ بەرسە، بوپتىمەن مەرد - بايۇەچچە،
ئايالىمغا نېمە دەي، يانچۇق «چاتاق» ئەتىسى.

«پەندىيات» دەپ نەچچە رەت ئەمەل قىلماي ۋەدەمگە،
ماڭا ئادەت شۇ بولدى، قەسەم قىلماق ئەتىسى.

سەھرايىم

رەڭۋازلىق يوق، ساختا يوق، ھەشەمەت يوق سەھرايىم،
كۆزگە سىغماس غەيرىي تۇس - ئالامەت يوق سەھرايىم.

مېھماندوست سەن ئەزەلدىن، دەرۋازاڭدا تاقاق يوق،
مېھمان كەلسە تەشۋىشلىك قىياپەت يوق سەھرايىم.

گويا جەننەت باغلىرىڭ، زەپمۇ سۇزۇك ئاسمىنىڭ،
سېسىق بۇس ۋە گاز - تۈتەك، كىر - مەينەت يوق سەھرايىم.

سەندە ھەر كىم ئەجرىدىن، چاقار ئۇزلۇق قەنتىنى،
ھېچ تالاشماس كاتتىلىق، ئاداۋەت يوق سەھرايىم.

گۈزەللىكىڭ پارلايدۇ، گۈلزارىڭدىن - رەڭگىڭدىن،
قىز - يىگىتىڭ ئاندىن پاك، زىننار سەت يوق سەھرايىم.

رېستوران يوق لېكىنزە، كۈنۈڭ ئۆتمەس مەشرەپسىز،
ئەسەبىي جاز، ۋالڭ - چۇڭ يوق، مالامەت يوق سەھرايىم.

ئىسراپخورلۇق يات سەندە، ئۇۋاق نانىڭ قەدرى بار،
دېھقان كۆڭلى ئەجەب تۇز، ھاماقەت يوق سەھرايىم.

شەھەرلىك دوست كەمستىمە، سەھرالىقنى - دېھقانىنى،
مائاش، ئۇنۇۋان دەۋاسى، شىكايەت يوق سەھرايىم.

تاياقچى ئەرگە

بىر مەزمۇندا شېئىر يازدىم، دەپ قالماڭكى «ئەرزىمەس»،
بىر ئىش سەۋەب بولمىسا ھەرگىز قەلەم تەۋرىمەس،
بىر تەمسىل بار بۇرۇندىن «تەپكەك ئېشەك سەمرىمەس»،
دەيمەنكى بۇ نەزمەمدە خوتۇن ئۇرغان ئەر ئەمەس.

بوكسچىغا مەيدان كەڭدۇر، كۈچ كۆرسەتمە ئايالغا،
بوزەك قىلساڭ ئاجىزنى سەن تەڭ ئوت ـ خەس، سامانغا،
تاياق ـ تېپىك خاس ئەسلى قاشاڭ ـ ھۇرۇن ھايۋانغا،
دەيمەنكى بۇ نەزمەمدە خوتۇن ئۇرغان ئەر ئەمەس.

ئايال ئۆيىنىڭ چىرىغى، ئۇنىڭسىز ئۆي قاراڭغۇ،
بويتاقلارنىڭ كۈنى تەس، شۇڭا رەڭگى ياداڭغۇ،
بىلەمسەنكى ئەي تەلۈە، ئاناڭمۇ بىر ئايالغۇ،
دەيمەنكى بۇ نەزمەمدە خوتۇن ئۇرغان ئەر ئەمەس.

ئاجايىپ!

قىسمەنلەر بار قاتاردا تۇرۇشلىرى ئاجايىپ،
بەلكى ئۆزى سېزەلمەس يۇرۇشلىرى ئاجايىپ.

قولى هامان كۆكسىدە، پات ـ پات چوڭغا پايپېتەك،
چاپانچىلىق هۇنەرگە كۆنۈشلىرى ئاجايىپ.

كاتتىلارنى باشلايدۇ مەخسۇس ئايرىمخانىغا،
زاپاس يىغىپ قىز ـ چوكان كۈتۈشلىرى ئاجايىپ.

تونۇر كاۋاپ، زىخ كاۋاپ، پېتىر مانتا ـ ئاشقىچە،
بىكار كەلگەن پاقلاننى سويۇشلىرى ئاجايىپ.

ئەمەل تاپتى هەر هالدا «هوسۇل» چىقتى «خوش ـ خوش» تىن،
بۇ شەرەپكە تەنتەنە قىلىشلىرى ئاجايىپ.

ئەمدىكى گەپ چوڭراقتا (بۇ ئەمىلى سەل تۆۋەن)،
يەنە ئۆسۈپ چۈشەكەپ جۆيلۇشلىرى ئاجايىپ.

بەزەن «خىزمەت تەكشۈرۈپ » تۆۋەنلەرگە بارغاندا،
تەقى ـ تۇرقى تەكەببۇر، قېتىشلىرى ئاجايىپ.

چوڭنى كۆرسه ئېگىلىپ، ئېغىز يۇمماي ھىجىيىپ،
پۇقرالارغا قاپاقنى تۇرۇشلىرى ئاجايىپ.

«باشلىق كەلدى بىزگە» دەپ ھازىرلانسا زىياپەت،
تۆرده مەغرۇر گىدىيىپ كۇلۇشلىرى ئاجايىپ.

تەييار «ئات»نىڭ باردا ئويمان مېڭىپ، دۆڭ چېپىپ،
مەنسەپ - ھوقۇق پەيزىنى سۈرۈشلىرى ئاجايىپ.

ھەر يىغىندا سۆزلەيدۇ «پاكلىق ماڭا ھەمراھ» دەپ،
لېكىن نەدە نەپ بولسا ئۇنۇشلىرى ئاجايىپ.

ئەكەل دېسە تۇماقنى باشنى كېسىپ مىسالى،
تارتۇق قىلىپ پەتنۇستا سۇنۇشلىرى ئاجايىپ.

مۇكاپاتتا - شەرەپتە ھامان سەپنىڭ ئالدىدا،
خىزمەت مۇشكۇل چاغلىرى مۆكۈشلىرى ئاجايىپ.

ياق، ياق دەيدۇ ئېغىزى، ئەمما قولى ھەربىكەتتە،
ھاجەتمەندىن سوۋغاتنى ئېلىشلىرى ئاجايىپ.

دائىم مېھمان باھانە، ئۇچ ۋاق تاماق ئومۇمدىن،
رېستورانىدا كېرىلىپ تويۇشلىرى ئاجايىپ.

كۇرس ئاچتى پارتىيە، دىيانەتنى تەكىتلەپ،
«ئۇچكە ۋەكىل» بول دېسە قىلمىشلىرى ئاجايىپ.

توغرا يولدىن چەتنىدى، توسماق بىزگە ۋاجىپتۇر،
غۇلاپ ھاڭغا چۈشمىگەي مېڭىشلىرى ئاجايىپ.

نارازى

ئاتا ـ ئاناڭ ئەي ئوغۇل قىلمىشىڭدىن نارازى،
چېچىلاڭغۇ ـ قولاشماس تۇرمۇشۇڭدىن نارازى.

ھالال مېھنەت تەر تۆكۈش، ئىشلەش ـ تېجەش يات ساڭا،
ئىگىلىمەي پەن ـ بىلىم ئوينىشىڭدىن نارازى.

شەربەت تېمىپ پىشقاندا باغدا ئەنجۇر ـ مېۋىلەر،
ئەجىر قىلماي تەييارغا بويلىشىڭدىن نارازى.

ئۇجمە كۆڭۈل ـ شاللاقلىق ساڭا ھەردەم ھەمراھكەن،
سەككىز قىزغا كۆيدۈم دەپ گوللىشىڭدىن نارازى.

«بىر موچەننىڭ تايىنى يوق» مۇھەببەتكە مەستانە ـ
بولۇپ كۇن ـ تۇن چۇش كۆرۈپ جۆيلۇشۇڭدىن نارازى.

بىكار لەيلەپ يول تاپماي سېلىق سېلىپ داداڭغا،
ئىككى يىلدا تۆت قېتىم تويلىشىڭدىن نارازى.

نەدە ئىشرەت، نەدە توي، قوغلاپ ئويناپ «چاچاۋۇ»،
شاش تەخەيدەك ساغرانىڭنى تولغىشىڭدىن نارازى.

سەن ئىچىمگەن ئاق، قىزىل، تاتلىق - ئاچچىق قالمىدى،
ئەمدى ئىسىنى دەم تارتىپ شورىشىڭدىن نارازى.

شەرم - ھايا، ئەخلاقنى چۆرۈۋەتتىڭ قاياققا،
غەيرىي كىيىپ، گەدەن چاچ بولۇشۇڭدىن نارازى.

چۈشكۈنلۈكنى تاللاپسەن ھايات پەيزى ئاشۇ دەپ،
كەيپ - ساپا، چىرىكلىك قوغلىشىڭدىن نارازى.

گاھى بولدۇڭ «ئۇسسۇلچى»، گاھى «مودا ناخشىچى»،
بۇزۇپ لەززان ناخشىنى ھاڭرىشىڭدىن نارازى.

تەكرار قىلسا قىلدىڭ رەت، ئەل - دوستلۇرۇڭ تەربىيەت،
قايىل بولماي توغرىغا قاينىشىڭدىن نارازى.

گۈل - گىلەمگە بىر پاسىق نىجاسەتنى يايغاندەك،
بۈگۈنكى ساپ مۇھىتنى بۇلغىشىڭدىن نارازى.

ھۇرۇنلۇق

يەر تارتىدۇ يېنىڭنى، كۆزۈڭ ھامان يۇمۇقلۇق،
نېمانچىلا بوشاڭسەن ئۆزۈڭ ياپياش تۇرۇقلۇق،
بۇغداي تەرسەڭ چىقمايدۇ نېچۈن چاچقان ئۇرۇقلۇق،
ھېچ بىلمىدىم بۇ ساڭا نەدىن كەلگەن ھۇرۇنلۇق.

كۈندىن - كۈنگە شورلاشتى سەن باشقۇرغان قوغۇنلۇق،
يانپاشلاشقا قىر - قاشلار ساڭا كارىۋات - ئورۇندۇق،
باي بولارسەن قانداقچە ھالىڭ شۇنداق تۇرۇقلۇق،
ھېچ بىلمىدىم بۇ ساڭا نەدىن كەلگەن ھۇرۇنلۇق.

ئىشتىھايىڭ تارتىدۇ پېتىر مانتا، كاۋاپنى،
مەست بولغۇچە ئىچكىڭ بار قىممەت ئېسىل ھاراقنى.
كۆردۈم ئىككى پۇلى يوق بەزگە ئەجەب ئامراقنى،
ھېچ بىلمىدىم بۇ ساڭا نەدىن كەلگەن ھۇرۇنلۇق.

يازدا سايە، قىش كۈنى ئاپتاپ بولسا دولاڭغا،
ئىش قىلمىسىڭ نازۇنېمەت كەپ تۇرسا جوزاڭغا،
قورداق بىلەن يىل بويى تۇتۇش قىلساڭ خوشاڭغا،
ھېچ بىلمىدىم بۇ ساڭا نەدىن كەلگەن ھۇرۇنلۇق.

قاپسەن تېخى ساۋاتسىز يازغۇڭ كەلمەي ھەرپنى،
ئادەت قىپسەن ئۆمرۈڭدە «بېرىش» يوقلا «ئېلىپنى»،

دەيسەن دائىم قۇتقۇزسا كەنتىم مەندەك غېرىبنى،
ھېچ بىلمىدىم بۇ ساۋا نەدىن كەلگەن ھۇرۇنلۇق.

ئەجدادلارمۇ ئەمگەكتىن تاپقان شەرەپ - ئۇلۇغلۇق،
ئىشچان بولسا كىمكى ئۇنىڭ ئىشى ئۇتۇقلۇق،
جەڭ - رىقابەت دەۋرى بۇ، تىرىشقىنىڭ ئورۇنلۇق،
ھېچ بىلمىدىم بۇ ساۋا نەدىن كەلگەن ھۇرۇنلۇق.

بۇ ئۆيدە

كۆردۇم گۈڭگا بىر ئۆينى پەنەر يوقكەن بۇ ئۆيدە،
مەدەنىيەت - ئەخلاقتىن ئەسەر يوقكەن بۇ ئۆيدە.
ئىلىم - پەن، تېخنىكىدىن خەۋەر يوقكەن بۇ ئۆيدە،
جاھان نەدە، بىز نەدە سېزەر يوقكەن بۇ ئۆيدە.

كىتاب - گېزىت نە بولسۇن يوقتۇر، قەغەز پارچىسى،
بىكار بولسا ھېسابكەن ئۈچ ۋاخ تاماق قاچىسى،
ئىنى - سىڭلى ساۋاتسىز، ھازازۇلكەن ئاچىسى،
ئۆزگە ئۇخلاش، يېمەكتىن ھۇنەر يوقكەن بۇ ئۆيدە.

دادىسىغا بالىسى، بالىسىغا يەڭگىسى،
بىر - بىرىگە ئۆچ ئىكەن، بويۇن تولغار ھەممىسى،
ئەجەب تەسكەن بىلمەككە زادى قايسى ئەسكىسى،
خۇشال - خۇرام، ئازادە يۈرەر يوقكەن بۇ ئۆيدە.

سىلكىش، سەتلەش، ھۇرپىيىش، جېدەل - ماجىرا، چاتاقسىز،
ئەپسانە تىل - ھاقارەت، تىللاش، چوقۇلاش، ئاتاقسىز،
ئۆتمەيدىكەن بىر كۈنى غەيۋەت، پىتنە - پاساتسىز،
ساۋاق - ئىبرەت ياماندىن ھەزەر يوقكەن بۇ ئۆيدە.

ئامراق ئىكەن ھەممىسى تەييار تاماق يېمەككە،
ئىش - پىش دېسە چوڭ - كىچىك كەلمەيدىكەن كېرەككە،

يوقلۇق دەردى يامان دەرد، چىرمىشىپتۇ بۇ دەردكە،
ئىش - ئەمگەكتە تىرىشچان چېۋەر يوقكەن بۇ ئۆيدە.

كەسكىنلەشتى رىقابەت، چۈنكى، ئۇچۇر دەۋرى بۇ،
بېشىڭ سىلكىپ ئويغانساڭ ئىمكانىيەت كەڭرىغۇ،
بولسا جۈرئەت - شىجائەت كار قىلمايدۇ جەبرىمۇ،
ئېگىز تۇرۇپ يىراقنى كۆرەر يوقكەن بۇ ئۆيدە.

بازاردۇر

ئەسلىدىنلا ئىنسانىنى ياشناتقىنى بازاردۇر،
نى - نى بويىنى قاتتىقىنى يۇمشاتقىنى بازاردۇر،
باشقا كۆنلەر كەلگەندە ئەسقاتقىنى بازاردۇر،
تارازىنى تەڭشەكتە توختاتقىنى بازاردۇر،
ئۇخلىغانىنى غەپلەتتىن ئويغاتقىنى بازاردۇر.

«ئانام بازار ھەم دادام بازار» دېگەن كونىلار،
كىم ئايرىلسا بازاردىن ھەر مۇقامغا يورغىلار،
سەپنى ھەر كىم بەربىر شۇ بازارغا توغرىلار،
كۈن ئالالماس بازاردا پۈرسەتپەرەس ئوغرىلار،
نامراتلىقنى رەستىدىن يوقاتقىنى بازاردۇر.

بازار دېگەن چوڭ دېڭىز، قاشقا چىقار ئۇزگىنى،
لەھەڭلەرگە يەم بولار ئۇندا لەيلەپ يۈرگىنى،
ئۇتۇق تاپار ھەر ئىشتا جۈرئەت ئېتى مىنگىنى،
گاھى پايدا، گاھ زىيان ھەممىسگە كۆنگىنى،
ئىش خۇشياقماس لۆم - لۆمنى قاقشاتقىنى بازاردۇر.

كۆرۈڭ بۇگۈن بازارلار كەتتى ئەجەب جانلىنىپ،
چۈشتى مەردلەر مەيدانغا بەيگىلەردە تاللىنىپ،
سەپتىن قالدى جان باقار ئاق نانچىلار شاللىنىپ،
بازار دېگەن رەھىمسىز قالارسىز گاھ زارلىنىپ،
ئەل دىلىغا ئەسلىدىن ئورناشقىنى بازاردۇر.

خۇددى «ئېچىل داستىخان»، ئۇندا ھەممە تەق بولدى،
قۇدرىتىگە بازارنىڭ كىم بولمىسۇن تەن بولدى،
تىرىشچانلار ـ ئىشچانلار بۇ مەيدانغا جەم بولدى،
مۇندىن يىراق قاچقانىنىڭ ھال ـ ئۇقىتى كەم بولدى،
مىسلى جەننەت ھۆسنىنى ياراتقىنى بازاردۇر.

ئورناتمىساڭ ھالاكسەن ئەمدى بازار ئېچىنى،
قازار ئۇندىن زەر ـ گۆھەر كىم ئىشلەتسە مېچىنى،
ئۇ تاللايدۇ سەردارنى، ئەلدە ئۆرنەك ـ خىلىنى،
ياخشى كۆرمەس ساختىلىق، كاززاپلىقنى ـ ھىيلىنى،
قىلىپ پايخان مىكىرنى، يىغلاتقىنى بازاردۇر.

ئۇستىرام

(بىر ساتىراش تىلىدىن)

«ئىشتىن قالدىم» دېمەك يوق، ھامان ئىشتا ئۇستىرام،
كۆر ھەمىشە ئالدىراش، يازۇ قىشتا ئۇستىرام.

ئىش ئىزدىمەس يالۇڭروپ، پەتنۇس - تەخسە كۆتۈرۈپ،
ئۆز ئەمگىكى كاپالەت، جان بېقىشتا ئۇستىرام.

چوڭنى ئەسلى تاپالماي، كىچىك ئىشنى ياراتماي،
يۈرگەنلەرگە ئۆرنەكتۇر جىمى يۈرتتا ئۇستىرام.

ئىشچانلىققا يات ھالدا، يەپ سالسا گەر تەييار نان،
ئۆتەر ئۇ چاغ كۈن - تۈنى خىجىللىقتا ئۇستىرام.

تەييارغا قول سۇنغانىنىڭ «تىرىكتاپ» دەپ نامى بار،
يىراق يۈردى سەت نامدىن، بۇ تۈرمۇشتا ئۇستىرام.

ھاكىم بولساڭ شۇنداق بول

ھاكىم بولۇپ سايلاندىڭ ئەل - ئاۋامغا ئامراق بول،
چاپانسىزغا ئىسسىق تون، قاناتسىزغا قونداق بول،
ئەل خۇشلۇقى قايغۇسى ھەممىسىدە ئورتاق بول،
جۇت - شۈرغان، بورانلار سۇندۇرالماس توغراق بول،
ئەل ئۈمىدى چىن ساڭا ھاكىم بولساڭ شۇنداق بول.

يۇرت ئارزۇسى قەلبىڭدە بوپ قالمىسۇن بىردەملىك،
رايىمىزغا ياقمايدۇ مۇغەمبەرلىك - ئۆكتەملىك،
دەۋرىم ئالتۇن تارازا شاللىنىدۇ مەنمەنلىك،
ساڭا چوقۇم يار بولغاي ئېسىل خىسلەت - كەمتەرلىك،
ئەل ئۈمىدى چىن ساڭا ھاكىم بولساڭ شۇنداق بول.

كەلسەڭ ئاۋام ئالدىغا قويۇپ كەلگىن «مەپەڭ»نى،
تىكلە ئېتىز بېشىغا قونالغۇڭنى - كەپەڭنى،
دېھقان بىلەن بىللە بول، بىللە چاپقىن كەتمەننى،
غىل - پال بېرىپ، غىپ كېتىپ دەردتە قويما دەردمەننى،
ئەل ئۈمىدى چىن ساڭا ھاكىم بولساڭ شۇنداق بول.

ئېغىر يۈكنى ئارتىشقا تەييارلىغىن يەلكەڭنى،
جېنىمدىن جاق تويغۇزما دەرد - ھال ئېيتىپ كەلگەننى،
چاققا تۇتقىن گال بولسا مەگەر پىچاق - كەكەڭنى،
مۇبادا ئىز قالدۇرساڭ، ئۇنتۇماسمىز تۆھپەڭنى،
ئەل ئۈمىدى چىن ساڭا ھاكىم بولساڭ شۇنداق بول.

دۇرۇس يولدىن ئازماي ماڭ، پاكىز تۇتقىن گېلىڭنى،
تەنگە سىڭەر يېگەنده هالال رىزقى - نېنىڭنى.
نامرات بولسۇن يادىڭدا، چىڭقاپ كەتمە يېنىڭنى،
چىرىكلىككە ئوت ئاچقىن، باغلا مەھكەم بېلىڭنى،
ئەل ئۈمىدى چىن ساڭا، هاكىم بولساڭ شۇنداق بول.

پارتىيەمىز تەكىتلەپ: «ئۇچكە ۋەكىل بول» دېدى،
چوڭقۇر چۆككىن تۆۋەنگە بولغىن قولغا - قول دېدى،
قۇرۇش هاللىق جەمئىيەت بىز كۆزلىگەن يول دېدى،
داغدام يولدىن كاج كەتمە، مەھكەم تۇتقىن رول دېدى،
ئەل ئۈمىدى چىن ساڭا، هاكىم بولساڭ شۇنداق بول.

ئايرىلدۇق

پادا باققاندىكى دوستلار، ياڭاق چاققاندا ئايرىلدۇق،
خۇشامەت كەسپىدىن سەن دوست، ئەمەل تاپقاندا ئايرىلدۇق.

تەكەببۇر بىخى سەندە ئۆسۈپتۇ شۇنچە ئەيىبۇ ھەننىاس!
گىپىستەك خۇددى بوي ـ بەستىڭ ئەجەب قاتقاندا ئايرىلدۇق.

ئەمەلدىن نەپسى چوڭ كەلگەن ئاشۇ پەيتلەردە دوست ـ نەپكەن،
سۇغاتسىز ئىشنى ھەل قىلماي، نىيەت بۇزغاندا ئايرىلدۇق.

ئېشەكمۇ مىنگىلى بىر چاغ تاپالماي يۈرگىنىڭ ئەستە،
بۇگۈن پىكاپنى مەنسىتمەي تېخى چانغاندا ئايرىلدۇق.

ئۆزۈڭدىن باشقا ھېچ ئىنسان كۆرۈنمەي قالدى بىر مەزگىل،
«جاھاندا مەنچە چوڭ يوق» دەپ سۆرەن سالغاندا ئايرىلدۇق.

ۋەتەن دەپ، ئەلنى دەپ خىزمەت قىلىشقا ئەھدى قىلدىڭ يۇ،
ئەمەلدە تۇز ـ دۇرۇس يولدىن قېيىپ ئازغاندا ئايرىلدۇق.

ئىشەنچنى باغلىسا نامرات، بىراق ئۆزۈڭنى باي قىلدىڭ،
ئۈمىدتە تەلمۈرۈپ ئەلنىڭ كۆزى تالغاندا ئايرىلدۇق.

مۇشەققەت تەرىنى تۆكمەس مۇغەمبەر ئوۋچىغا ئۆچ بىز،
ئومۇمنىڭ خەجىنى يالماپ قورساق باققاندا ئايرىلدۇق.

خېمىردەك يۇمشىدىك ئۆتتۈك سىناق مەزگىلى - سايلامدىن ، ئۆتۈپلا ياخشىغا، دوستقا تۇزاق قويغاندا ئايرىلدۇق.

ئەجەبمۇ ئۆزگىرىپ كەتتىك، ۋاپانىك چېھرىگە تەپتىك، بۇرۇنقى سەپدىشىم سەنمۇ، قاراپ ھەيراندا ئايرىلدۇق.

ئەمەلنى دوست دېدىك مەڭگۈ، شۇڭا ھېچكىم كېرەك بولماي ، «ھوقۇق» دەپ يالۇرۇپ، جۆيلۈپ، چۈشەپ ياتقاندا ئايرىلدۇق .

قولۇڭدىن نەچچە رەت تارتساق، ئالايدىك شۇنچە رەت رەنجىپ ، چىرىكلىك پاتقىقى بويلاپ تامام پاتقاندا ئايرىلدۇق.

قانداق گەپ بۇ؟

ئېپ تاشلىدۇق كۈندە ھاراق ئىزدەيدىغانلىق،
سايلاپ چىقتۇق بۇ دورەم بىز ئىچمەيدىغانلىق.

كەنت باشلىقى تاپتۇق خىللاپ مىڭناڭ ئىچىدىن،
ھەق - ئادالەت مەيدانىدا سۆزلەيدىغانلىق.

نەزەر سالدۇق خىزمىتىگە يېڭى باشلىقنىڭ،
ھەر ھالدا ئۇ ساق ئۆتكۈزدى بىر - ئىككى ئايىنى.

تاپتۇق دېسەك دېيانەتلىك باشلامچى كادىر،
باشلىۋەتتى ئۇمۇ ئەمدى تۈگىمەس چاينى.

باشلىق بولسا زادى ئىچىش مۇھىم شەرتمىكىن،
«ياشا - ئىچ» دەپ ئاتقۇزۇۋەتتى ئۇخلىماي تاڭنى.

يەپ - ئىچىشتە ئاۋۇالقىدىن بوش كەلمەي تۇرۇپ،
كەيپلىكتە باي قىلىمەن دەيدۇ دېھقانلىق.

نەدە قالدى كۆرۈڭ ئەمدى دېھقان ئۇمىدى،
چۆرىسىگە يىغدى «خوش» دەپ رومكا سۇنغانلىق.

باش سايلىساق زابوي بولۇپ كېتەركەن قالتىس،
قانداق گەپ بۇ، ئىچمەيدىغان ھەتتا ئىمانلىق!

بىر قاسساپقا

يالغان سۆز قېتىپ، سايرىدىڭ قاسساپ،
ئۆتمەس مېلىڭنى داڭلىدىڭ قاسساپ.
قاياق بازارنى پۇرسەت دەپ بىلمەپ،
ساختىلىق بىرلە سەمرىدىڭ قاسساپ.

چاقىردىڭ مېنى ئۇندەپ مېلىڭغا،
قوي گۆشى بەر، دەپ باردىم قېشىڭغا.
ئىللا - بىللادىن - قەسەمدىن چۆشۈپ،
ئۆچكە گۆشىنى تەڭلىدىڭ قاسساپ.

سېمىزرەك قوينى كانارغا ئېسىپ،
داڭگىر ئۆچكىنى پارچىلاپ قېتىپ.
گۆشنى ھەمىشە پاقلان دەپ سېتىپ،
زادى ئىنسابقا كەلمىدىڭ قاسساپ.

تۆگىنى سويۇپ دېدىڭ «بۇ كالا»
قويمىدىڭ ئالداپ ھېچكىمنى چالا.
ساختىلىققا ئوت تۇتاشتى ئەمدى،
كاللاڭ گاراڭمۇ سەزمىدىڭ قاسساپ.

زىيان تارتتىم دەپ ھەمىشە ۋايساپ،
خېرىدارىڭنى ھەر قېتىم ئالداپ.
ياغاچ قازاندا ئۇماچ قاينىتىپ،
ئاسان بېيىشنى پەملىدىڭ قاسساپ.

پەيلىك ئەسلىتەر مەككار تۇلكىنى،
ھارام نەپ تۇتار گالدىن بىر كۈنى.
ھىيلە ـ مىكىردىن ئوق ياساپ كۈندە،
ئىستېمالچىنى چەنلىدىك قاسساپ.

ئورۇق ئۆچكەڭنىك گۆشلىرى سازاك،
لىللا بولسىچۇ، كاشكى تارازاك.
ئۇياتماي ئەركەك قوي چۈشەسىنى،
ساغلىق ئۆچكىگە يەملىدىك قاسساپ!

ئۆزگەردى

بۇگۈن چىقسام ئارامغا، كۆپ ئاداشلار ئۆزگەردى،
كۆرۈپ سالدى كۆرمەسكە، خۇش چىرايلار ئۆزگەردى.

غايىب بولدى چۆرەمدىن نى - نى «سادىق»، «يېقىن»لار،
چوڭقۇر تەزىم ھال سوراش، ئەسسالاملار ئۆزگەردى.

«سىلى باشلىق بۇ دەمدە، مەيلى پۇقرا بولسىلا -
بەرىبىر بىز دوست» دېگەن مەمەدانلار ئۆزگەردى.

ھەپتە بۇرۇن كېپ ئۆيگە، كەچلىكىمگە رەت ساقلاپ،
قاينىاپ كەتكەن سورۇنلار، داپ - دۇتارلار ئۆزگەردى.

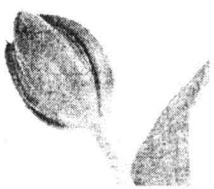
تۆرگە باشلاپ ھۆرمەتلەپ قەدەھ سۇنغان تەخسىچى،
زورلاپ تارتقان تانسكەش، گۈل - جانانلار ئۆزگەردى.

يامانلايتتىم نېمە دەپ ناتونۇشتىن - خەقلەردىن،
چىن كۆڭلۈمدىن ئىشەنگەن قەدىردانلار ئۆزگەردى.

ئىدارىدە قول باغلاپ لەببەي دېگەن مۆمىنلەر،
تۆت كۈن بولماي توك تەگدى، شۇ ياۋاشلار ئۆزگەردى.

ئۆز ۋاقتىدا مەن بىلمەس يېنىمدا يوق ئاقىللار،
دوستتۇر ماڭا بۇ دەمدە، دۆت - نادانلار ئۆزگەردى.

ۋاقتىم كەتتى ۋاھ ئەجەب؟! ئىبرەت بولغاي كېيىنگە،
قىسمەنلەرگە مەندىكى ئوي - قاراشلار ئۆزگەردى.

سازەندە

شەرەپلىك شۇ كەسپىگىنى خار قىلمىغىن سازەندە،
قەدرىگە بىلمەس ناكەسكە ساز چالمىغىن سازەندە.

تەكلىپ قىلسا مەستلىكتە نادان بايلار، كاتتىلار،
ئەرزانلىشىپ تۇن تەڭدە قاترىمىغىن سازەندە.

ئېپ كېلەردە ئەزىزلەپ ئەۋەتسىدۇ سانتانا،
قايتاشىڭدۇر پىيادە، بىلىپ قالغىن سازەندە.

مەست خالايدۇ پاراڭنى، دۇتارىڭغا خۇشى يوق،
ئاۋازىڭنى زەر بىلگىن، ۋارقىرىمىغىن سازەندە.

كۈي ـ مۇزىكا بىر پەندۇر، كېرەك قىلماس نادانلار،
گۆھەر تاشنى تاياقتا چاپلىمىغىن سازەندە.

بۇ ئاخشامدا چالدۇرۇپ تونۇمايدۇ ئەتىسى،
دوست بولدۇق، دەپ خىيالنى خام قىلمىغىن سازەندە.

بەھرە ئېلىش مۇڭ ـ كۈيدىن باغلىق ئىشتۇر ساپاغا،
قىزىلگۈلنى تېزەككە سانجىمىغىن سازەندە.

مۇزىكىنىڭ قەدرىنى چىن كۆڭلىدىن بىلگەننى ـ
تاپسىڭ ئەگەر هارماي چال، ناز قىلمىغىن سازەندە.

نېسىپچىلىك

ئىنسان ئۇچۇن زىننەت ئەمگەك - تىرىكچىلىك،
بىكارچىنىڭ قىممىتى يوق زىغىرچىلىك.
شۇڭا تاللاپ قىلدىم سودا - سېتىقچىلىق،
ھېچكىم قىلماس كۆپ تىجارەت مېنىڭچىلىك.
ھېچ ئىشىمنى ئوڭ قىلمىدى نېسىپچىلىك.

دەسلىپىدە بەرمىدىم مال نېسى دېسە،
مەيلى تۇغقان ھەر قانداق بىر كىشى دېسە.
«ئۇنداق قىلما ئۇچ - تۆت كۈننىڭ ئىشى» دېسە،
تېرىكمىدىم سودىدا سەن «گىرى» دېسە.
ھېچ ئىشىمنى ئوڭ قىلمىدى نېسىپچىلىك.

ئاي ئۆتكەندە ئىزدەپ بېرىپ نېسىرىمنى،
يىغماقتا يوق راسا يېدىم ئەدىپىمنى.
يالۇۋرغانلار يەرگە ئۇردى تەلىپىمنى،
ئۆزۈم بىلدىم خەقتىن يېگەن ئەلىمىنى.
ۋەيران قىلدى مېنى ئاخىر نېسىپچىلىك.

سان ـ ساناق

بەشنى ئون بەش، ئوننى يۈز، دەيدۇ يالغان سان ـ ساناق،
يۇقىرى ھەم تۆۋەنگە نوختا سالغان سان ـ ساناق.

مەركەز كۈندە تەكىتلەپ «ھەقنى يوللا ـ ياز» دېسە،
پۈتەر مىڭلاپ يالغاننى ئۈيالمىغان سان ـ ساناق.

چىقارغاچقا تەسەۋۋۇر ئوي ـ خىيالدىن بەزىلەر،
ئەملىيەتكە شۈڭا ماس، كەلمەيدىغان سان ـ ساناق.

رەقەم دېگەن ھەمىشە مېڭىپ كەتمەس ئالدىغا،
بىرەر قېتىم كەينىگە يانمايدىغان سان ـ ساناق.

كەلكۈن كېلىپ سۈپۈرۈپ ئېپ قاچسىمۇ بۈغداينى،
«يەنە بۇ يىل ئاشتى» دەپ يوللايدىغان سان ـ ساناق.

يالغانچىلىق، ساختىلىق سۈنئىي ئاپەت يۇرت ئۈچۈن،
بۇ ئاپەتتە قىلمىغىن ئەلنى ۋەيران سان ـ ساناق.

ئەملىيەتچىل، راستچىللىق تەكىتلەندى پاھ بۈگۈن،
تولدى ئەمدى پەيمانىڭ ھالىڭ يامان سان ـ ساناق.

ماختىما

ئەي قەلەمكەش ھەقنى يازغىن ساختىلارنى ماختىما،
تەرىپلەشكە خاستۇر ئاۋام، كاتتىلارنى ماختىما.

كۆزۈڭ ئوچۇق بولسىمۇ گەر كۆرمەمدىكىن ياخشىنى،
نەۋ باھارنىڭ پەيزى تۇرسا، قىشنى - قارنى ماختىما.

چۈشسە ئاپتاپ سۇر ئېشەكنىڭ رەزگى مەينەت كۆتىگە،
قوللىرىڭنى شۇئان قاقلاپ بۇ «دۇكان» نى ماختىما.

جاراڭلىسۇن مەدھىيەلەر ۋەتەن، مىللەت، ئەلنى دەپ،
داۋام تارتقان ئۆزىگە چوغ، نەپسى ھاڭنى ماختىما.

تۇرسا ياندا تەڭدىشى يوق بىزنى باققان مەرد دېھقان،
نەپ ئېلىشتا داڭ چىقارغان «تۆھپىكار»نى ماختىما.

قەلەمكەشتىن زور ئۈمىدلەر كۈتكەنلەرنىڭ ئەكسىچە،
چەتكە تاشلاپ مەردانىنى، قۇۋ - مەككارنى ماختىما.

بىر ئەخلاقسىزغا

يانفون ئاستىڭ غايىبتىن، ئەجەب گوللاپ ئۆيۈڭنى،
ئالتە شەگە «ۋەي ـ ۋەي» دەپ ئايدا ئالداپ كۈرمىڭنى،
ئەسلەرسەنمۇ كۆڭلۈڭدە ھەردەم قىڭغىر ماڭغاندا،
ئىللىق ئائىلە ـ پەرزەنتىڭ، تاغدەك ئاكاڭ ـ ئىنىڭنى.

يېگەن ئېشىڭ نىجاسەت، كىيگەنلىرىڭ توقۇمدۇر،
كۈندە مودا يۈرسەڭمۇ چۈنكى ساتتىڭ تېنىڭنى.
تېلېفونىڭ پىچىرلاپ، قايان ماڭدىڭ دېكىلداپ،
ھەر كىم بىلمەي قالارمۇ، يوشۇرساڭمۇ سىرىڭنى.

ئىپپەتلىك قىز ئىپارخان، نۇزۇگۈملار ئاھ ئۇرۇپ،
قورۇنامدۇ ئەپتىڭدىن كۆرسە مەينەت جىسمىڭنى.
يامان يولدىن يان سىڭلىم تۆكمە ئەجداد يۈزىنى،
شۇنداق نىجىس پۇل ئۈچۈن خەس قىلمىغىن قەدرىڭنى!

ئاغرىنىپ

يۈرگەنلەرنى كۆپ كۆردۈم بىر - بىرىدىن ئاغرىنىپ،
رەنجىشىدۇ ئۆزئارا گەپلىرىدىن ئاغرىنىپ.

تەكىتلەنسە ئىناقلىق، نېمە تەگمەي غىژىلداش،
«خەق جىق ئالدى، مەنچۇ» دەپ نەپلىرىدىن ئاغرىنىپ.

قوش كۆرۈنۈپ قوشنامنىڭ، كۆز قىزارتار ئەتراپقا،
بەزىبىرلەر ئۆز كەسپى - ئىشلىرىدىن ئاغرىنىپ.

ئۆز كۆڭلىنى خۇش تۇتماي، يىغلاپ ئۆتەر كەچكىچە،
قىسمەن ئۆيدە ئاياللار، ئەرلىرىدىن ئاغرىنىپ.

غەيۋەت ئىزدەپ سوكۇلداپ، تىنماي مېڭىپ بەزىلەر،
تىللاپ كېتەر تېشىلسە، چەملىرىدىن ئاغرىنىپ.

نەپ ئالاردا ئالمان قۇش، ئىشلەڭ دېسە بەل ئاغرىق،
ئاسان ئىشقا يۈگۈرەر، تەسلىرىدىن ئاغرىنىپ.

كۆمۈر سالماي سوغۇقتا دىر - دىر تىترەر پىخسىقلار،
ئۆزىدىن كۆرمەس ئەيىبنى، مەشلىرىدىن ئاغرىنىپ.

ئىشقا كەلمەي ئىش ھەققى تۇتۇلغاندا قاقشايدۇ،
نۆۋەتچىنىڭ يوقلىما دەپتىرىدىن ئاغرىنىپ.

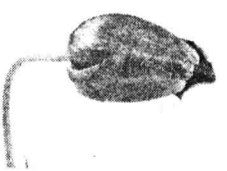
ئەجىر قىلماي بېغىغا، كوتۇلدايدۇ كۆز كەلسە،
ئۆرۈك، ئالما، شاپتۇلى، ئەنجۈرىدىن ئاغرىنىمپ.

ئوغۇت قۇيماي «هوسۇل يوق» دەيدۇ ئەنە شۇنداقلار،
شۇنچە مۇنبەت هەم سېخىي يەرلىرىدىن ئاغرىنىمپ.

توۋا، دەيمەن ئەجەبكەن چىدىماسلار خۇي پەيلى،
يۈرۈيدىكەن هەم كۈندۈز، كەچلىرىدىن ئاغرىنىمپ.

كىچىك ئىشنى ياراتماي، چوڭ ئىش كەلمەي قولىدىن،
كوتۇلدارىكەن كۈن بويى تەقدىرىدىن ئاغرىنىمپ.

شۇنداقلارنى ئۇچراتتىم، ياشايدىكەن بىر ئۆمۈر،
جاھاندىكى ئىشلارنىڭ هەممىسىدىن ئاغرىنىمپ.

يازغىنىم يازغان

تىللىرىك يازسام، تەڭلىرىك بازغان،
يولۇمنى توستى تىكەنلىك ئازغان،
راستىنى راست دەيمەن، يالغاننى يالغان،
يىگىت سانالماس يولىدىن يانغان،
تىللىساڭ تىللا، يازغىنىم يازغان.

يازدىم ساتىرا، ئىللەتنى سۆكتۈم،
يامرىغان پىتنە - غەيۋەتنى سۆكتۈم،
يامانلار قىلغان تۆھمەتنى سۆكتۈم،
ھەددىدىن ئاشقان ئىشرەتنى سۆكتۈم،
تىللىساڭ تىللا، يازغىنىم يازغان.

پاش قىلدىم ئاچ كۆز، پاريخورلۇقنى،
ئەلگە باقمىغان كۆزى كورلۇقنى،
كەسپىي سۈخەنچى پىتنىخورلۇقنى،
ئېغىزدا سادىق، ساختا دوستلۇقنى،
تىللىساڭ تىللا، يازغىنىم يازغان.

بىرسى ھارامدىن باي بولۇپ كۈلسە،
كەيپى ئىشرەتنىڭ پەيزىنى سۈرسە،
بىرسى دوختۇرغا پۇلى يوق ئۆلسە،
يازماي تۇرامدىم بۇ كۆزۈم كۆرسە،
تىللىساڭ تىللا، يازغىنىم يازغان.

خۇشامەتچىلىك، تەخسىكەشلىكنى،
ۋىجدان - غۇرۇرسىز كۆڭلى پەسلىكنى،
ناھەق ئىشقىمۇ سۆزلىمەسلىكنى،
خەتەرلىك كېسەل - پۇلپەرەسلىكنى،
تىللىساڭ تىللا، يازغىنىم يازغان.

تەنقىد قىلمىساق كۆپىيىپ ساختا،
كۆڭلى ياخشىغا سالۇركەن نوختا،
ساقلاپ بولامدۇ بىگىزنى قاپتا،
چوغنى يوشۇرساق كۆيمەمدۇ پاختا،
تىللىساڭ تىللا، يازغىنىم يازغان.

ئەل بىزار

كۆتۈرسىمۇ ئېغىر يۈك، دۆت ئېشەكتىن ئەل بىزار،
تىك چىنارنى قەدىرلەر، يۆگىمەچتىن ئەل بىزار،
يارام خىشنى تاللايدۇ، خام كېسەكتىن ئەل بىزار،
تۇنەيدىغان قاۋاقتا مەست ـ ئەلەستىن ئەل بىزار،
بېلىق ئەتىۋار كۆلدىكى، سېسىق لەشتىن ئەل بىزار.

داستىخاننى مول قىلىپ، مېھمان قىلسا كاتتىنى،
ئىقتىدارلىق دېمەيلى، مىكرى تولا تۇلكىنى،
داۋراڭ سېلىپ بازاردا، ماي دەپ ساتسا ئۆپكىنى،
ئابرۇيىنى خەس قىلىپ خۇشامەتتە ئۆتكىنى،
چېنىپ قالۇر هامانە، شۇ «چېۋەر» دىن ئەل بىزار.

ئادەت قىلغان شۇنداقلار ئاپتاپپەرەس كەسپىنى،
ئۇنتۇپ قالماس دەقىقە، ساختا نەيرەڭ ـ كۇلكىنى،
قىلىپ ئەلگە نامايان ئابرۇيپەرەس ئەپتىنى،
يەتمەك بولۇپ مۇرادقا كۇندە تەڭلەر تەخسىنى،
ئومۇرتقىسىز يۇمران بەل، تەخسىكەشتىن ئەل بىزار.

هېچ ئىش كەلمەي قولىدىن پونى يوغان ئاتقاندىن،
رەڭۋازلىقنى يار تۇتۇپ، ئازراق پايدا تاپقاندىن،
ئەگرى يولنى خوپ كۆرۈپ دۇرۇس يولدىن قاچقاندىن،
يېرىم پۇڭلۇق نەپ بەرسە، ۋىجدانىنى ساتقاندىن،
دەل ئاشۇنداق بەتقىلىق، پۇلپەرەستىن ئەل بىزار.

سازچىمەن

ئەل - ئاۋامغا جۇشقۇن روھ، ھۈزۈر بەرگەن سازچىمەن،
كۈيگە تەشنا دىللارغا زوق ئەيلىگەن سازچىمەن.

قاناتلىنىپ ئىلھاممىم، خۇشاللىنىپ ھاياتىم،
ياشا ۋەتەن - خەلقىم دەپ كۈي كۈيلىگەن سازچىمەن.

ئۇرغۇپ قاياناق ھېسلىرىم، تار ئوينىتىپ قوللىرىم،
باغلىرىغا ئۆمۈلۈكنىڭ گۈللەر تەرگەن سازچىمەن.

ساز - ناخشىدۇر بىر مىراس ئۇلۇغ ئەجداد قالدۇرغان،
شۇ مىراسنى چىڭ ساقلاپ، داۋام ئەتكەن سازچىمەن.

سازنىڭ ئۈدار - رېتىمى مېنىڭ كۆلكەم - پەخرىمدۇر،
كەشپىياتىنىڭ ئىشقىدا، چوغدەك كۆيگەن سازچىمەن.

بۇ دۇنيادا يوق دوستلار، كۈشەندىسىز ھېچ نەرسە،
شۇڭا دەيمەن ساز قورال، مەن بىر مەرگەن سازچىمەن.

سېھرىي كۈچى شوخ سازنىڭ قوزغايدىكەن ھەسەتمۇ،
شەپىسىنى شۇملۇقنىڭ بالدۇر سەزگەن سازچىمەن.

زەخمەكلىرىم گويا كى بولۇپ توقماق - بازغىنىم،
ئىپلاس نەيرەڭ ئۆتىگە پەملەپ تەگكەن سازچىمەن.

غەيۇەت - پىتنە سۆزلەشتىن ساز چالماقنى ئەلا دەپ،
ئىت خۇيلۇقلار ئەكسىچە خۇشخۇي يۇرگەن سازچىمەن.

تىڭشيالماي - چالالماي، ھەسەت قىلىپ يۇرگەننىڭ،
يۇرىكىگە سانجىلغان خۇددى «تىكەن» سازچىمەن.

بۇلۇڭدىكى سەتچىلىك، ناشايان ئىش - غەشلىكتىن،
ئاشكارا ساز - شوخ نەغمە ئەۋزەل دېگەن سازچىمەن.

ئاتا قىلىدىم خەلقىمگە دېيەلەيمەن شادلىقنى،
شۇڭا ئەل - يۇرت قوينىغا سۇدەك سىڭگەن سازچىمەن.

ساز قەدىمنى بىلگەنگە، تىنماي سايرار مۇڭ تارىم،
ئىناقلىقنى - ئۆملۈكنى، كۆيلەپ كەلگەن سازچىمەن.

كىمگە نېسىپ بۇ ھۈنەر، قوللىرىدىن گۈل ئۈنەر،
قىسقا ھايات پەيزىنى شۇنداق سۈرگەن سازچىمەن.

سازنى دوستقا شوخ قىلىپ، غەم - قايغۇنى يوق قىلىپ،
ياشاپ مەزمۇت بىر ئۆمۈر، سەنئەت سۆيگەن سازچىمەن.

ماختىنىپ

دوستلار شۇنداق ئۆتەمدۇق، داپ - ئۇسسۇلدىن ماختىنىپ،
نەدە قاۋاق - مەيخانا، شۇ ئورۇندىن ماختىنىپ.

خەقلەر بۇگۈن ئات سېلىپ، چىقسا ئايغا - مارسقا،
بىز يۈرەمدۇق ئەجدادتىن ــ ئەڭ بۇرۇندىن ماختىنىپ.

تۆت - بەشىمىز جەم بولساق، ئىچىملىكنىڭ گېپى جىق،
ئالچاڭشىدۇق ئاخشامقى مەست سورۇندىن ماختىنىپ.

چەۋەندازلار ياراتسا، ئالەمشۇمۇل تۆھپىنى،
بىز گىدەيدۇق «ئات چېپىي»، «خەتنە توي»... دىن ماختىنىپ.

رېستوراندىن كەتمەيمىز، تۇغمەس «چاي» كويىدا،
بەلەن ئۆرپ - ئادەت دەپ شۇ يوسۇندىن ماختىنىپ.

ئەيش - ئىشرەتلەر كەينىدىن قوغلاپ يۈرسە يىگىتلەر،
قىز - جۈۋانلار رەڭگارەڭ چاچ پاسوندىن ماختىنىپ.

ئىختىرادىن - ئىجادتىن يۈرۈيمىزمۇ يىراقلاپ،
تانسا، دېسكو قىزىغان كەچقۇرۇندىن ماختىنىپ.

ئەۋلاد ئۇچۇن تەر تۆكۈپ، باغ ياسايلى ئەمدى بەس!
مەستخۇش بولۇپ ئۆتمەيلى، بۇ ئويۇندىن ماختىنىپ.

ئۇرۇمچىگە چاقچاق

سەندە ھايات دولقۇنلۇق، دەريا ئىكەن ئۇرۇمچى،
رىقابەتلىك بازارىڭ جەڭگاھ ئىكەن ئۇرۇمچى.

بۇگۈن كەلدىم ئارزۇلاپ، بىر كۆرەي دەپ سەھرادىن،
ئادەملىرىڭ بىلىمگە تەشنا ئىكەن ئۇرۇمچى.

تەرەققىيات شاھىتى بولۇپ كۆككە ئۆرلەپتۇ،
بىنالىرىڭ يۇلتۇزغا ئەسرا ئىكەن ئۇرۇمچى.

ياشانغانلار بەك تېمەن، يىگىتلىرىڭ مەردانە،
قىزلىرىڭ گۈل باغدىكى رەنا ئىكەن ئۇرۇمچى.

قەدەم ئالدىم «ئىتتىپاق»، «نۇرلۇق»، «دوستلۇق» يولۇڭدا،
ھەربىر كوچاڭ بىر مەزمۇن - مەنە ئىكەن ئۇرۇمچى.

ھەيران قالدىم ئايلىنىپ رەستە - بازار، دۇكانىنى،
ئۇستىكارلار ھۈنەرگە ئاشنا ئىكەن ئۇرۇمچى.

«جام»، «ھەرەمباغ»، «ئۇزۇمزار»، «كۆكلەم»... ئارامگاھلىرىڭ،
سەھرادىكى مەن سۆيگەن سەينا ئىكەن ئۇرۇمچى.

ۋاھ! كارامەت مولچىلىق، مەمۇرچىلىق ئالدىمدا،
توخۇ سۈتىدىن باشقىسى پەيدا ئىكەن ئۇرۇمچى.

چوڭ بازارنىڭ شاۋقۇنلۇق دېڭىزىدا ئۆزگەنگە،
قوشلاپ ئامەت، قۇت ـ بەخت ھەمراھ ئىكەن ئۇرۇمچى.

ھەر ساھەدىن شان ـ شەرەپ كەپ تۇرارىكەن خۇش خەۋەر،
كۈندە يېڭى قىياپەت بەرپا ئىكەن ئۇرۇمچى.

مېھمان نېچۈن كۆپ دېسەم، سەلدەك ئاقار سەن تامان،
ھەركىم گۈزەل ۋەسلىگگە شەيدا ئىكەن ئۇرۇمچى.

ئەپسۇس قىزىل گۈلنىڭمۇ بولغاندەك تىغ ـ تىكىنى،
بەزى جايىڭ ئەسكىگە، ياپسا ئىكەن ئۇرۇمچى.

بولۇپ قاپتۇ ئايرىملار، ھارام پۇلغا مەستانە،
خېرىدارغا مۇتتەھەم، تەرسا ئىكەن ئۇرۇمچى.

باي ـ نامراتنىڭ پەرقى چوڭ، سېمىزلىرى بەك سېمىز،
ئورۇقلىرى ئاۋارە، ئەبگاھ ئىكەن ئۇرۇمچى.

تەييار نەپكە چاپلىشىپ، بۇدۇشقاقتەك يۈرەركەن،
ھۇرۇنلىرى خۇددى «چوڭ ئەيسا» ئىكەن ئۇرۇمچى.

ماڭسام يولدا ئالدىراپ چىمدىپ تارتار پېشىمدىن،
ھەر دوقمۇشتا دۇئانە تەييار ئىكەن ئۇرۇمچى.

تىنىم تاپماس سوتكىلاپ سەندە ۋاڭ ـ چۇڭ، شاۋقۇنلار،
نېرۋىمىزغا مۇشت كەبى پەشۋا ئىكەن ئۇرۇمچى.

ئۇرۇمچىدىن كەلگەنگە پاقلان سويساق سەھرادا،
بىز كەلگەندە ھېچكىم يوق، مەددىاھ ئىكەن ئۇرۇمچى.

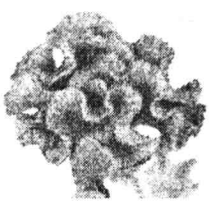
كۆرمەس بولۇپ يېقىنلار، قاچار ئىكەن ئۇچراشساق،
ساددا ئەمەس بىزلەردەك، مەككار ئىكەن ئۇرۇمچى.

ئاز ئوخشايدۇ چوڭ شەنىڭ «ئېلىپبە» دىن ساۋاتى،
ئېلىشتا تېز، بېرىشتە ئاستا ئىكەن ئۇرۇمچى.

بىرەر تونۇش ئۆيىگە كىرىپ قالساق قۇرۇق قول،
بىز كەتكەندە تىللايدۇ، سەپرا ئىكەن ئۇرۇمچى.

ئايرىپ ساماۋەر ـ مەڭگەننى، بىلىپ سىرتتىن كەلگەننى،
پەملەپ تۇرۇپ قويماققا ئۇستا ئىكەن ئۇرۇمچى.

نەزمە پۈتتۈم چاقچاقتىن كايىپ كەتمەڭ يارەنلەر،
ياخشى ـ ياماننى ئەبجەش يۇرت، كاتتا ئىكەن ئۇرۇمچى.

سەھرا

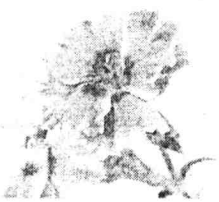
ئاسمىنىدا تۇتەك يوق، چاقنار يۇلتۇز خۇش چىراي،
غەيرىتىگە دېھقانىنىڭ گۈزاھ كۆكتە قۇياش - ئاي،
ھەيران قالماڭ كۆرسىڭىز، گاھى چاغدا پۇت - قول لاي،
يۇردۇق ئىشلەپ - تىرمىشىپ بولىمىز دەپ بىر كۈن باي،
خۇددى جەڭگاھ مىسالى بىزنىڭ سەھرا شۇنداق جاي.

ئەمگەك بىلەن ئەينەكتەك بولدى سالا ئېتىزى،
بىر سالادا ئاق ئالتۇن بولۇپ چاقنار كېۋىزى،
بىر سالادا دولقۇنلار گويا بۇغداي دېڭىزى،
يەنە قوناق تېرىيمىز، بىكار قالماس ئېڭىزى،
چىمدىم توپا قەدىرلىك، بىزنىڭ سەھرا شۇنداق جاي.

سېمىزلىكتىن كالا - قوي، پۇشۇلدايدۇ قوتاندا،
پاتقاق گازدا پاراقشىپ، گۆش قاينايدۇ قازاندا،
خۇش تەبەسسۇم ھەركۆزدە جىلۋە قىلار دېھقاندا،
مول ھوسۇلدىن، شادلىقتىن، مەشرەپ قىزار خامماندا،
ھەركۇنلۈكى ئايەمدەك، بىزنىڭ سەھرا شۇنداق جاي.

تومپاي دېمەك دېھقانىنى، ئۆسۈپ قالدى ساپاسى،
جىق دەپ قالماڭ يېزىدا، دېھقان خەقنىڭ ھاشاسى،
بايا‌ۋاندا باغ قىلغان شۇ ھاشارسى - جاپاسى،
دەل مۇشەققەت ئەمگەكتۇر، باي بولۇشنىڭ ئاساسى،
خىسلىتى مول، خاسلىق بار، بىزنىڭ سەھرا شۇنداق جاي.

قىزىپ كېتەر باغلاردا بۇلبۇل - قۇشلار ناۋاسى،
گۈل پۇرايدۇ ئەتراپتىن جانغا ھۇزۇر ھاۋاسى،
بۇ جايدا يوق دەردىجە، ئۇنۇڭان، مەنسەپ غوۋغاسى،
كەتمەن، گۈرجەك قان بېسىم، سېمىزلىكىڭ داۋاسى،
ساغلام، تېمەن ياشايمىز، بىزنىڭ سەھرا شۇنداق جاي.

هايات دېگەن...

هايات چوڭقۇر دېڭىزدۇر شاۋقۇنى بار ئەلۋەتتە،
تىنىم تاپماي ئۆركەشلەر، تۇرماس جىمجىت ھالەتتە.

شۇ دېڭىزدا مەردانلار ئۈزۈپ تاپسا ئۇنچە - زەر،
ئۈزەلمەسلەر ئۈزگەننى مەسخىرە قىپ كۈلمەكتە.

هايات دېگەن ئىمتىھان، مەيلى شاھقا - پۇقراغا،
سىنايدۇ ئۇ ھەركىمنى مۇشەققەتتە - راھەتتە.

هايات دېگەن چوڭ سەھنە، بۇ سەھنىدە رولچى جىق،
جۈل - جۈل يۈرسە گاھىلار، گاھىسى تون - بېزەكتە.

بۇ سەھنىدە يىغلايدۇ، دەردمەنلىرى مۇڭ تۆكۈپ،
بەزمە قۇرار غەمسىزلەر يايراپ دۇتار - غېجەكتە.

هايات كاتتا بىر ئوردا، ئۇندا خانىش، قۇل - دېدەك،
يوقسۇللارغا ماتا يوق، پۇلدارى زەر - يىپەكتە.

هايات كەسكىن رىقابەت، سەن ياغ - گۆش يەپ زېرىكسەڭ،
غاجاپ بىرسى ئاۋارە، چىشلەم گۆش يوق سۆڭەكتە.

هايات چوڭقۇر خەۋپ - قاينام، ئەگەر پەخەس بولمىساڭ،
ياتار جايىڭ خەتەرلىك، ھەتتا گۆردە - لەھەتتە.

تۆت بالىنى داشۆده ئاۋۇ بىرسى ئوقۇتتى،
ئەجىر قىلىپ تىرمىشىپ لەڭپۇڭ سېتىپ غالتەكتە.

قاراڭ مۇنۇ نامراتقا، ئىش - ئوقىتى ئەپلەشتى،
بېيىپ قالدى قوي بورداپ تىنىم تاپماي كاتەكتە.

كىچىك ئىشنى ياراتماي، كۆز قىزارتىپ ئۆزگىگە،
ئۆرتىنىدۇ بەزىنلەر، ئورۇقلايدۇ ھەسەتتە.

«قۇلدەك ئىشلەپ، بەگدەك يە» دېگەن بىزدە ھېكمەت بار،
ئەسلى ھايات زىننىتى ھالال ئەجىر - ئەمگەكتە.

ھايات ئىشەنچ سەيناسى، ئۇمىدۋار بول بۇرادەر،
سەۋەب قىلساڭ ئىزدىنىپ، سۇ توختايدۇ سېۋەتتە.

ھايات يولى تىك داۋان، جۇرئەت كېرەك ئاشماققا،
گۆھەر چۇشمەس ئاسماندىن يېتىۋەرسەڭ غەپلەتتە.

ھايات سېخىي ئىشچانغا، قول تارت تاماخورلۇقتىن،
تەييار نانغا ئامراقلار، ئاخىر قالۇر كۆلپەتتە.

ۋەكىل بول

ئەل - ۋەتەننىڭ بەختىنى كۆزلەيدىغان ۋەكىل بول،
تىلى بولۇپ خەلقىڭنىڭ سۆزلەيدىغان ۋەكىل بول.

بۇ يۇرت ئارا مەردانسەن، بىز سايلىغان سەردارسەن،
ئەلنى باشلاپ چوققىغا، ئۆرلەيدىغان ۋەكىل بول.

ئاۋام كۈتەر سېنىڭدىن، دىيانەتنى - پاكلىقنى،
ئەيش - ئىشرەت كۆلىدە، ئۇزمەيدىغان ۋەكىل بول.

مەسئۇلىيەت يۈكلىرى، بۇگۈن ئېغىر زىممەڭدە،
بىخۇدلۇقنىڭ يولىدا، يۈرمەيدىغان ۋەكىل بول.

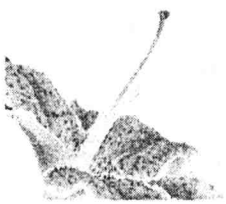
پەگاھلاردىن ئېگىزگە، خەلقىم سالغان كۆۋرۈكسەن،
سەرخىل تەكلىپ - تەۋسىيە، ئىزدەيدىغان ۋەكىل بول.

جاندىل بىلەن ئەل ئۈچۈن، ئىشلەش بۇرچۇڭ بولسۇنكى،
ئىمتىيازنىڭ پەيزىنى سۈرمەيدىغان ۋەكىل بول.

باغرىڭغا تاڭ ئاۋامنىڭ ئارمانىنى ھەر مىنۇت،
نەپسى شەيتان كەينىگە، كىرمەيدىغان ۋەكىل بول.

ئاسان قولغا كەلمەيدۇ، بۇ مۇقەددەس شەرەپمۇ، شۇنىڭدا، ئاپتاپتا ئۆچمەيدىغان ۋەكىل بول.

ھەر جۇملەڭدە پارلىغاي، راستچىللىقنىڭ چىرىغى، ئەل قەلبىدە مەڭگۈگە ئۆلمەيدىغان ۋەكىل بول!

سازلىرىم

كەڭ جاھانغا تونۇلدۇق، دۇتار، تەمبۇر، چاڭلىرىم،
راۋاب، ناغرا، نەي، غىجەك، قالۇن، ساتار، داپلىرىم.
ياڭراتقاچقا مۇقامنى دۇنيا دېدى: «ئاپىرىن!»،
ماڭا ھەمدەم تەسەللى خۇشخۇي، مىسكىن چاغلىرىم،
ئايرىلمايمەن ھېچقاچان سېنىڭدىن ئەي سازلىرىم.

جىسمىڭ ئاددىي ياغاچتۇر، مېھرىڭ خۇددى ئوت - ئاتەش،
ھەيران قالدى سېھرىڭدىن پارىز، لوندون، ماراكەش.
ھۇزۇر ئالۇر ھارغاندا سەندىن نى - نى جاپاكەش،
تىڭشاپ ماڭار چۆلدىمۇ سېنى كارۋان - كىراكەش،
ئەل - يۇرتۇمغا تىلەيمەن بەخت - تەلەي سازلىرىم.

ئەجدادلاردىن مەڭگۈلۈك بىزگە قالغان مىراس سەن،
قاپقاراڭغۇ دىللارنى، يورۇتقۇچى چىراغ سەن.
سېپىڭدە ھەم ساپايى، قوشۇق، تاش بار ئىناقسەن،
ھەسەت، پىتنە، غەلۋىنىڭ كۆكسىگە تىغ - پىچاقسەن،
شۇڭا سېنى بىر ئۆمۇر ئاسراپ ئۆتەي سازلىرىم.

«ساز دېگەندىن بىر تاۋاق ئۇماچ ياخشى» دېگەنلەر،
بارىكەن تېخى قاتاردا قارا قورساق دېۋەڭلەر.
ئاۋارىمىش سېنىڭدىن ئىزدەپ قۇسۇر - ئېۋەنلەر،
زوقلىنالماي، چالالماي تۆكەر تىلدىن زەھەرلەر،
شۇ ناكەسلەر ھالىدىن ئاچچىق كۈلەي سازلىرىم.

قاتار ـ قاتار تىزىقلىق زەپ ياراشتىڭ ئۆيۈمگە،
ئەڭ قەدىرلىك مېھمانسەن مەڭگۈ لايىق تۆرۈمگە.
ھېس قىلمايمەن تەنھالىق، بولغاچ تەڭكەش كۈيۈمگە،
مۇڭلۇق ناخشا ـ ساز دېگەن ئۆمۈر قوشار ئۆمۈرگە،
غەيۋەتلەرنى سەن بىلەن بەربات ئېتەي سازلىرىم.

شوپۇرلار

يوللار ئۇزۇن كەڭتاشا، تالاشماڭلار شوپۇرلار،
تېز سۈرئەتتە بەسلىشىپ، قوغلاشماڭلار شوپۇرلار.
ھېرىپ - چارچاپ ماشىنا، ھەيدەشمەڭلار شوپۇرلار،
ئەقلىڭلاردىن پۇل ئۈچۈن، ئاداشماڭلار شوپۇرلار.

ئاستا ماڭغىن دەپ تۇرسا، جان ئالارەك چاپتىڭلار،
ئۆلچەمدىن بەك ئاشۇرۇپ، يۈكنى ئېغىر باستىڭلار.
شاد ئائىلىگە مۇسىبەت ئازابىنى سالدىڭلار،
دوزاخ تامان ئالدىراپ، چامداشماڭلار شوپۇرلار.

بىز ئۆزىمىز تاللايمىز، ئېسىلماڭلار بىلەككە،
سەپەرلەرگە ئاتلانماق بولۇپ كەلسەك بېكەتكە.
خەتىرى بار پىكاپتىن، مىنگەن ياخشى ئېشەككە،
يولۇچىغا سالجىدەك، چاپلاشماڭلار شوپۇرلار.

زىممەڭلاردا ئېغىردۇر، مەسئۇلىيەت تاغلىرى،
ئىلكىڭلارغا سەپەردە ئۆتەر خەقنىڭ جانلىرى.
يېتىم قالدى ۋەقەدە نى ئەتىۋار بالىلىرى،
ھايات بىلەن بۇقەدەر ئويناشماڭلار شوپۇرلار.

پىراۋىنى ئالدىڭلار مىڭ جاپادا - تەسلىكتە،
يول يۇرمەڭلار كۆڭلۈڭلار خاتىرجەمسىز غەشلىكتە.
ئۆزگىلەرنىڭ بەختىچۈن رول تۇتماڭلار مەستلىكتە،
قاۋاق بىرلە، مەي بىرلە دوستلاشماڭلار شوپۇرلار.

ئەگەر قاتناش تارمىقى چەك قويمىسا سۈرئەتكە،
ئۇچامىتىگلار ئالدىراپ، قانات ياساپ لەھەتكە.
دەل قاراملىق سۆرەيدۇ جىنايەتكە - ئىللەتكە،
ئەپسىز يولدا ئۆزئارا يانداشماڭلار شوپۇرلار.

يېڭىسى بەك قىممەت دەپ، سېلىپ كونا تاپاننى،
پۇل خەجلەشكە قول تىترەپ ئالماشتۇرماي سايماننى.
داننى ئاتماي شامالغا، ئالغان نەدە خامانىنى،
جاننى ئەبجەق تۆمۈردە ئەپ قاچماڭلار شوپۇرلار.

ھۆرمەتلەشكە لايىقتۇر، بىخەتەر يول يۈرگەنلەر،
بۇ ھاياتنى مۇقەددەس قەدىرلىك دەپ بىلگەنلەر.
كەتتى ئەجەب ئارماندا، ھېچ گۇناھسىز ئۆلگەنلەر،
رولدا تۇرۇپ پۇل چۈشەپ ئۇخلاشماڭلار شوپۇرلار.

ئاستا مېڭىپ ساق بارغان، دەل بەيگىدە ئۇزگىنى،
قولۇڭلاردا چىڭ بولسۇن ئاپتوموبىل تىزگىنى.
ھەر ماڭغاندا ئويلاڭلار ئۆزۈڭلارنى - ئۆزگىنى،
بۇ ھاياتتىن ۋاقىتسىز، خوشلاشماڭلار شوپۇرلار.

گېزىتنىڭ زارى

ماڭا تەرى ـ ئەجرى كۆپ، مۇھەررىرنىڭ ـ تەھرىرنىڭ،
ھېرىپ قالماس قەلىمى، ھەم جاپاكەش مۇخبىرنىڭ.
بىردەم تىنىم تاپمايدۇ، ئىملا ئۈچۈن كورراكتور،
يەتكۈزەي دەپ ۋاقتىدا، ئارامى يوق شوپۇرنىڭ.

پوچتالىيون ئىنجىقلاپ، سۆرەر مېنى ھەر يانغا،
مەكتەپ، ئورگان، ئىدارە، چەت ـ ياقا، چۆل، سەھراغا.
يا قىشى يوق، ياكى ياز، يامغۇر، بوران، مۆلدۈرى،
مۇشتەرىگە يەتكۈزەر، دۇچ كەلسىمۇ دەريا غا.

بەك خۇشالمەن كېچىكمەي نەق جايىغا تەگكەنگە،
رەھمىتىم كۆپ مەن ئۈچۈن قان ـ تەرىنى تۆككەنگە.
سىياسەتتىن تېز ئۇچۇر بېرىپ شۇڭا ھەر كۈنى،
زەرلەر تۆكتۈم ئايىماي، مېنى ئوقۇپ سۆيگەنگە.

رەسسام، شائىر، يازغۇچى بەتلىرىمگە گۈل تىزار،
قەدىرىمنى بىلگەنلەر، دائىم ماڭا ئىنتىزار.
ئەپسۇس بېرىپ قالمەن گاھ نادانىنىڭ يېنىغا،
شۇڭا دەردىم يوق ئەمەس، مۇنداقلاردىن مەن بىزار.

كەلسەم خەۋەر كۆتۈرۈپ، ماڭا قارار كۆزى يوق،
زەن سالمايدۇ قۇرلارغا، ئوقۇيدىغان زوقى يوق.

قاتلىقىنى ئاچماستىن، تاشلاپ قويار پەگاھقا،
زىيالىي دەپ نامى بار، لېكىن ماڭا خۇشى يوق.

بىلىم ئالسۇن دەپ مۇشتەرى، بولۇپ بەرسە ھۆكۈمەت،
مېنى ئوقۇپ كۆرمەككە چىقارمايدۇ ژاق - پۇرسەت.
موخوركىنىڭ خۇمارى، تۇتقان چاغدا سەت يىرتىپ،
كۆيدۈرىدۇ باغرىمنى، تارتتىم شۇڭا دەرد - كۈلپەت.

ئالار گېزىتخۇمارلار مېنى ئىزدەپ بوتكىدىن،
بەزەنلىرى بويۇنداپ كۆرەر ئەينەك دوسكىدىن.
بەزەنلەرنى مەن ئىزدەپ، ھەقسىز كەلسەم ئۆيىگە،
ئورۇن ئالدىم توپا - چاڭ، ئەخلەت - چاۋار ئۈستىدىن.

ئەزىزلەيدۇ ئەجەبمۇ چۈشسەم ئاقىل قولىغا،
ساپاسىزغا يولۇقسام، تىقار ئوچاق - موريغا.
ئىزدىگەنگە يوق بولدۇم، نادانلارغا خەپ زايە،
پوچتالىيون تۇتقۇزما مېنى دىلى قاريغا.

ھەي... بالىلار

سالام مەندىن سىلەرگە ئوقۇۋاتقان بالىلار،
ئالىي بىلىم يۇرتىدا تۇرۇۋاتقان بالىلار.
بارکەن ئەپسۇس ئاز ساندا ئاراڭلاردا تەپ تارتماي،
ئائىلىسىگە يالغاننى توقۇۋاتقان بالىلار.

تىرىشچانلىقىڭ ئۆگىنىش - ئوقۇشلىرى ئالامەت،
ئەمما ئىكەن بەزىسى، تاماشادا كارامەت.
قولى قىسقا دادىسى چېكىۋاتسا نادامەت،
يانفون ئۇرۇپ كۈندە پۇل، پۇل دەۋاتقان بالىلار.

بەزىلىرى ئۇنتۇپتۇ شۇ جاپالىق سەھرانى،
كېچە - كۈندۈز قوغلىشىپ يۇرۇپ كۆزى شەھلانى.
دەيدۇ دىققەت قىل دېسە «ياش بالىلىقىڭ دەۋرانى»،
كەلگۈسىدىن بىخەۋەر ئۆيناۋاتقان بالىلار.

پۇل ئەۋەتسە بەتخەجلىك قىلىپ يەنە پۇل دەيدۇ،
«پۇل يوق» دېسە ئانىسى، «زادى ئامال قىل» دەيدۇ.
پۇل تەگكەندە دوست تارتىپ دەرھال قاۋاق ئىزدەيدۇ،
ئۇۋۇنسىنى قاغىدەك، چوقۇۋاتقان بالىلار.

خۇددى ئۇنىڭ ئائىلىسى پۇل زاۋۇتى قۇرغاندەك،
ھەر كۈنلۈكى تونىلاپ كۈمۈش تەڭگە قۇيغاندەك،

ئاقلىۋەتتى مىسالى ئۆينى پىياز سويغاندەك،
چۈشكۈن سىياق، زەئىپ روھ يۇقۇۋاتقان بالىلار.

چوڭ شەھەردە چوڭ سۆزلەپ ئويلاپ كۆرمەي ئەسلىنى،
تۆت ـ بەش يىلنى ئۆتكۈزەر سۈرۈپ ئىشرەت پەيزىنى.
ئۆگەنمەيدۇ بېرىلىپ ئوقۇشنى ـ كەسپىنى،
نەسىھەتنى نۆل قىلىپ يۈرۈۋاتقان بالىلار.

پۈرسەتلەرنى كەتكۈزۈپ ئىلىم ـ پەننى ئۆگەنمەي،
دىپلوم ئالار چېغىدا، ئىمتىھاندىن ئۆتەلمەي.
مەكتەپ ھەم ئائىلىنى ھېچبىر رازى ئېتەلمەي،
ئۇمىدىنى ئەل ـ يۇرتىنىڭ ئۈنتۇۋاتقان بالىلار.

ياشلىق قايتا كەلمەيدۇ، ئىنتىلىڭلار بىلىمگە،
ھېساب ئەمەس يىل توشسا، باقار ھەركىم ئۇنۇمگە.
بىلىمسىزگە ئىش نەدە، ھەتتا تەگمەس سۈپۈرگە،
ئويغىنىڭلار غەپلەتتە ئۇخلاۋاتقان بالىلار.

ناتايىن

كۆنده داستان يازغانىنىڭ شائىرلىقى ناتايىن،
مەمەداننىڭ گەپ - سۆزگە ماھىرلىقى ناتايىن.
ئۆزلىكىدىن تىرىشىپ بىرەر ئىمكان تاپمىساڭ،
سېنى باشقا بىراۋنىڭ باي قىلمىقى ناتايىن.

كۆڭلى قارا ئادەم بار، كۆرۈنسىمۇ كۈلگۈنچەك،
تاغنى يۆتكەپ قويغىنى گاھى چاغدا بىر دۇمچەك.
مىسالىم بار دىپلومسىز چىققان نى - نى چېرتيوژچى،
قوش - قوش دىپلوم ئالغانىنىڭ ئالىملىقى ناتايىن.

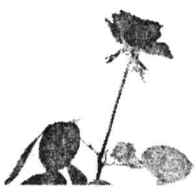
كۆنده سۆزلەر بەزىلەر، دىيانەتتىن - ئىنسابتىن،
ماي تېجەيلى دەيدۇ - يۇ، چۈشمەي مىنۇت پىكاپتىن.
كۆڭۈل بەرمەس بوپ قالدىم خەقنىڭ قەنتتەك سۆزىگە،
جار سالغانىنىڭ پاكمەن دەپ ئادىللىقى ناتايىن.

كۆتۈرسىمۇ كارۋانىنىڭ شۇنچە ئېغىر يۈكىنى،
چۈلۈك سېلىپ يېتىلەر پاكار ئېشەك تۆگىنى.
چىقىپ قالار ھەيۋەتلىك كۆرۈنگەننىڭ بېلى بوش،
ئىسمى «پالۋان»، «يولۋاس» نىڭ باتۇرلۇقى ناتايىن.

ئولتۇرساڭمۇ شاھانە سىرلىق تاجۇتەختىدە،
پاك بولمىساڭ ئورۇن يوق ساڭا ئاۋام قەلبىدە.

گېپىڭ شېرىن، قىلمىشىڭ كۈلكە سىيگەن موللامدەك،
بولساڭ ساڭا ئەل - يۇرتىنىڭ قايىللىقى ناتايىن.

بەزىلەرنىڭ كۆڭلى پەس، تەخەللۇسى «ئاسمانى»،
بەزىلەردە سەللە چوڭ، لېكىن يوقتۇر ئىمانى.
ئويلاپ كۆرسەم بەك مۇجمەل، مۇرەككەپكەن ئادەملەر،
دەيمەن شۇڭا مۆمىنلىكىڭ رايىشلىقى ناتايىن.

قېنى بىز

هاراق بىرله يايرايتتى، ياش چاغلاردا جېنىمىز،
شوخلىشاتتۇق سورۇندا، قىزىپ - قاينىاپ قېنىمىز،
هاراق ئىدى ئۇسسىساق، بىزنىڭ ئىچەر چېيىمىز،
ئەللىك بەشكە بارمايلا، ئەمما بۇگۈن يېشىمىز،
قايان كەتتۇق يارەنلەر، غايىب بولدۇق قېنى بىز.

بىرسىمىزنى تۇتۇپتۇ، هاراق قىزىلئۆڭگەچتىن،
بىرنەچچىمىز ئاقساپتۇق، چاتاق چىقىپ سۆڭگەچتىن،
ئازابىنى دوزاخنىڭ بىرسى كۆردى ئۆلمەستىن،
ئىچىپتۇق بىز ساراڭدەك، جانغا كۆڭۈل بۆلمەستىن،
نەس ئىچىملىك ۋەيرانە قىلدى دوستلار قېنى بىز.

نېچۈن مۇنچە چاپلاشتۇق، يىراق يۇرمەي زەھەردىن،
قەد - قامەتلەر پۈكلەندى، ئۇ يەتكۈزگەن زەرەردىن،
كېسەل چىقتى تەكشۈرتسەك، ئاشقازاندىن - جىگەردىن،
بىزدىن ساۋاق ياش بالىلار، هەزەر مۇنداق مەرەزدىن،
قېنى قامەت، قېنى بوي، قېنى شوخلۇق قېنى بىز.

قىلچە رازى بولمىدۇق، مېهمان قىلسا قوي سويۇپ،
رەنجىدۇق بىز قۇيمىسا، ئىستاكاننى تولدۇرۇپ.
بىر ۋەزىپە چۈشكەنمۇ تاڭ ئاتقۇچە ئولتۇرۇپ،
نېمە تاپتۇق هاراقتىن مۇنچە زورلاپ - زورلىنىپ،
ئەتىكى ئىش - زور پىلان، قېنى مەقسەت، قېنى بىز.

ئىسپىرتنىڭ دەستىدىن، زەئىپلەشتى يۈرەكلەر،
قان تومۇرلار توسۇلۇپ، سالدى دوختۇر تىيەكلەر،
پەيدا قىلدى ئۇ يەنە تەندە ئۆسمە ـ مۇنەكلەر،
بالدۇر قېرىپ مۇددەتتىن، شالاڭشىدى سۆڭەكلەر،
قېنى ئەقىل بىزدىكى، قېنى سەزگۈ، قېنى بىز.

ئىشتەي تارتماي شۇ چاغلار، ئاق ھاراقتىن باشقىغا،
قىزىقچىلىق بولسۇن دەپ لىق ـ لىق قۇيدۇق ناشتىغا.
ئارىمىزدىن بەزىنلەر كەتتى ئەپسۇس باقىمىغا،
گەپ قىلىشقا ئۇلگۈرمەي، مەي زورلىغان ساقىمىغا،
قېنى ئارزۇ، نە ئۈمىد، قېنى ئەتە، قېنى بىز.

نېمە تولا بىزلەردە ئەخمەقلەرچە ئولتۇرۇش،
بىز نادانغا مەي سېتىپ غېنى بوپتۇ مەيپۇرۇش،
بىزگە نېمە ۋاي توۋا مەست بوپ قۇسۇپ ـ ياندۇرۇش،
مۇمكىن بولسا ئاھ! ئىسىت، ئۆمرىمىزنى قايتۇرۇش،
ئەۋلادلارغا قېنى ئىز، قېنى تۆھپە، قېنى بىز.

«سالامەتلىك ئۈچۈن!» دەپ، ساغلاملىقنى بۇزۇپتۇق،
كېچىپ شېرىن ئۇيقۇدىن، كۈندە سورۇن تۈزۈپتۇق.
ئەمدى بىلسەك شۇ چاغلار ئەقلىمىزدىن ئىزىپتۇق،
ئۆمرىمىزدىن ياشلارغا ئىبرەت ـ ساۋاق يېزىپتۇق،
قېنى ئارمان دىلدىكى، قېنى ھايات، قېنى بىز!

« قۇشقاچلار »

يانفونلىرى تىن ئالماي سايرايدىغان «قۇشقاچلار»
تانسا نەدە، مەي نەدە، قوغلايدىغان «قۇشقاچلار»
ئەرنى كۆرسە غىلجىڭلاپ نازلايدىغان «قۇشقاچلار»
ئاخشاملىرى ھەمىشە دانلايدىغان «قۇشقاچلار».

بولۇپ بېرەر تەپ تارتماي ئولتۇرۇشنىڭ «رەڭ»لىرى،
تېخى شاللاق ئەر بىلەن ئىچىپ كەتكەن مەيلىرى.
ئەپتى شەھۋەت پۇرايدۇ، بەك تېتىقسىز گەپلىرى،
بولۇپ خەققە ئويۇنچۇق ناياقلىغان «قۇشقاچلار».

ياشاش نومۇس ئەمەسمۇ ئىپپىتىنى پۇل قىلىپ،
خەلقىئالەم ئالدىدا قىممىتىنى نۆل قىلىپ،
ئۆتەر شۇنداق سەۋەبتىن ئۆز - ئۆزىنى تۇل قىلىپ،
ھەر قەدەمنى پۇل ئۈچۈن چامدايدىغان «قۇشقاچلار».

كۈندە نەچچە پەردازلاپ بويىاپ قاش - كۆز، رەڭگىنى،
ئون كىشىگە ئون ياڭزا بېرەر ۋەدە لەۋزىنى،
ھالال كەسىپ - ئىش تۇتماي قوغلاپ ئىشرەت - پەيزىنى،
مېھمانخانا - ئارامگاھ قاتنايدىغان «قۇشقاچلار».

ئەجەب ئۇستا بىكاردىن دان تېپىشتا ھۇنەرگە،
چاپىنىدا خەقلەرنىڭ تەرلەپ پەيزى سۈرەرگە.

لىق تۇرسىمۇ بۇيرۇتۇپ نازۇ - نېمەت شىرەگە،
مەست يىگىتنى - ئەخمەقنى جايلايدىغان «قۇشقاچلار».

داپ يۇزلىرى بارغانچە ئوخشاپ ئاياغ چەمىگە،
داغ تەگكۈزدى پاك ئايال - ئانىلارنىڭ شەنىگە.
تەنبىھ قىلساق يېنىشلاپ ھېچ ئالمايدۇ زەنىگە،
قىلمىشلىرى خەلقىمگە ياقمايدىغان «قۇشقاچلار».

نەپكە، ئەيش - ئىشرەتكە بەكمۇ ئىجىل - ئامراقلار،
نەدىن پەيدا بوپ قالدى ئارىمىزدا مۇنداقلار.
بىزدىن شۇنى كۈتكەنمۇ، ئەخلاق سۆيەر ئەجدادلار،
پاك مۇھەببەت سۆيگۈنى خارلايدىغان «قۇشقاچلار».

بەزىلەر

بۇ دۇنيادا غەلىتە ياشايدىكەن بەزىلەر،
رازى بولماي جىمىدىن قاقشايدىكەن، بەزىلەر.

ھەۋەس قىلىپ ئۆلگىچە «ئەمەل» ئاتلىق «جانان»غا،
ئېرىشەلمەي يامىشىپ، ھارمايدىكەن بەزىلەر.

«تەخسىكەش» دەپ ئۆزگىنى، ئۆزى تەڭلەپ تەخسىنى،
تاپىنىنى باشلىقنىڭ يالايدىكەن بەزىلەر.

ئۆز ئۆيىدە بەتقىلىق، تۇرسا پاتمان سەتچىلىك،
تۆھمەت توقۇپ ئۆزگىگە، چاپلايدىكەن بەزىلەر.

ئىتتىپاقلىق ـ ئىناقلىق، بىخ چىقارسا قەيەردە،
كەسمەك ئۇچۇن پىچاقنى چاقلايدىكەن بەزىلەر.

تىنىم تاپماي سوكۇلداپ، ھېچ دوقمۇشنى كەم قويماي،
كوچا ـ كوچا گەپ ئىزدەپ، ياتمايدىكەن بەزىلەر.

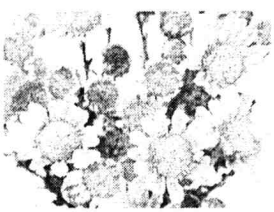
كىمگە كەلسە پىشكەللىك، ئىچ ـ ئىچىدىن شادلىنىپ،
شان ـ زەپەرلەر قۇچقانىنى قاغايدىكەن بەزىلەر.

سەۋەبسىزلا ئالىيىپ، بۇلۇت قىلىپ رەڭگىنى،
ھېچكىم بىلەن ئەپ ـ ئىناق، ئۆتمەيدىكەن بەزىلەر.

شەپقەتچىسى نان بەرسە، تويۇپ كەتتىم بەكرەك دەپ،
شىكايەتكە - ئەرزگە قاترايدىكەن بەزىلەر.

سۈتتىن كىرگەن نەس مىجەز، ئۆزگەرمەسكەن ئۆلگىچە،
ئىش - ئەمىلى خەقلەرنى غاجايدىكەن بەزىلەر.

مېڭىۋەرگىن پەرۋاسىز، داغدام يولدا (ھەققانىي)،
كارۋان ماڭسا ئىت بولۇپ، قاۋايدىكەن بەزىلەر.

مۇشۇنداقلار بار تېخى

ياخشىلارغا بەتلەگلىك ھامان رەزىل تىل - تەغى،
خوخا، ئازغان - تىكەنلىك، قاقاس شورلۇق دىل بېغى،
كۆنى ئۆتمەس غوۋغاسىز، يوقتۇر مىنۇت خۇش چېغى،
ھېچكىم بىلەن ئەپ ئەمەس، ئۇرۇشقاقلار بار تېخى.

گەپ ئاچىدۇ ھەمىشە ۋىجدان، ئىمان، غۇرۇردىن،
ئېلىمىزنىڭ ۋىجدانىنىڭ تاپاق تەستۈر ئۇنىڭدىن،
پىتنە توقۇش خۇمارى، كەتمەس شۇڭا بۇلۇڭدىن،
غەيۋەت بىلەن جان باقۇر، تىرىكتاپىلار بار تېخى.

باشلىق كۆرسە كارامەت ھېجىيىشى - كۈلىشى،
ئارقىسىدىن ئەگىشىپ غىلجىڭلىشى - مېڭىشى،
ئۆزى تۇرۇپ تەخسىكەش، خەقنى تېخى تىللىشى،
قىلىقلىرى غەلىتە، بۇدۇشقاقلار بار تېخى.

ئىناقلىقتىن سۆز ئاچسا، بال تامىدۇ تىلىدىن،
يانتاق ئۇنەر ئەكسىچە باسقان ھەربىر ئىزىدىن،
تىنماي قۇسۇر ئىزدەيدۇ، خەقنىڭ خوتۇن - قىزىدىن،
گېپى تولا، ئىشى ئاز، ۋىتىلداقلار بار تېخى.

بىر ئۆمۈرلۈك ھەمراھتۇر، ھەسەت ئاتلىق «جانانى»،
كىمكى ئەگەر شان قۇچسا، ئىشقا چۈشەر زۇۋانى،

تۆھمەت قىلىپ ئارتىدۇ، ئاڭا مىڭ بىر گۇناھنى،
قىزىلگۈلنى كۆرەلمەس، ئاق يانتاقلار بار تېخى.

ھەربىي بار ھەسەلنىڭ، يازنىڭ پاشا ـ چۈشنى،
قۇرت غاجايدۇ ھەمىشە سەرخىل، تاتلىق مېۋىنى،
بىز قۇچايلى شەرەپلەر، چاينا‌ۋەرسۇن تىلىنى،
ئارىمىزدا ـ قاتاردا مۇشۇنداقلار بار تېخى.

غەيۋەتلەر

پاناھ بولۇر بۇلۇڭ - پۇچقاق، خىلۋەتلەر،
ياخشىلارغا يۈكلەر پاتمان ئىللەتلەر،
تۆكۈلگەندەك تاغاردىن قىغ - ئەخلەتلەر،
ساپ مۇھىتنى بۇلغايدىكەن غەيۋەتلەر.

كۆڭۈللەرگە سېلىپ مالال غەشلىكنى،
ئىناقلىققا كولاپ ئورا - يەرلىكنى،
ئېغىزلاردا قويماي زەررە نەملىكنى،
ھېچبىر تىنىم تاپمايدىكەن غەيۋەتلەر.

ئاقنى كۆرسە تەپ تارتماستىن «قارا» دەپ،
ساقنى كۆرسە «يىرىڭ يىغقان يارا» دەپ،
دۇرۇسلارنى «كۆڭلى بەكمۇ ئالا» دەپ،
پىتنە - تۆھمەت چاپلايدىكەن غەيۋەتلەر.

قوبۇل قىلماي تارىختىكى ساۋاقنى،
ئىگىلەپ ئۆي، كوچا، دوقمۇش، قاۋاقنى،
پىچىر - پىچىر قىلىپ ھەربىر قۇلاقنى،
ئارامىدا قويمايدىكەن غەيۋەتلەر.

ھەر جۇملىسى تېپىپ جېدەل - ئاپەتنى،
ئاستىن - ئۈستىن قىلىپ ھەقنى - ناھەقنى،

كۆزلەيدىكەن قايسى مۇددىئا - مەقسەتنى،
زادى جىمجىت ياتمايدىكەن غەيۋەتلەر.

پاكىت ياساپ گۇماندىن - پەرەزدىن،
ئارازچىلىق تېپىپ كەلدى ئەزەلدىن،
ئاگاھ بولغاي دوست - يارەن بۇ مەرەزدىن،
پۇرسەت كۈتۈپ مارايدىكەن غەيۋەتلەر.

يىراق بول

ئىناقلىققا كۈشەندە، يامانلاردىن يىراق بول،
جېدەل - پىتنە خۇمارى قارامىلاردىن يىراق بول.

«قىڭغىر ھارۋا يول بۇزار، بەتنىيەتلەر يۇرت بۇزار»،
غەيۋەت - پىتنە قۇترىغان پاراڭلاردىن يىراق بول.

ئىلىم بىلەن ئۆلچىنەر، ئادەملەرنىڭ ساپاسى،
بىلىمسىزگە ھال ئېيتما، نادانلاردىن يىراق بول.

ماختانچاقلار بار شۇنداق، يوغان گېپى ئاسماندا،
مېۋىسى يوق قۇرۇق شاخ - باراڭلاردىن يىراق بول.

ھىيلىگەرنىڭ تەزىمى ئاتمىش مېتىر يىراقتىن،
مۇنداق ساختا قىياپەت - سالاملاردىن يىراق بول.

ئالتۇن ئوتتا بىلىنەر، ئادەم ئىشتا - مېھنەتتە،
ئەمگەك سۆيمەس بىكارچى، بوشاڭلاردىن يىراق بول.

«ئادەم تەمى سۆز بىلەن، ئاشنىڭ تەمى تۇز بىلەن»،
گەپ سېتىشتىن ئۇيالماس، كاززاپلاردىن يىراق بول.

ئامەت تاپساڭ چىۋىنەك ئەتراپىڭغا ئولىشىپ،
ئامەت كەتسە غىپ قاچقان «ئاداش» لاردىن يىراق بول.

ئاز يەغساڭمۇ ھالال يەغ، ئاچ قالساڭمۇ ھالال يە،
ئىنسابلىقىنىڭ دىلى ساپ، ھارامىلاردىن يىراق بول.

يۇرمەي زەررە جاپادا، يېتىپ تۇرۇپ سافادا،
تەر تۆكمەستىن مول ئالغان، خامانلاردىن يىراق بول.

يېنىڭدىكى چىرايلىق، ژاپادارىڭ شۇ سېنىڭ،
نەپلەر ئۈچۈن يېپىشقان «جانان» لاردىن يىراق بول.

پۇل دېگەننىڭ كۆزى يوق، تەخسىكەشنىڭ يۈزى يوق،
مەقسىتى بار داستىخان - تائاملاردىن يىراق بول.

نەپسى ئۈچۈن نومۇسنى - دىيانەتنى تەرك ئەتكەن،
تىلى شېكەر، پەيلى شۇم، مەككارلاردىن يىراق بول.

ياخشى ئاتقا ئەزەلدىن قامچا - تاياق بەھاجەت،
ئىش - ئەمگەكتە سۆرەلمە، قاشاڭلاردىن يىراق بول.

كۆڭلى ئاپئاق پاختىلار، جاھاندا كۆپ ياخشىلار،
ئاقىللاردىن دوست تۇتۇپ، ئازابلاردىن يىراق بول.

ئەللىك توققۇز قىش - باھار، ماڭا ساۋاق دوستلىرىم،
بۇ دۇنيادا قىسقىسى: ناچارلاردىن يىراق بول.

كۇلمەڭلار ئەي خالايىق!

پەنسىيە يېشىمدىن ئۆتتۇم، لېكىن ياتقۇم يوق،
ھەق يېشىمنى سىر تۇتۇپ ھېچ كىشىگە ئېيتقۇم يوق،
مەندىكى بۇ ئىمتىياز - مەنپەئەتتىن كەچكۈم يوق،
شۇ كۈنلەردە ئۈيقۇم ئاز، ھېچ ئارامغا چىققۇم يوق.

كۈندىن - كۈنگە مەردلىشىپ، كەتكىنىدە ھاجەتمەن،
ئېلىپ تۇرسام «مول ھوسۇل» چاپماي تۇرۇپ بىر كەتمەن،
ئەمەل، مەنسەپ، راھەتتىن كەچمەك شۈڭا بەك تەسكەن،
نەپكە شۇنداق ريشتىم چىڭ، ھېچ ئارامغا چىققۇم يوق.

مۈمكىن بولسا ھەسسىنە! غايىب بولسا ئارخىپىم،
ياش ئۆلچەمدىن ئاشقانىنى بىلمىسىكەن باشلىقىم،
ئەمدى ماڭا ئاسانمۇ، مۇنداق پۇرسەت تاپمىقىم،
بۇگۈن ئەجەب باش قاتتى، ھېچ ئارامغا چىققۇم يوق.

دېسە: «ئۆمۈر ئاتقان ئوق»، مۇنچە ئەمەس، دەپتىمەن،
ئىداردە كاداڭدىن، يالغۇز مەنلا قاپتىمەن.
ئەل ئىچىدە «تويمىغۇر» دېگەن نامنى ئاپتىمەن،
نېمە دېسە دەۋەرسۇن، ھېچ ئارامغا چىققۇم يوق.

بەكمۇ كۆنۈپ قاپتىمەن، رىزقىنى يەپ ئومۇمنىڭ،
ئىشلىگۈم بار گۇنىسى، قالمىسىمۇ كۆزۈمنىڭ،

ئۆز - ئۆزۈمگە راھەتتۇر، قېلىنلىقى يۇزۈمنىڭ،
ئىتتىرسەڭمۇ دۈمبەمدىن ھېچ ئارامغا چىققۇم يوق.

يازاي دەيمەن ئىلتىماس، قولۇم كەلمەس تىترەپ،
چىقمايمەن دەپ قانچىلىك تۇرالارمەن پۈت تىرەپ،
كۆز يۇمغىچە ئىشلەي دەپ قويايمىكىن بىر تەلەپ،
كۈلمەڭلار ئەي خالايىق، ھېچ ئارامغا چىققۇم يوق.

مەنده بار

(بىر نادانىڭ تىلىدىن)

ئۆيده جېدەل - دەتالاش كۈنده «تالاق» مەنده بار،
ئۇشبۇ هالىم مەست خۇددى كەيپى هاراق مەنده بار،
پىتنە - غەيۋەت، غۇم - غۇدۇر، غەلۋە - چاتاق مەنده بار،
ئەلنىڭ توغرا باهاسى - ئەسكى ئاتاق مەنده بار.

ئەجداد بىزگە قالدۇرغان ئەنئەنىنى ئۇنتۇدۇم،
پەرۋىش قىلماي ئەخلاقنىڭ گۈللىرىنى قۇرۇتتۇم،
هېچبىر ياخشى نامىم يوق، ئەل رايىنى سوۋۇتتۇم،
غەيرىي مىجەز، غەيرىي هال، بىر خىل قاداق مەنده بار.

ئورۇقلايمەن گاهىدا كۆرەلمەسلىك ۋەجىدىن،
ئازابلىنىپ - تولغىنىپ خەقنىڭ ئەمگەك ئەجرىدىن،
سەل ئالدىدا كىم ماڭسا چىشلەپ تارتتىم كەينىدىن،
كوچىلايمەن كولىغۇچ، رەزگى تاياق مەنده بار.

ئىناقلىققا كۈشەنده كۆڭلى قارا نادانمەن،
ئەل - يۇرتۇمغا نەپ بەرمەس تۇۋۈى تۆشۈك قازانمەن،
تىلىم چەبدەس غەيۋەتكە، لېكىن ئىشقا قاشاڭمەن،
دۈەيلەيمەن ياخشىغا، ئەگرى تاياق مەنده بار.

ئىنتىلمەيمەن نېچۈندۇر هۈنەر، تېخنىك، بىلىمگە،
ئانچە خۇشتار ئەمەسمەن مۇشەققەتلىك كىرىمگە،
تەقەززامەن ئەجىرسىز كەلگەن جىق - جىق ئۇنۇمگە،
هەشەمەتتىن نەپ ئىزدەي، مىڭلاپ باغاق مەنده بار.

هارام پۇل

يېگەنلەرنى سەمرىتىپ پارقىرىتادۇر هارام پۇل،
مەنمەنچىلىك دۆڭگە تاقلىتادۇر هارام پۇل،
گىرانت تاشتەك كۆڭلىنى قاتۇرادۇر هارام پۇل،
ئادەملىكنى روھىدىن قاچۇرادۇر هارام پۇل.

نەققە تەييار رەزگىنىڭ يوقىتىپ ئەس ـ هوشىنى،
باشلىرىدا ئەگىتىپ ساختا ھۇما قۇشىنى،
يۇرىكىنى قاپ قىلىپ، يوغىنىتىپ مۇشتىنى،
يامان يولغا تەپ تارتماي ماڭدۇرادۇر هارام پۇل.

خۇشلۇق ـ ئامەت كەلتۈرۈپ، داغدام قىلىپ يولىنى،
ھەر تەرەپكە يەتكۈدەك ئۇزارتىپ پۇت ـ قولىنى،
ئۇچىسىغا كىيدۈرۈپ ھاكاۋۇرلۇق تونىنى،
كەيپ ـ راھەت مارشىغا ژارقىرىتادۇر هارام پۇل.

يالاڭ تۆشنى تۆت كۈندە تاسادىپىي باي قىلىپ،
ھۆسن تۈزەپ كۆرۈمسىز رەناسىنى «ئاي» قىلىپ،
ھەر ئىپىغا ئون بەش رەت ھەشەمەتلىك چاي قىلىپ،
نەچچە تاڭنى مەست ـ ئەلەس ئاتقۇزادۇر هارام پۇل.

خىيانەتچى ـ پاربخور، نەپكە ھېرىس ناپاكنى،
پۇلنى كۆرسە دۈم چۈشكەن يۈزى قېلىن داپشاقنى،

يۇلۇپ - يالماش ئۇستىسى، ھىيلىگەر نائىنسابنى،
ھالاكەتنىڭ ھاڭىغا پاتقۇزادۇر ھارام پۇل.

ئوينا ئەمدى كۆرەڭلە! ساڭا ئەمەل تەگدى دەپ،
تەر ئاققۇزماي يېمەككە راسا پۇرسەت كەلدى، دەپ،
رېستوراندا ئوينىتىپ تۇنلەپ ھەپتە - ھەپتىلەپ،
كارىۋىتىدا غەپلەتنىڭ ياتقۇزادۇر ھارام پۇل.

تاللاپ ئىنسان ئىچىدىن شۇنداق نەپسى ياماننى،
كۆزى تويماس قۇۋ - مەككار ئەلگە ئاسىي شەيتاننى،
بۇ ئۆمرىدە يېگۈزمەي بىر ۋاق ھالال تائامنى،
دەرياسىدا ئازابنىڭ ئاققۇزادۇر ھارام پۇل.

ئەسلى بۇ پۇل پۇقرانىڭ، ئاجىزلارنىڭ ھەققىدۇر،
ئامەتلىككە تۇتقۇزغان ئامانەتتۇر - قەرزدۇر،
ئاقىۋىتى ئاچ كۆزنىڭ تۇگىمەس دەرد - جەبىردۇر،
ھەقدارىنى بىر كۈنى تاپقۇزادۇر ھارام پۇل.

نەپسىخورنىڭ گېلىغا سىلاپ - سىيپاپ يېگۈزۈپ،
ئاخىردا ئۆمرىنىڭ مىڭ - مىڭ توۋا، دېگۈزۈپ،
قىمىرلاشقا يول بەرمەي يوتقىنىغا سىيگۈزۈپ،
پۇشايمانىنىڭ دەردىنى تارتقۇزادۇر ھارام پۇل.

پارچىلار

زادى نېچۈن يۈرۈيمىز تىرناقلاردىن كىر ئىزدەپ،
كۆزگە ئۆيقۇ كەلمەمدۇ، بىر كىم ماڭسا ئىلگىرىلەپ.
ئۆمۈر دېگەن بەك قىسقا، ئەپ ئۆتەيلى ياراملار،
چارە يوقكەن دۇنيادىن كېتەركەنمىز بىر - بىرلەپ.

* * *

«مەن مۇلايىم، كۆز - قارنىم توق» دېسە ئەگەر ئاچ بۆرە،
كۆتى ئوچۇق ئۆچكە تازمۇ، قوينى قىلسا مەسخىرە.
ئۆز - ئۆزۈمنى تۇتالماي ھېچ، تېلىققۇدەك كۇلىمەن،
«مەن ئاپئاق» دەپ غوڭۇلداپلا يۈرسە بىر قارا ھەرە.

* * *

گەپ باشلايمەن ئىناقلىق - ئىتتىپاقلىق زۆرۈر دەپ،
ئەمما يۈردۇم سوقۇشۇپ، خەقلەر بىلەن بىر - بىرلەپ.
جەڭگى - جېدەل مىكروبى، قىمراپ تۇرغاچ ئىچىمدە،
ئاداۋەتنى يار تۇتتۇم، دوستلۇق ھەققىدە سۆزلەپ.

* * *

ئۆچكىنىڭ قېرىسى بولۇر مەرىگەك،
چاقنىڭ يامىنى ئىرۇر غەلۋىرەك.
«ياخشىغا كۇن يوقكەن، يامانغا ئۆلۈم»،
دېمەيلى، ئەسكىگە جازا ئەمدىرەك.

* * *

جاهان هەمىشە بىزگە باقمايدۇ،
بىردە يىغلىتىپ، بىردە ماختايدۇ.
بۇ ھەقىقەتنى بىلمەي نادانلار،
ھەممىدىن رەنجىپ كۆندە قاقشايدۇ.

* * *

«بىلىمىم مول» دەيسەن ھەر كۈنى،
كىيىۋېلىپ كىبىر بۆكىنى.
كەمتەرلىكتۇر بىلىم بەلگىسى،
بۇ خەلقنىڭ ئادىل يەكۈنى.

* * *

ئامىتىڭدىن كېرىلمە مۇنچە،
شەخسىيەتكە بېرىلمە مۇنچە.
يەلكىسىدىن بېسىپ تۆۋەننى،
ئېگىزلەرگە ئېگىلمە مۇنچە.

* * *

يېڭىدىن بىر باشلىق سەنئەت ئۆمەككە،
كەلدى ـ دە، دېدى ئۇ گىتارنى «گىكتار».
كەسىپكە كەسىپنىڭ ئەھلى بولمىسا،
دەيدىكەن ئۇنداقلار تېزەكنى ئىپار.

* * *

مەن قارايمەن ئىشىككە ھەر ھېيتتا ـ بايرامدا،
يېقىنلىرىم ـ بالىلىرىم مۇبارەكلەپ كېلەر دەپ،
ئەرباب دوستۇم قارايدۇ پەلەمپەيگە ـ تۇيۇقسىز،
ھاجەتمەندىن قانچىسى بايراملىق نەپ بېرەر دەپ.

* * *

كاتتىلارنىڭ سالامى قىزغىن،
پۇقرالارغا سايلام ھارپىسى.
ئۆزگىرەرگەن بۇ سالام ئەپسۇس،
سايلام تۈگەپ تاڭلا ئەتىسى.

* * *

ھالىغا ۋايدۇر بەزى ئىنسانىڭ،
تېخى ئۇ ئالغان يوغان ئۇنۇانىڭ،
تۆھپىسى يوقتىن قالپاقتا تۇشلۇق،
تۈخۈمى ياخشى ئورۇق مېكىيانىڭ.

* * *

كىم گەجگىنى شوتا قىلدى، كۆكنى بويلاپ ئۆرلىدى،
مىڭ گەز ئېگىز ئۆرلىسىمۇ ھېچ ئارامىلىق كۆرمىدى.
كىمنىڭ بولسا مەقسىتى نەپ، يالماپ، سەمرىش، يەپ ـ ئىچىش،
ئەلمىساقتىن ئەل ـ ئاۋام، يۇرت مۇنداقلارنى سۆيمىدى.

* * *

رېستوراندا ئىچتۇق دوستلار بولۇشىغا،
زەن قويمىدۇق كىملەرنى كىم زورلىشىغا،
ئىچەرمەنلەر رىسالىسى شۇنداقمىكىن،
قالدى ھېساب يۈزى تۆۋەن ياۋىشىغا.

* * *

نادانلار بىلەن بەتتە يېگىچە،
ئاقىللار بىلەن غەم يېگەن ياخشى.
چۈشەنمەسلەرگە لەۋزى قىلغۇچە،
ئېغىزنى يۇمۇپ ھىم دېگەن ياخشى.

* * *

قارامنى سۇس كۆرسە «دوستۇم» يىراقتىن،
قولىنى سوزىدۇ تەڭلەپ سالامغا.
ئالدىمدا تۇلكىدەك ھىجىيىپ ئەمما،
ئارقامدىن ئىتتىرەر تېگى يوق ھاڭغا.

* * *

ئەجەب تاتلىقكەن مەجلىستە سۆزۈڭ،
كۆرۈندى ئەلگە نۇرلىنىپ يۈزۈڭ.
مەجلىستىن چىقىپ بولىسەن ناكەس،
كۆلگە سىيىشنى باشلايسەن ئۆزۈڭ.

* * *

راستىنى راست دېسەم قالدىم بالاغا،
يالغاننى راست دەپ ئۇچتۇم ھاۋاغا.
مۇنداق رەزىل بوپ ئۇچقۇم يوق ئىدى،
بىراق بوش كېلىپ قالدىم سالاغا.

* * *

جاڭگالدا چاي بولسا ئولگۈرۈشلىرى،
بىكاردىن نان تاپسا تۇگۈرۈشلىرى،
ئوخشايدۇ شاتۇرغا بەزى بىرلەرنىڭ
زىغىردەك نەپ ئۇچۇن يۇگۈرۈشلىرى.

* * *

خالاپسەن ئەي قىزچاق پاتقاقچىلىقنى،
(ئىپپەتنى سېتىشتەك پەسكەش قىلىقنى)
سەن ماڭغان بۇ يولدىن مىڭ ئەلا ئىدى،
تاللىساڭ كەش - ئايناغ مايلامچىلىقنى.

* * *

ئىداريگە مېھمانلارنىڭ پات - پات كەلگىنى،
پېقىر تۇتقان ئۆينىڭ ئامىتى، پۇرسەت خامىنى،
مېھمان سەۋەب، رەھمەت ماڭا، ھېساب ئومۇمغا،
ئاي يەتكۈدەك نېمەت قالۇر ئۆيدە ھامىنى.

* * *

پاك - پاكىز يەرگە تۆكۈرەر بىرسى،
ئۇنى ئادالاپ سۈپۈرەر بىرسى.
ئەجەب قىزىقكەن جاھان ئىشلىرى،
تۆكۈرگەنلەرنى كۆتۈرەر بىرسى.

* * *

ئۇستا ئىكەنمىز ئۇسسۇل - ناغرىغا،
چوڭ بىلدۇق چىقساق ئېشەك ھارۋىغا.
خەق ئۇچتى كۆككە، پەن ئۆگەنمىسەك،
ئېرىشەلمەيمىز ھەتتا زاغرىغا.

* * *

ئەجنەبىي قىزلارنى دوراپ چېچىڭنى،
ساپسېرىق بويىاپسەن ئەي ئۇيغۇر قىزى،
بىلمىدىم، بويارسەن كۆزۈڭنى قانداق،
كۆك تۇرسا چەت ئەللىك خېنىمنىڭ كۆزى.

* * *

تېگىشمەسمەن شائىرلىقىمنى،
تاجۇ تەخت، مەنسەپ - ئەمەلگە.
ئارمىنىم شۇ مىسرالىرىمدىن،
كۈيلەر تۆكسەم ئانا ۋەتەنگە.

* * *

«بەگ» لىكىدىن بەك ماختانما خوجام،
نى - نى بەگ ئۆتكەن چۆرۈپ ئالەمنى،
ئەل - يۇرت نىشانسىز بەگلەردىن كۆرە،
ئەسلەر تاشۇايدەك ئاددىي ئادەمنى.

* * *

قاندىكى ماي تەركىب كۆپىيىپ كەتكەچ،
بەزىلەر ئىزدەيدۇ گۆش - مايسىز تاماق.
قۇۋۇەتچۇن بەزىلەر ئاجىز بەدەنگە،
تاپالماس ھەتتاكى تۆت سەر بەز بىراق.

* * *

دۇشمىنى تىكەن باغۇچىمەنىڭ،
ھالىغا ۋايدۇر ھارام يېگەنىڭ،
ئىشى ئىلگىرى كەلمەس ھېچقاچان،
تەكەببۇرلىشىپ مەن - مەن دېگەنىڭ.

* * *

يۇرۇپمەن تانسىدا، شارابتا، چايدا،
پۇتلىرىم ئۇسسۇلدا، تىلىم «ناي - ناي»دا،
غەپلەتتىن ئويغىنىپ ئەمدى ئويلانسام،
مەن قايدا؟ ئۆزگىلەر يۇرۇپتۇ ئايدا.

* * *

قىياپەت باشقا گەپ، ماھىيەت باشقا،
باشلىنىش باشقا گەپ، ئاقىۋەت باشقا.
تۇرقىمىز قاملىشىپ گىدەيگەن بىلەن،
سۆلەت ئۇ باشقا گەپ، قابىلىيەت باشقا.

* * *

يۇقىرى - تۆۋەننى ئاخىر ئازدۇرۇپ،
تاپتىم بىر كىچىكرەك ئەمەل لاپ ئۇرۇپ،
ھەر يىلى «مۇنەۋۋەر» سايلاندىم تېخى،
خۇلاسە يازالماي خەققە يازدۇرۇپ.

* * *

تىلەمچىنى كۆرۈپ يولدا ئەي كاتتا ئەرباب،
«داپشاق، قېلىن، تىرىكتاپ» دەپ كەتتىڭىز قاقشاپ،
ئۇ ئاشكارا، سىز خۇپىيانە پەرق شۇ پەقەت،
نەپ ئېلىشتا قالىسىلەرغۇ ئۆزئارا ئوخشاپ.

* * *

سۆز باشلار بەزىلەر غەيرەت - ماداردىن،
داۋاملىق ئىش - ئەمگەك ئەجىر - جاپادىن.
لېكىنزە ياتقىنى ئاجايىپ قىزىق،
يانپاشنى ئالالماي لۆم - لۆم ساپادىن.

* * *

شائىرنى كۆرسەم شېئىر يازسام دەيمەن،
شوپۇرنى كۆرسەم رول تۇتسام، دەيمەن.
ئاشۇ تەقلىدتە ئەللىككە كىردىم،
ياستۇقنى كۆرسەم ئۇخلىسام دەيمەن.

مەسئۇل مۇھەررىرى: ئابلىمىت قادىر
مەسئۇل كوررېكتورى: ئادالەت ياقۇپ

ھەسەتخورلار

(ساتىرىك شېئىرلار)

ئاپتورى: ئابدۇۋەلى راخمان (ھەققانىي)

شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى غالىبىيەت يولى 14№ پوچتا نومۇرى: 830046)
شىنخۇا كىتابخانىلىرىدا سېتىلىدۇ
ئۈرۈمچى لوڭىيدا باسما مۇلازىمىتى چەكلىك شىركىتىدە بېسىلدى
فورماتى: 1230×880 مم 1/32 باسما تاۋىقى: 8
2011- يىلى 4- ئاي 1- نەشرى
2011- يىلى 4- ئاي 1- بېسىلىشى

ISBN 978-7-5631-2467-1
باھاسى: 22.00 يۈەن

1973 -يىلدىن 1975 -يىلغىچە گەزلىك يېزا باشلانغۇچ مەكتىپىدە ئوقۇتقۇچىلىق قىلغان. 1975 -يىلدىن1990 -يىلغىچە قايتا قۇرۇلغان ناھىيەلىك سەنئەت ئۆمىكىنىڭ مەسئۇللۇق خىزمىتىنى ئىشلىگەن. 1990 - يىلدىن 1996 - يىلغىچە ئىلگىرى -كېيىن بولۇپ ناھىيەلىك مەدەنىيەت يۇرتىنىڭ مەسئۇلى، كەلپىن بازارلىق خەلق قۇرۇلتىيى ھەيئەت رىياسىتىنىڭ دائىمىي رەئىسى، گەزلىك يېزىسىنىڭ يېزا باشلىقى بولۇپ ئىشلىگەن.

1996 -يىلدىن2003 -يىلغىچە ناھىيەلىك مەدەنىيەت -تەنتەربىيە ئىدارىسىنىڭ باشلىقى،ناھىيەلىك مائارىپ، مەدەنىيەت ، تەنتەربىيە كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى قاتارلىق خىزمەتلەردە بولۇپ ، 2003 -يىلى كەلپىن ناھىيەلىك مەدەنىيەت- تەنتەربىيە ، رادىئو - تېلېۋىزىيە ئىدارىسىدىن پېنسىيەگە چىققان.

ئاپتور1970 -يىلى« ئاقسۇ گېزىتى» دە ئېلان قىلىنغان«مېنىڭ قەلبىم»ناملىق شېئىرى بىلەن ئەدەبىي ئىجادىيەت سېپىگە قەدەم قويغان. ئۇ ئىجاد قىلغان 300 پارچىدىن ئارتۇق سەھنە ئەسىرى ھەر دەرىجىلىك سەھنىلەردە ئوينالغان، 300 پارچىدىن ئارتۇق ساتىرىك شېئىر، ھېكايە ، پۈبلىستىك ماقالىلىرى مەتبۇئاتلاردا ئېلان قىلىنغان . بۇ قېتىم ئونىڭ 130 پارچىدىن ئارتۇق ساتىرىك شېئىرى مەزكۇر توپلامغا تاللاپ كىرگۈزۈلدى.

مۇقاۋىنى لايىھەلىگۈچى: زۇلقەر ئىلانچىلىق شىركىتى

ISBN 978-7-5631-2467-1

9 787563 124671 >

定价：22.00